Մ. ՉՄՇԿԵԱՆԻ

5318-53

ՏԱՐԵՑՈՅՑՆԵՐԸ

1889-1898

059
9-70

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ — ԼԻԱԿԱՏԱՐ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ 1898

ՏԱՍՆԵՒՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՇԽ. ՄԱԿԱՐ ՉՄՇԿԵԱՆԻ

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան Մ. Դ. Ռօտինեանցի || Типографія М. Д. Ротиніанца.

1897

059
Բ—42

„ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ“

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1898

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԱԽԲ 37349

ՏԱՍՆԵՒՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԱԿԱՐ ԶՄՃԿԵԱՆԻ

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան Մ. Դ. Ռոտինեանցի || Типографія М. Д. Ротиніанца.

Голов. просп., д. № 41.

1897

9457

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 9-го Апрѣля 1897 года.

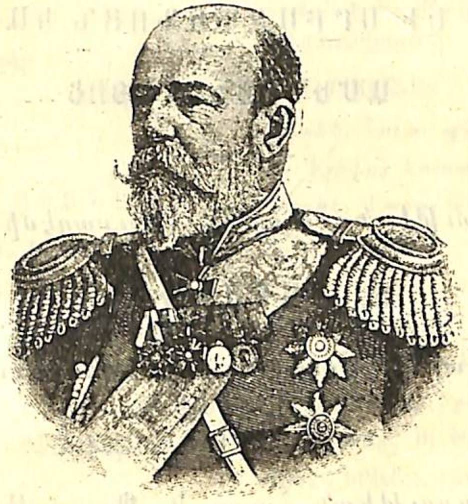

Կովկասու կառավարչապետ

ԻՇԽԱՆ Գ. Ս. ԳՈԼԻՑԻՆ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ Ա.

ԱԶԳԸՆՏԻՐ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ի Պատրիարքութեան Հայոց Ս. Երուսաղէմի Ամենապատիւ

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

բարձր-սրբազան արքեպիսկոպոսի

ԵՒ

Ի Պատրիարքութեան Հայոց Կ. Պօլսոյ Ամենապատիւ

Տ. ՄԱՂԱՔԻԱ

բարձր-սրբազան արքեպիսկոպոսի:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

1898 Թ. ՀԱՅՈՑ ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

Գիր տարւոյն է . . . . . Կ
Վերադիրը 17
Եօթնեկեակը . . . . . Դ
Իննեւտասնեկեակը 15
Տանուտէրն . . . . Այծեղջեւրն,

ՏԱՐԵՄՈՒՏՆԵՐ

Հայոց ըստ բուն Տօմարի Օգոստ. 11-ին
« ըստ Ազարիայի Մարտի 21 »
Լատինաց (ըստ Նոր Տօմ.) Դեկ. 20 »
Ռուսաց Յունվարի 1 »
Մահմեդականաց Յունիսի 10 »
Հրէից Սեպտեմբերի 7 »

ՀԱՅՈՑ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺ ՅԱՑՏ-ՆԻ ՏՕՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ.

Օր Կաղ. Եշ. Յունվ. 1-ին
» ԾՆՆԴԵԱՆ Գշ. » » 6 »
Միջոց ունի 20 օր:
Առաջաւորաց Բարեկ. Յունվ. 25 »
ՕՐ ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋԻ Շբ. » 14 »
Բուն-Բարեկենդան Փետրվ. 15 »
ԶԱՏԻԿ . . . . . Ապրիլի 5 »
ՕՐ ԱՒԵՏՄԱՆ Գշ. » 7 »
Երեւման Ս. Խաչի Մայիսի 3 »
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ » 14 »
ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ » 24 »
Բարեկ. Լուս. պհց. Յունիսի 14 »
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ » 20 »
Բարեկ. Վարդ. պհց. Յուլիսի 5 »
ՎԱՐԴԱՎԱՌ . . » 12 »
Միջոց ունի չորս շաբաթ
Բարեկ. Ս. Ածածնի պհց. Օգ. 9 »
ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. Ածած. » 16 »
Միջոց ունի երեք շաբաթ
Բարեկենդ. Ս. Խաչի. Սեպտ. 6 »
ԽԱՉՎԵՐԱՑ. Սեպտեմբերի 13 »
Բարեկ. Վարագայ Ս. Խաչի » 20 »
Վարագայ Ս. Խաչ. » 27 »
Գիւտ Խաչ. . . Հոկտեմբ. 25 »
Ցեռնակաց Բարեկ. Նոյեմբ. 15 »
Ս. Յակոբայ Բարեկ. Դեկտ. 6 »
Միջոց ունի 16 օր:
Բարեկ. Ծննդ. պհց. Գշ. » 29 «

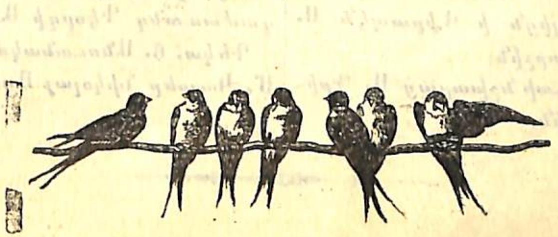

Այն օրերը, երբ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ օրէնքով պսակի խորհուրդ կատարելն արգելվում է։

1. Ամբողջ մեծ պահոց և Յինանց օրերը ընթացքում. մինչև Նոր կիւրակէն Նոր կիւրակէն Յարութեան։

2. Այն կիւրակէ երեկոներին, երբ միւս օրը սրբոց տօն չէ։

3. Ամեն Շաբաթ (Կիրակնամուտ) երեկոներին։

4. Ամեն լոյս—Չորեքշաբթի և լոյս-Ուրբաթ երեկոներին։

5. Բոլոր շաբաթական պահոց ընթացքում։

6. Տէրունական մեծ տօների նախընթաց երեկոներին։

7. Նաւակատեաց Ուրբաթ երեկոներին։

8. Ծննդեան ութօրէից, Վարդավառի 3 օրերը։ Վերափոխման 10-րդ օրը և Ս. Խաչի ամբողջ շաբաթուայ ընթացքում։

Դպրոցական արձակուրդներ։

1) Տօնք եկեղեցականք։

5. 6. 7. և 13. Յունվարի տօնք Ծննդեան և Անուանակոչութեան Քսի։

Յունվ. 15 Օր Անուանակոչութեան Վեհափառ Մկրտիչ Ա. Կաթողիկոսի։

Փետր. 12 Ս. Վարդանանց զօրավարացն։

» 14 Տեառնընդառաջ։

Մարտի 21 Մուտն ի Վիրապն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին։

Ապրիլի 7 Տօն Աւետման.

Յունիսի 6 Ելքն ի Վիրապէն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին։

Յունիսի 20 Գիւտի նշխարաց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին։

Յունիսի 25 Ս. Թարգմանչացն մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ։

Յուլիսի 18 Ս. Առաքելոյն Թադէոսի և Ս. Սանդխտոյ կուսին։

Սեպ. 8 Տօն Ծննդ. Ս. Աստուածածնի։

Սեպտեմբ. 26 Տարեդարձ Ս. Օծման Վեհափառ Մկրտիչ Ա. Կաթողիկոսի։

Նոյ. 21 Ընծայումն Ս. Աստուածածնի։

» 28 Ս. Առաքելոցն Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի։

Դեկտ. 9 Տօն Յղութեան Ս. Աստուածածնի ի յԱննայէ։

---

2) Տօնք Կայսերականք։

Ապրիլի 23. Անուանակոչութիւն Ն. Կ. Մ. Թագուհի-Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնայի։

Ապրիլի 27. Ծնունդ Ն. Կ. Բ. Թագաժառանգ Գէորգի Ալէքսանդրովիչի։

Մայիսի 6 Ծնունդ Ն. Կ. Մ. Կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովիչի։

Մայիսի 14 Թագադրութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովիչի և Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնայի։

» 26։ Ծն. Ն. Կ. Մ. Թագուհի-Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնայի։

Յուլ. 22. Անուանակոչ. Ն. Կ. Մ. Այրի-Կայսրուհւոյ Մարիա Ֆէօդորովնայի։

Օգոստոսի 25. Յիշատակ նուաճման արեւելեան Կովկասու։

Հոկտ. 21 Գահակալութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովիչի։

Նոյեմբերի 14. Ծն Ն. Կ. Մ. Այրի-Կայսրուհւոյ Մարիայ Ֆէօդորովնայի։

Նոյեմբ. 26 Անուանակոչութիւն Թագաժառանգ Գէորգի Ալէքսանդրովիչի։

Դեկտ. 6. Անուանակոչութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովիչի։

Թիֆլիսի նորընտիր քաղաքագլուխ

ԳԷՈՐԳ Գ. ԽԱՆԴԳՈՒԼԵԱՆ

ՉՄՇԿԵԱՆԻ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՎԱՃԱՌՈՒՈՒՄ Է

ա) Դասական և ընթերցանելի գրքեր զանազան լեզուներով։

բ) Դասական ամէն տեսակ պիտոյքներ, տետրակներ, գրիչներ և այլն։

Ընդունւում է 1) ամէն տեսակ գրքեր, կոմիսիայով վաճառելու համար։ 2) Կազմարարական և տպագրական յանձնարարութիւններ։ 3) Զանազան տեղեկութիւններ, գրքերի և դասական պիտոյքների վերաբերութեամբ, որոնց պատասխանի համար ուղարկում են երկու 7 կոպէկանոց մարկայ։

Պատուէրները կատարւում են անյապաղ և ամենայն ճշտութեամբ։ Պատուէրը առանց կանխավճարի մնում է անկատար։

«Մրաժան» (պատի) օրացոյցի գինն է . . . . . 50 կ.
«Պատկերազարդ» (սեղանի) տարեցոյցի. . . . 30 »
«Մոցի» օրացոյցի . . . . 20 »
Հարիւրով գնողներին . . . . 20% զիջում
Մեծ քանակութեամբ գնողներին զիջումն աւելի է լինում։

Օտարաքաղաքացիք՝ նամակով և թէ հեռագրով, դիմում են հետևեալ հասցէով.—Թիֆլիս. գրավաճառ Չմշկեանցին։ Тифлисъ. Книгопродавцу Чимишкянцу. Tiflis, Librair Tschimichkian.

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

31 ՕՐ

Օ		Ն
1	Եշ. գկ. 3. օր Ծննդ. պահոց։ Տարեմուտ և Կաղանդ։ Ռուսաց՝ Տօն Անուանակոչութեան Տեառն և Ս. Բարսեղի հայրապետին։	21
2	Ուր. դձ. 4. օր Ծննդեան պահոց։	22
3	Շբ. դկ. 5. օր Ծննդեան պահոց։ Ս. Բարսեղի հայրապետին և եղբօր նորին Գրիգորի Նիւսացւոյն, Սեղբեստրոսի Հռովմայ հայրապետին և Սրբոյ Եփրեմի Խորին Ասորւոյ։	23
	☾ Վր. քռ. լս. 6 ժ. 45 ր. եր. Սառն բայց քաղցրական եղանակ։	
4	✠ Կիր. աձ. 6. օր Ծննդ. պահոց։ Է. Կիր. զկնի Յիսնակի։	24
5	Բշ. ակ. Ճրագալոյց Ծննդեան Նաւակատիք։ Երեկոյ. զկնի պատարագի նախատօնակ (մինչև ամսոյս 13-ն ամէն երեկ. նախատօն. կատարել)։ Ռ. Ճրագալոյց Աստուածայայտնութեան։	25
6	✠ Գշ. բձ. ՏՕՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ Տեառն մերոյ Յսի Քսի։ Ջրօրհնէք։ Ուտիք է մեզ անմիջոց ութ օր։ Ռ. Մկրտութիւն Տեառն։	26
7	✠ Դշ. բկ. 2. օր Ծննդեան։ Յիշատակ մեռելոց։ Ռուսաց՝ Ս. Յովհաննու Կարապետին։	27
8	Եշ գձ. 3. օր Ծննդեան։	28
9	Ուր. գկ. 4. օր Ծննդեան։	29
10	Շբ. դձ 5. օր Ծննդեան։	1
	☉ Արեգ. 'ի Ջրհոսն մտանէ 10 ժ. 56 ր. առ.	
	⊛ Ծն. լս. 10 ժ. 25 ր. առաւ. Սառնամանիք։	
11	✠ Կիր դկ. 6. օր Ծննդեան։	2
12	Բշ. աձ. 7. օր Ծննդեան։	3
13	✠ Գշ. ակ. 8. օր Ծննդեան։ ՏՕՆ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ։	4
14	Դշ. բձ. Պահք։ Յերեկոյին նախատօնակ։ Ռուսաց՝ Տօն Ս. կուսին Նունեայ։	5
15	Եշ. բկ. Տօն ծննդեան Ս. Յովհաննու Կարապետին։ Օր Անուանակոչութեան Վեհափառ Մկրտչի Ա. կաթուղ. ամ. հայոց։	6
16	Ուր. գձ. Պահք։	7
17	Շբ. գկ Ս. Պետրոսի հայրապետին, Վլասայ եպիս. և Աբիսողոմայ սարկաւագին։	8
	☽ Առ. քռ. լս. 5 ժ. 33 ր. եր. Ձիւնային եղանակ։	
18	✠ Կիր. դձ. Ա. Կիր. զկնի Ծնընդեան։ Հարսանիք։	9
19	Բշ. դկ. Ս. Անտոնի Տրիփոնի, Պարսամայ և Ոնոփրիոսի Ճգնաւորացն։	10
20	Գշ. աձ. Ս. Թէոդոսի Թագաւորին և մկն. Եփեսոսի։	11
21	Դշ ակ. Պահք։ Լատինաց՝ Տեառնընդառաջ։	12
22	Եշ. բձ. Ս. Կիրակոսի և մօրն նորա Յուղիտայի և Ս. Վահանայ Գողթնացւոյ և վկայից Գորդիոսի, Պօղիքտոսի և Գրիգորիսի։	13
23	Ուր. բկ. Պահք։	14
24	Շբ. գձ. Կ. Պօլսոյ Ս. Ժողովոյ՝ 150 հայրապետացն։	15
25	✠ Կիր. գկ. Բ. Կիր. զկնի Ծնընդեան։ Բարեկենդան Առաջաւորաց պահոց։	16
	⊕ Լր. լս. 9 ժ. 24 ր. երեկ. Ձնախառն եղանակ։	
26	Բշ. դձ. 1. օր Առաջաւ. պահոց։	17
27	Գշ. դկ. 2. օր Առաջաւ. պահոց։	18
28	Դշ. աձ. 3. օր Առաջաւ. պահոց։	19
29	Եշ. ակ. 4. օր Առաջաւ. պահոց։	20
30	Ուր. բձ. 5. օր Առաջաւ. պահոց. Յիշատակ Յօհաննու մարգարէին։	21
31	Շբ. բկ. Ս. Սարգսի զօրավարին և որդւոյ նորա Մարտիրոսի և չորեքտասան զինուորացն։ Հանդիսաւոր օր ուխտի Տփխիսի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ։	22

Այս ամսոյս մէկից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 1 ժ. 52 րոպէ.

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

28 ՕՐ

Օ		Լ
1	✠ Կիր. դյ. Դ. Կիր. զկնի Ծննդեան: Հարսանիք:	23
2	Բշ. դի. Ս. Ատոմեանց զօրավարացն: Ռուս. Տեառնընդառաջ:	24
	☾ Վր. քռ. լս. 3 ժ. 35 ր. առ. Փոփոխական եղանակ:	
3	Գշ. այ Ս. Սուքիասեանց վկայիցն:	25
4	Դշ. աի. Պահք:	26
5	Եշ. բյ. Ս. Ոսկեանց քահայիցն:	27
6	Ուր. բի. Պահք.	28
7	Շբ. գյ Ս. ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՐԹԵՒԻ հայրապետին մերոյ:	29
	☼ Արեգ. ի Ձուկն մտանէ 1 ժ. 51 րոպ. առաւ. Որ իջանելոյ ջերմութեան արեւու յօդս:	
8	✠ Կիր. գի. Դ. Կիր. զկնի Ծննդեան: Հարսանիք:	30
	◉ Ծն. լս. 10 ժ. 41 ր. երեկ. Զնացեց եղանակ:	
9	Բշ. դյ. Ս. Մարկոսի եպիսկոպոսին, Պիոնի քհն. Կիւրղի և Բենիամինի սարկաւագացն և Ս. վկայիցն Արդոմէհի, Որմզդանայ և Սայենի: Յերեկ. Նախատ.	1
10	Գշ. դի. Ս. ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ քահ.	2
11	Դշ. այ. Պահք: Յերեկ. Նախատ.	3
12	✠ Եշ. աի. Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ զօրավարացն մերոց և 1036 վկայիցն, որք անկան ի մեծ պատերազմին Աւարայրի: Տօն ազգային և Յիշատակ մեռելոց:	4
13	Ուր. բյ. Պահք: Յերեկ. նախատ.	5
14	✠ Շբ. բի. ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ:	6
	(Զկնի երեկոյեան ժամասացութեան ծածկեսցի սեղանն վարագուրաւ՝ յիշատակ արտաքսման Ադամայ ի դրախտէն): Որ իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի ջուրս:	
15	✠ Կիր. դի. Բուն-Բարեկենդան: Եւս Յ. Ռ. և Լատինաց:	7
16	Բշ. այ. 1. օր մեծի պահոց:	8
	☽ Ար. քռ. լս. 2 ժ. 14 ր. ցեր. Մրրկական եղանակ:	
17	Գշ. աի. 2. օր մեծի պահոց:	9
18	Դշ. բյ. 3. օր մեծի պահոց·	10
19	Եշ. բի. 4. օր մեծի պահոց:	11
20	Ուր. գյ. 5. օր մեծի պահոց:	12
21	Շբ. գի. 6. օր մեծի պահոց: Ս. Թէոդորոսի զօրավարին: Եւս Յունաց և Ռուսաց: Որ իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի հողն:	13
22	✠ Կիր. դյ. 7. օր մեծի պահոց: Բ. Կիրակի Քառասնորդ. պահոց:	14
23	Բշ. դի. 8. օր մեծի պահոց:	15
24	Գշ. այ. 9. օր մեծի պահոց:	16
	◎ Լր. լս. 0 ժ. 29 ր. առաւ. Անհաստատ եղանակ:	
25	Դշ. աի. 10. օր մեծի պահոց:	17
26	Եշ. բյ. 11. օր մեծի պահոց:	18
27	Ուր. բի. 12. օր մեծի պահոց:	19
28	Շբ. գյ. 13. օր մեծի պահոց: Ս. Կիւրղի Երուսաղէմայ հայրապետին և միւս Կիւրղի եպ. և մօրն նորա Աննայի:	20

Այս ամսուայ 1-էն մինչև 28-ը օրն աւելացել է 2 ժ. 7 րոպէ:

ՄԱՐՏ

31 ՕՐ

Օ		Լ
1	✠ Կիր. գյ. 14. օր մեծի պահոց: Գ. Կիր. Քառասնորդական պահոց: (Անառակին):	21
2	Բշ. դյ. 15. օր մեծի պահոց:	22
3	Գշ. դի. 16. օր մեծի պահոց:	23
	Վր. քռ. 10 ժ. 48 ր. առաւ. Հողմախառն եղանակ:	
4	Դշ. այ 17. օր մեծի պահոց:	24
5	Եշ. աի. 18. օր մեծի պահոց:	25
6	Ուր. բյ. 19. օր մեծի պահոց:	26
7	Շբ. բի. 20. օր մեծի պահոց: Ս. Յովհաննու Երուսաղէմայ հայրապետին և Ս. հայրապետացն մերոց Յովհաննու Օձնեցւոյն, Յովհաննու Որոտնեցւոյն և Գրիգորի Տաթևացւոյն:	27
8	✠ Կիր. գյ. 21. օր մեծի պահոց: Դ. Կիր. Քառասնորդական պահոց. (Տնտեսին):	28
	☼ Արեգ. ի Խոյն մտանէ 1 ժ. 28 րոպ. առ. Գարնանամուտ և հաւասարակած—Տիւ և գիշեր հաւասար:	
9	Բշ. գի. 22. օր մեծի պահոց:	29
10	Գշ. դյ. 23. օր մեծի պահոց:	1
	◉ Ծն. լս. 11 ժ. 37 ր. առաւ. Անձրև:	
11	Դշ. դի. 24. օր մեծի պահոց: (Միջինք):	2
12	Եշ. այ. 25. օր մեծի պահոց:	3
13	Ուր. աի. 26. օր մեծի պահոց:	4
14	Շբ. բյ. 27. օր մեծի պահոց: Ս. Մանկացն Քառասնից, որք ի Սեբաստիա կատարեցան:	5
15	✠ Կիր. բի. 28. օր մեծի պահոց: Ե. Կիր. Քառասնորդական պահոց: (Դատաւորին):	6
16	Բշ. գյ. 29. օր մեծի պահոց:	7
17	Գշ. գի. 30. օր մեծի պահոց:	8
18	Դշ. դյ. 31. օր մեծի պահոց:	9
	☽ Առ. քռ. լս. 10 ժ. 40 ր. առ. Ամպամած եղանակ:	
19	Եշ. դի. 32. օր մեծի պահոց:	10
20	Ուր. այ. 33. օր մեծի պահոց: Յերեկոյեան նախատօնակ:	11
21	✠ Շբ. աի. 34. օր մեծի պահոց: Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ մերոյ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ, մտկալի չարչարանացն և մտին ի Վիրապն:	12
22	✠ Կիր. բյ. 35. օր մեծի պահոց: Զ. Կիր. Քառասնորդական պահոց: (Գալստեան):	13
23	Բշ. բի. 36. օր մեծի պահոց:	14
24	Գշ. գյ. 37. օր մեծի պահոց:	15
25	Դշ. գի. 38. օր մեծի պահոց: Ռուսաց և Յունաց՝ Աւետումն Ս. Աստուածածնի:	16
	◎ Լր. լս. 0 ժ. 20 ր. գիշ. Գործնական եղանակ:	
26	Եշ. դյ. 39. օր մեծի պահոց:	17
27	Ուր. դի. 40. օր մեծի պահոց:	18
28	Շբ. այ. 41. օր մեծի պահոց. Յիշատակ Ղազարու Յարութեան:	19
29	✠ Կիր. աի. Է. Կիր. ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ: Պահք: Յերեկ. Դռնբացէք: Ռուս. և Յ. ևս Ծաղկազարդ:	20
30	✠ Աւագ-Երկուշաբթի բյ. Պահք:	21
31	Աւագ-Երեքշաբթի բի. Պահք:	22

Այս ամսուայ 1-էն մինչև 31-ը օրն աւելացել է 2 ժ. 4 րոպէ:

Ա Պ Ր Ի Լ

30 ՕՐ

0 | | Ն

1 Աւագ-Չորեքշաբթի գյ. Պահք: 23

☾ Վր. քռ. լս. 5 ժ. 29 ր. երեկ. Անձրևաբեր եղանակ:

2 ✠ Աւագ-Հինգշաբթի գէ. ՅԻՇԱՏԱԿ ՈՏՆԼՈՒԱՅԻ: Պահք: 24

3 Աւագ-Ուրբաթ դյ. Պահք: Յիշ. Չարչարանաց և Խաչելութեան Տեառն մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ 25

4 Աւագ-Շաբաթ դէ. Ճրագալոյց Յարութեան: Նաւակատիկ: Յերեկոյեան զկնի պատարագի Նախատօնակ: 26

5 ✠ Կիր. ոյ. ԶԱՏԻԿ: (Ս. Յարութիւն Քրիստոսի): Ուտիք է մեզ անմիջոց մինչև Համբարձումն: Ըստ Յուն. և Ռուսաց, որոց ուտիք է մինչև ցՆոր-կիւրակէ: Լատինաց ևս Զատիկ: 27

6 ✠ Բշ. ոէ. 2. օր Զատկի: Յիշատակ Մեռելոց: Յերեկ. Նախատօն. 28

7 ✠ Գշ. բյ. 3. օր Զատկի: ԱՒԵՏՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ: 29

8 Դշ. բէ. 4. օր Զատկի: 30

☼ Արեգ. ի Ցուլն մտանէ 1 ժ. 16 րոպէ երեկ.

◉ Լն. լս. 1 ժ. 21 ր. գիշ. Փոփոխական եղանակ:

9 Եշ. գյ. 5. օր Զատկի: 1

10 Ուր. գէ. 6. օր Զատկի: 2

11 Շբ. դյ. 7. օր Զատկի: Յիշատակ գլխատման Ս. Յովհաննու Մկրտչի: 3

0 | | Ն

12 ✠ Կիր. դէ. 8. օր Զատկի: Բ. Կիր. Նոր Կիւրակէ: (Կրկնազատիկ): 4

13 Բշ. ոյ. 9. օր Յինանց: 5

14 Գշ. ոէ. 10. օր Յինանց: 6

15 Դշ. բյ. 11 օր Յինանց: 7

16 Եշ. բէ. 12. օր Յինանց: 8

17 Ուր. գյ. 13. օր Յինանց: 9

☽ Առ. քռ. լս. 5 ժ. 05 ր. առ. Պայծառ:

18 Շբ. գէ. 14. օր Յինանց: 10

19 ✠ Կիր. դյ. Աշխարհամատրան Կիւրակէ (Կանանչ Կիւրակէ): 11

20 Բշ. դէ. 16. օր Յինանց: 12

21 Գշ. ոյ. 17. օր Յինանց: 13

22 Դշ. ոէ. 18. օր Յինանց: 14

23 Եշ. բյ. 19. օր Յինանց: 15

24 Ուր. բէ. 20. օր Յինանց: 16

◉ Լր. լս. 9 ժ. 34 ր. առաւ. Անձրևոտ եղանակ:

25 Շբ. գյ. 21. օր Յինանց: 17

26 ✠ Կիր. գէ. 22. օր Յինանց: Կարմիր-Կիւրակէ: 18

27 Բշ. դյ. 23. օր Յինանց: 19

28 Գշ. դէ. 24. օր Յինանց: 20

29 Դշ. ոյ. 25. օր Յինանց: 21

30 Եշ. ոէ. 26. օր Յինանց: 22

☾ Վր. քռ. լս. 0 ժ. 36 ր. գիշ. Զուարճալի եղանակ:

Այս ամսուայ 1-էն մինչև 30-ը օրն աւելացել է 2 ժ 4 րոպէ:

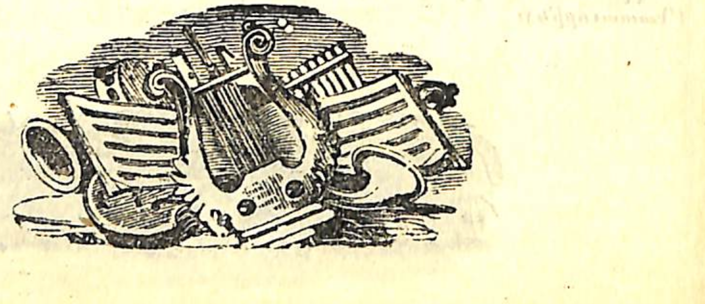

Մ Ա Յ Ի Ս

31 ՕՐ

0 | | Ն

1 Ուր. բյ. 27 օր Յինանց: 23

2 Շբ. բէ. 28. օր Յինանց: 24

3 ✠ Կիր. գյ. Տօն Երևման Ս. Խաչի: 25

4 Բշ. գէ. 30. օր Յինանց: 26

5 Գշ. դյ. 31. օր Յինանց: 27

6 Դշ. դէ. 32. օր Յինանց: 28

7 Եշ. ոյ. 33. օր Յինանց: 29

8 Ուր. ոէ. 34. օր Յինանց: 1

☼ Արեգ. ի Երկուորեակն մտանէ 1 ժ. 4 րոպէ:

◉ Լն. լս. 3 ժ. 58 ր. ցերեկ. Անձրև:

9 Շբ. բյ. 35. օր Յինանց: Ռուսաց՝ Տօն փոխադրութեան նշխարաց Ս. Նիկողայոսի Սքանչելագործի: 2

10 ✠ Կիր. բէ. 36. օր Յինանց: 3

11 Բշ. գյ. 37. օր Յինանց: 4

12 Գշ. գէ. 38. օր Յինանց: 5

13 Դշ. դյ. 39. օր Յինանց: 6

14 ✠ Եշ. դէ. 40. օր Յինանց: ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ. Վերջակ: Յ. Ռ. և Լատ. Համբարձումն: Հանդիսաւոր օր ուխտի Տփխիսի մերձ. Թէլէթ գիւղի Ս. Գէորգ եկ. 7

15 Ուր. ոյ. 41. օր Յինանց: Պահք: 8

16 Շբ. ոէ. 42. օր Յինանց: 9

☽ Առ. քռ. լս. 8 ժ. 14 ր. երեկ. Փոփոխական:

17 ✠ Կիր. բյ. Երկրորդ Ծաղկազարդ: 10

18 Բշ. բէ. 44. օր Յինանց: 11

19 Գշ. գյ. 45. օր Յինանց: 12

0 | | Ն

20 Դշ. գէ. 46. օր Յինանց: Պահք: 13

21 Եշ. դյ. 47. օր Յինանց: 14

22 Ուր. դէ. 48. օր Յինանց: Պահք: 15

23 Շբ. ոյ. 49. օր Յինանց: 16

◉ Լր. լս. 5 ժ. 12 ր. ցերեկ. Հողմախառն և անձրև:

24 ✠ Կիր. ոէ. Յիսներորդ օր ի Զատկէն: ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ (Պենտեկոստէ): Բարեկենդան Եղիականն պահոց: Յ. Ռ. և Լատինաց՝ Հոգեգալուստ: 17

25 Բշ. բյ. 2. օր Հոգեգ. Պահք: Ռուսաց՝ երկրորդ օր Հոգեգալստ. 18

26 Գշ. բէ. 3. օր Հոգեգ: Պահք: 19

27 Դշ. գյ. 4. օր Հոգեգ. Պահք: 20

28 Եշ. գէ. 5. օր Հոգեգ. Պահք: 21

29 Ուր. դյ. 6. օր Հոգեգ. Պահք: 22

30 Շբ. դէ. 7. օր Հոգեգ. 23

☾ Վր. քռ. լս. 9 ժ. 04 ր. առ. Զով և վճիտ եղանակ:

31 ✠ Կիր. ոյ. Ա. Կիր. Յարութեան: Յիշատակ Եղիայի Մարգարէին. Յեր. Նախատօնակ: Հարսանիք: Հանդիսաւոր օր ուխտի Տփխիսի մերձակայ Շվինդիս գիւղի Ս. Աստուածածին եկեղ. 24

Այս ամսուայ 1-էն մինչև 31-ը օրն աւելացել է 1 ժ. 17 րոպէ:

ՅՈՒՆԻՍ

30 ՕՐ

Օ		Լ
1	Բշ. ակ. Ս. կուսանացն Հռիփսիմեանց: Յերեկոյեան նախատօնակ:	25
2	Գշ. բձ. Ս. կուսանացն Գայանեանց:	26
3	Դշ. բկ. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	27
4	Եշ. գձ. Ս. Յովհաննու Կարապետին և Աթանագինէ եպիսկոպոսին:	28
5	Ուր. գկ. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	29
6	✠ Շբ. դձ. Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ մերոյ—Ելն ի վիրապէն:	30
7	✠ Կիր. դկ. Բ. Կիր. զկնի Հոգ. ՏՕՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ՍՐԲՈՅ ԷՋՄԻԱԾՆԻ: (Կատարի հանդէս յամենայն եկեղեցիս Հայաստանեայց): Հարսանիք:	1
	Ծն. լս. 7 ժ. 20 ր. առաւ. Տաք և չոր եղանակ:	
8	Բշ. աձ. Ս. մկն. Բեթղեհէմի, Ակակիոսի վկային, Մովկիմայ քահանային և Կոնտրատիոսի զինուորին:	2
9	Գշ. ակ. Ս. կուսանացն Նունեայ և Մանեայ:	3
	Արեգ. ի Խեցգետինն մտանէ 9 ժ. 8 ր. առաւ. Ամառնամուտ և արևադարձ, ցերեկն սկսանի կարճանալ—գիշերն երկարել:	
10	Դշ. բձ. Պահք:	4
11	Եշ. բկ. Ս. իշխանացն Սահակայ և Յովսէփայ և Ս. վկայիցն Սարգսի և Բագոսի:	5
12	Ուր. գձ. Պահք:	6
13	Շբ. գկ. Ս. ՆԵՐՍԷՍԻ ՄԵԾԻ հայրապետին մերոյ և Խադայ եպիսկոպոսին:	7
14	✠ Կիր. դձ. Գ. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկենդան Ս. Լուսաւորչի պահոց:	8
15	Բշ. դկ. Պահք: Ս. Եպիփանու Կիպրացւոյն, Բաբելայ հայրապ. և 3 աշակերտաց նորին:	9
	Առ. քռ. լս. 7 ժ. 54 ր. առ. Տօթեր:	
16	Գշ. աձ. Պահք: Ս. Կոստանդիանոսի Թագաւորին և մօրն նորա Հեղինէի:	10
17	Դշ. ակ. Պահք:	11
18	Եշ. բձ. Պահք: Ս. Թէոդիտոնի Գաղատացւոյն, Թալելեայ բժշկին և 7 կուսանացն, որք ի յԱնկիւրեայ կատարեցան:	12
19	Ուր. բկ. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	13
20	✠ Շբ. գձ. Գիւտ նշխարացն Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ Լուսաւորչին մերոյ:	14
21	✠ Կիր. գկ. Դ. Կիր. զկնի Հոգեգալստեան: Հարսանիք:	15
	Լր. լս. 0 ժ. 12 ր. գիշ. Մասնաւոր խաւարումն լուսնի: Տօթ, տեղ տեղ կարկուտ:	
22	Բշ. դձ. Ս. վկայիցն Անտոնինոսի, Թէոփիլոսի, Անիքտոսի և Փոտինոսի:	16
23	Գշ. դկ. Ս. Դանիէլի Մարգարէին և երից մանկանցն Սեդրաքայ, Միսաքայ և Աբեդնագովի:	17
24	Դշ. աձ. Պահք: Յերեկոյին նախատօնակ:	18
25	✠ Եշ. ակ. Սրբոց Թարգմանչացն մերոց ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍՐՈՊԱՅ:	19
26	Ուր. բձ. Պահք:	20
27	Շբ. բկ. Ս. Տրդատայ Թագաւորին մերոյ և Աշխէն տիկնոջն և Խոսրովադխտոյն: Յերեկոյեան նախատօնակ:	21
28	✠ Կիր. գձ. Ե. զկնի Հոգ. Գիւտ Տփոյ Ս. Աստուածածնի: Հարսանիք:	22
	Վր. քռ. լս. 7 ժ. 43 ր. երեկ. Հովախառն եղանակ:	
29	Բշ. գկ. Ս. Կալիստրատոսի և 49 վկայիցն և Ղուկիանոսի քահանային:	23
30	Գշ. դձ. Ս. Զաքարիայի մարգարէին:	24

Այս ամսուայ 1-էց մինչև 30-ը օրը պակասել է 1 ժ. 24 րոպէ:

ՅՈՒԼԻՍ

31 ՕՐ

Օ		Լ
1	Դշ. դկ. Պահք:	25
2	Եշ. աձ. Ս. Եղիսէի Մարգարէին:	26
3	Ուր. ակ. Պահք:	27
4	Շբ. բձ. Ս. երկոտասանից Առաքելոցն Քրիստոսի և Ս. Պօղոսի երեքտասան Առաքելոյն:	28
5	✠ Կիր. բկ. Զ. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկենդ. Վարդավառի պահոց	29
6	Բշ. գձ. 1. օր Վարդավ. պահոց:	30
	Ծն. լս. 10 ժ. 47 ր. երեկ. Տօթ եղանակ:	
7	Գշ. գկ. 2. օր Վարդավ. պահոց:	1
8	Դշ. դձ. 3. օր Վարդ. պահոց:	2
9	Եշ. դկ. 4. օր Վարդ. պահոց:	3
10	Ուր. աձ. 5. օր Վարդ. պահոց:	4
11	Շբ. ակ. ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՀՆՈՅ և ՏՕՆ ՆՈՐՈՅՍ Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ: Նաւակատիք:	5
	Արեգ. ի Առիւծն մտանէ 8 ժ. 35 րոպէ առաւ.	
12	✠ Կիր. բձ. ՎԱՐԴԱՎԱՌ: Մեծահանդէս օր ուխտի Մշոյ Ս. Կարապետ վանքի և Տփխիսայ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն: Միջոց ուտիք չորս շաբաթ:	6
13	✠ Բշ. բկ. 2 օր Վարդավառի: Յիշատակ մեռելոց: Մեծահանդէս օր ուխտի Ծիրանաւորի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն Տփխիսոյ—(Կրծանիսի):	7
14	Գշ. գձ. 3. օր Վարդավառի:	8
	Առ. քռ. լս. 4 ժ. 40 ր. ցեր. Անձրև:	
15	Դշ. գկ. Պահք:	9
16	Եշ. դձ. Ս. Եսայեայ մարգարէին:	10
17	Ուր. դկ. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	11
18	✠ Շբ. աձ. Ս. ԹԱԴԷՈՍԻ Առաքելոյն և Ս. Սանդխտոյ կուսին:	12
19	✠ Կիր. ակ. Բ. Կիր. զկնի Վարդավառի: Հարսանիք:	13
20	Բշ. բձ. Ս. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և 45 վկայիցն և Ս. կուսանացն Յուստինեայ, Եփիմեայ և Քրիստինեայ:	14
21	Գշ. բկ. Ս. Աթանագինեայ եպիսկոպոսին և տասն աշակերտացն և հինգ վկայիցն:	15
	Լր. լս. 7 ժ. 29 ր. առաւ. Կարկտախառն:	
22	Դշ. գձ. Պահք:	16
23	Եշ. գկ. Ս. Նախահարցն Ադամայ, Աբէլի, Սեթայ, Ենովքայ, Ենովսայ, Նոյի, Մելքիսեդեկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յովսէփայ, Յակոբայ, Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուէլի, Սամփսոնի Յեփթայեայ Բարակայ, Գեդէօնի և այլոց Սրբ. Նախահարցն:	17
24	Ուր. դձ. Պահք:	18
25	Շբ. դկ. Ս. որդւոց և Թոռանց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ, Արիստակէսի, Վրթանէսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի և Դանիէլի:	19
26	✠ Կիր. աձ. Գ. Կիր. զկնի Վարդավառի: Հարսանիք:	20
27	Բշ. ակ. Ս. Մակաբայեցւոցն, Եղիազարու քահանային, Շամունեայ և եօթն որդւոց նորին:	21
28	Գշ. բձ. Ս. երկոտասանից մարգարէիցն, Ովսեայ, Ամովսայ, Միքիայ, Յովելեայ, Աբդիու, Նաւումայ, Ամբակումայ, Յօնանու, Սոփոնիայ, Անգէայ, Զաքարիայ և Մաղաքիայ:	22
	Վր. քռ. լս. 9 ժ. 13 ր. առ. Փոփոխական եղանակ:	
29	Դշ. բկ. Պահք:	23
30	Եշ. գձ. Ս. Սոփիայ և երից դստերացն, Պիստոսի, Ելպիսի և Ագապի:	24
31	Ուր. գկ. Պահք:	25

Այս ամսուայ 1-էց մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 26 րոպէ.

ՕԳՈՍՏՈՍ

31 ՕՐ

Օ | Լ

1 Շբ. գֆ. Ս. Հայրապետացն Աթանասի, Կիւրղի և Ս. Գրիգորի Աստուածաբանին: 26

2 ✠ Կիր. գէ. Դ. Կիր զկնի Վարդավառի: Հարսանիք: 27

3 Բշ. դֆ. Ս. Եղեննեայ կուսին և հօրն նորա Փիլիպպոսի և մօրն Կղոդեայ և երկ. եղբարցն Սերգեայ և Ապիոնի և երկուց ներքինեացն: և Ս. վկայիցն Եղենիոսի, Մակարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի և Ակիւղասայ: Լատինաց՝ Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի: 28

4 Գշ. դէ. Ս. Անդրէի զօրավարին և բանակի նորին, Կալինիկոսի և Դոմինեայ վկայիցն: 29

5 Դշ. բֆ. Պահք: 30

Ծն. լս. 1 ժ. 34 ր. ցերեկ. Պարզկայ, տեղ տեղ հողմախառն:

6 Եշ. բէ. Ս. Անդրիանոսի և կնոջն նորա Անատօլայ, Թէոդորոսի և Ելևթերոսի վկայիցն: Ռուսաց՝ Վարդավառ: 1

7 Ուր. գֆ. Պահք: 2

8 Շբ. գէ. Եփեսոսի Ս. ժողովոյն 200 հայրապետացն: 3

9 ✠ Կիր. գֆ. Ե. Կիր. զկնի Վարդ. Բարեկենդան Ս. Աստուածածնի պահոց: 4

10 Բշ. գէ. 1. օր Ս. Ածած. պահոց: 5

11 Գշ. դֆ. 2. օր Ս. Ածած. պահոց: 6

Արեգ. ի Կոյսն մտանէ 3 ժ. 18 րոպէ առաւ.

Ըստ տոմարի մերում Նաւասարդ և տարեմուտ ՌՅԽՀ եկեղ. և 4391 Թուակ. բուն տոմարի:

12 Դշ. դէ. 3. օր Ս. Ածած. պահոց: 7

Առ. քռ. լս. 0 ժ. 32 ր. գիշ. Զով եղանակ:

13 Եշ. բֆ. 4. օր Ս. Ածած. պահոց: 8

14 Ուր. բէ. 5. օր Ս. Ածած. պահոց: 9

15 Շբ. գֆ. Տօն Շողակաթի, Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ, ըստ տեսլեան Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ: Նաւակատիք: Յերեկոյին նախատօնակ: Ռուսաց՝ Վերափոխումն: 10

Օ | Լ

16 ✠ Կիր. գէ. ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. Աստուածածնի. Զկնի պատարագի կատարի օրհնութիւն խաղողոյ: Ինն օր նախատօնակ: Միջոց ուտիք երեք շաբաթ: 11

Հանդիսաւոր օր ուխտի Բեթղեհէմի Ս. Աստուած. եկ. Տփխիսոյ:

17 ✠ Բշ. գֆ. 2. օր Վերափոխման: Յիշատակ մեռելոց: 12

18 Գշ. գէ. 3. օր Վերափոխման: 13

19 Դշ. դֆ. 4. օր Վերափ. Պահք: 14

Լր. լս. 4 ժ. 51 ր. ցերեկ. Անձրև, տեղ տեղ կարկուտ:

20 Եշ. դէ. 5. օր Վերափոխման: 15

21 Ուր. բֆ. 6. օր Վերափ. Պահք: 16

22 Շբ. բէ. 7. օր Վերափոխման: 17

23 ✠ Կիր. գֆ. 8. օր Վերափոխման: 18

24 Բշ. գէ. 9. օր Վերափոխման: 19

25 Գշ. գֆ. Ս. Յովակիմայ և Աննայի ծնողաց Ս. Աստուածածնի և Ս. կանանցն Իւղաբերից: 20

26 Դշ. գէ. Պահք: Ռուս. Յիշատակ նուաճման արևելեան Կովկասու: 21

Վր. քռ. լս. 2 ժ. 51 ր. գիշ. Զով և վճիտ եղանակ:

27 Եշ. դֆ. Ս. Երեմիայի մարգարէին: Լատինաց՝ Ծնունդ Ս. Աստուածածնի: 22

28 Ուր. դէ. Պահք: 23

29 Շբ. բֆ. Ս. Առաքելոցն Թօմայի, Յակոբայ և Շմաւօնի: Յերեկոյեան նախատօնակ: Ռուսաց՝ գլխատումն Ս. Յովհաննու Կարապետին: 24

30 ✠ Կիր. բէ. Գ. Կիր. զկնի Վերափոխման Գիւտ—Գօտւոյ Ս. Աստուածածնի: Ռուսաց՝ Փոխադր. նշխարաց Ալէքս. Նեվսկիացւոյ: 25

31 Բշ. գֆ. Ս. Սոփիանոսի Ալենցւոյն և ս. վկայիցն Գոհարինեայ, Ծամդէսի, Տուքիկոսի և Ռատիկոսի: 26

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 1-ը օրը պակասել է 2 ժ. 14 Յրոպէ:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

30 ՕՐ

Օ | Լ

1 Գշ. գէ Ս. մարգարէիցն. Եզեկիէլի, Եզրի և Զաքարիայի հօրն Ս.Յովհաննու Մկրտչի: 27

2 Դշ. գֆ. Պահք: Լատ. Խաչվերաց: 28

3 Եշ. գէ. Ս. Յովհաննու Կարապետին և Յոբայ արդարոյն: 29

4 Ուր դֆ. Պահք: 1

Ծն. լս. 3 ժ. 10 ր. առաւ. [illegible] եղանակ.

5 Շբ. դէ. Տօն՝ Նիկիոյ Սուրբ ժողովոյ 318 հայրապետացն: 2

6 ✠ Կիր. բֆ. Դ. Կիր. զկնի Վերափոխման: Բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց: 3

7 Բշ. բէ 1. օր Ս. Խաչի պահոց: Յերեկոյին նախատօնակ: 4

8 ✠ Գշ. գֆ. 2. օր Ս. Խաչի պահոց: Տօն Ծննդեան Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՆ 'ի յԱննայէ: Յունաց և Ռուսաց ևս տօն ծննդեան Ս. Աստուածածնի: 5

9 Դշ. գէ. 3. օր Ս. Խաչի պահոց: 6

Արեգ. ի Կշիռն մտանէ 1 ժ. 4 րոպէ առաւ. Աշնանամուտ և հաւասարակաց—Տիւ և գիշեր հաւասար:

10 Եշ. գֆ. 4. օր Ս. Խաչի պահոց: 7

11 Ուր. գէ. 5. օր Ս. Խաչի պահոց: 8

Առ. քռ. լս. 5 ժ. 40 ր. առ. Անձրևաբեր եղանակ:

12 Շբ. դֆ. Տօն Ս. եկեղեցւոյս ի նաւակատիս Ս.Խաչին: Նաւակատ. 9

13 ✠ Կիր. դէ. ԽԱՉՎԵՐԱՑ: 10

14 ✠ Բշ. բֆ. 2. օր, Տօն Խաչի: Յիշատակ մեռելոց: Ռուսաց՝ Խաչվերաց: 11

15 Գշ. բէ. 3. օր, Տօն եկեղեցւոյ: 12

16 Դշ. գֆ. 4. օր, Տօն եկեղ. Պահք: 13

17 Եշ. գէ. 5. օր, Տօն եկեղեցւոյ: 14

Լր. լս. 2 ժ. 11 ր. կէս գիշ. [illegible] եղանակ:

18 Ուր. գֆ. 6. օր. Տօն Ս. Խաչի: Պահք: Լատինաց՝ Տօն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ ի սահմանս Հռոմայ և Նէապօլսոյ: 15

Օ | Օ

19 Շբ. գէ. 7. օր, Տօն Ս. Խաչի: 16

20 ✠ Կիր. դֆ. Ե. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Բարեկենդան Վարագայ Ս. Խաչի: 17

21 Բշ. դէ. Պահք: Ս. Մամասայ, Փիլիկտիմօնի և Սիմոնի Սենեկեցւոյն: 18

22 Գշ. բֆ. Պահք: Ս. կուսանացն Փեփրոնեայ, Մարիանեայ և Շուշանայ դստեր մեծին Վարդանայ: 19

23 Դշ. բէ. Պահք: 20

24 Եշ. գֆ. Պահք: Ս. հայրապետացն Բարաղամու, Անթիմոսի և Երանոսի: 21

25 Ուր. գէ. Պահք: 22

Վր. քռ. լս. 9 ժ. 5 ր. եր. Պարզկայ:

26 Շբ. գֆ. Ս. Գէորգայ զօրավարին, Ադրիկտոսի և Ռոմանոսի երգեցողին: Տարեդարձ Ս. Օծման Տ. Տ. Մկրտչի Ա. ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի: Ռուսաց՝ Ննջումն Ս. Յովհաննու Աւետարանչին: 23

Հանդիսաւոր օր ուխտի Տփխիսի Մրձակայ Շահնաբադ (եկեղ.) ուխտատեղւոյն:

27 ✠ Կիր. գէ. Գ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Տօն Վարագայ Ս. Խաչի: Հարսանիք: 24

28 Բշ. դֆ. Ս. Դաւթի Դվնեցւոյն և Ս. վկայիցն Ղամբէոսի և Ղամբէուհւոյն: 25

29 Գշ. դէ. Ս. Եւստաթէոսի և կնոջ նորա Թէոփիստոսի և երկուց որդւոցն և կուսանացն Երմոնեայ և Նեքտառինեայ: 26

30 Դշ. բֆ. Պահք: Յ. և Ռուսաց՝ Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ և Ս. կուսանացն Հռիփսիմեանց և Գայանեանց: 27

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը պակասել է 2 ժ. 14 րոպէ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

31 ՕՐ

Օ | Լ

1 Եշ. բէ. Ս. Իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ: Ռուսաց՝ Պաշտպանութիւն Ս. Աստուածածնի: [28]

2 Ուր. գժ. Պահք: [29]

3 Շբ. գէ. Ս. Եօթանասուն և երկու աշակերտացն Քրիստոսի: [30]

☉ Ծն. լս. 3 ժ. 38 ր. ցերեկ. Աշնային պարզ եղանակ:

4 ✠ Կիր. դժ. Դ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Հարսանիք: [1]

5 Բշ. դէ. Ս. Փոկասու հայրապետին և Երանոսի հետևողին Առաքելոցն: [2]

6 Գշ. ոժ. Ս. Կուսանացն Թեկղի, Վարվառեայ և Պեղեղեայ: [3]

7 Դշ. ոէ. Պահք: [4]

8 Եշ. բժ. Ս. Պանտալէոնի բժշկին, Երմողեայ քահանայի և Եւպրաքսեայ կուսին: [5]

9 Ուր. բէ. Պահք: [6]

10 Շբ. գժ. Ս. Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսէսի քերթողին, Դաւթի անյաղթ—փիլիսոփային, Գրիգորի Նարեկացւոյն և Ներսէսի Կլայեցւոյն: [7]

☽ Առ. քռ. լս. 0 ժ. 9 ր. առ. Զով և պարզ եղանակ:

11 ✠ Կիր. գէ. Ե. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Հարսանիք: [8]

12 Բշ. դժ. Գիւտի Նշխարաց Ս. Գրիգորիսի Աղուանից կաթողիկոսի, և Սրբոց հարցն Թաթլոյ, Վարոսի և Թումասու, Անտոնի և Կրոնիդեայ և եօթն խոտաճարակացն՝ որք Ցրիննակնեայ վանսն կատարեցան: [9]

☼ Արեգ. ի Կարիճն մտանէ 4 ժ. 2 ր. երեկոյեան:

13 Գշ. դէ. Ս. Առաքելոցն, Անանիայի, Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Շիղայի և Սեղբեանոսի: [10]

14 Դշ. ոժ. Պահք: [11]

15 Եշ. ոէ. Ս. Դիոնէսիոսի Արիսպագացւոյն, և Առաքելոցն Տիմոթէոսի և Տիտոսի: [12]

16 Ուր. բժ. Պահք: [13]

17 Շբ. բէ. Ս. Աւետարանչացն, Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու և Յովհաննու: [14]

☾ Լր. լս. 3 ժ. 18 ր. կէս գիշ. Զատարճաչէ եղանակ:

18 ✠ Կիր. գժ. Զ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Հարսանիք: [15]

19 Բշ. գէ. Ս. Ղուկիանոսի հարիւրապետին որ հաւատաց ի Խաչելութիւնն Քրիստոսի և Յովսէփայ Աստուածահօրն, Յովսէփայ Արիմաթացւոյն, բարեկամին Քրիստոսի Ղազարու և քերցն նորա Մարթայի և Մարիամու: [16]

20 Գշ. դժ. Ս. Թէոդիտոնի քահանային, Զենոնի զինուորին և Մակարայ, Եւդոքսեայ և Ռոմիլայ: [17]

21 Դշ. դէ. Պահք: [18]

22 Եշ. ոժ. Ս. Խարիթեանց և Ս. վկայիցն Արտեմեայ և Քրիստափորի և երկուց կանանցն Կալինիկեայ և Ակիւլինեայ:

Ռուսաց՝ Ղազանու հրաշագործ պատկերին Ս. Աստուածածնի: [19]

23 Ուր. ոէ. Պահք: [20]

24 Շբ. բժ. Ս. Երկոտասանից վարդապետացն Ռեթէոսի, Դիոնեսիոսի, Սեղբեստրոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսաղեմացւոյն, Եփրեմի խուրին ասորւոյ, Բարսեղի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիւսացւոյն, Գրիգորի Աստուածաբանին, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկեբերանին և Կիւրղի Աղեքսանդրացւոյն: [21]

25 ✠ Կիր. բէ. Է. Կիր. զկնի Ս. Խաչի Գիւտ — Խաչ: Հարսանիք: [22]

☾ Վր. քռ. լս. 5 ժ. 28 ր. եր. Աշնային խոնաւ եղանակ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Օ | Լ

26 Բշ. գժ. Ս. Անաստասայ քահանային, Վարոսի և Թէոդորիտեայ և որդւոց նորա և որք ընդ նմա կատարեցան: [23]

27 Գշ. գէ. Ս. Հիպերիքեանցն, որք ի Սամուսատ կատարեցան և Ս. Մեհրախոսի Սեբաստացւոյն, Բաբելայ ծերոյն և 84 աշակերտաց նորին: [24]

28 Դշ. դժ. Պահք: [25]

29 Եշ. դէ. Ս. Յովհաննու Ոսկեբերանի հայրապետին: [26]

30 Ուր. ոժ. Պահք: [27]

31 Շբ. ոէ. Տօն ամենայն սրբոց — Հնոց և Նորոց, յայտնից և անյայտից: [28]

Այս ամսուայ 1-էն մինչև 31-ը օրը պակասել է ժ. 10 րոպէ:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

30 ՕՐ

Օ		Լ
1	✠ Կիր. բյ. Ը. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:	29
2	Բշ. բէ. Ս. Ստեփաննոսի Հռոմայ հայրապետին և քահանայից, սարկաւագաց և ժողովրդոց:	1
	☺ Ծն. լս. 3 ժ. 21 ր. առաւ. Փոփոխական եղանակ:	
3	Գշ. գյ. Ս. Ակիփսիմեայ եպիսկ. Յովսէփայ քահ. Այիթալայ սարկաւագին և Պղատոնի վկային:	2
4	Դշ. գէ. Պահք:	3
5	Եշ. դյ. Ս. հայրապետացն Մետրոփանոսի, Աղէքսանդրոսի, Պօղոսի խոստովանողին և Ս. նոտարացն՝ Մարկիանոսի և Մարտիրոսի:	4
6	Ուր. դէ. Պահք: Յերեկ. նախատ.	5
7	Շբ. այ. Ս. Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի և Միքայէլի և ամենայն երկնային զօրացն:	6
8	✠ Կիր. աէ. Թ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:	7
	☽ Առ. քռ. լս. 8 ժ. 5 ր. եր. Անձրևոտ եղանակ:	
9	Բշ. բյ. Ս. Մելիտոսի Անտիոքայ հայրապետին և Մինասայ եգիպտացւոյն և միւս Մելիտոսի եպ. Բուրայ քահանային և Շենու սարկաւագին:	8
10	Գշ. բէ. Ս. Դիմետրեայ վկային և Բասիլիսկոսի քահանային:	9
11	Դշ. գյ. Պահք:	10
12	Եշ. գէ. Ս. Գուրիասայ, Սամոնասայ, Աբիբայ սարկաւագին, Ռոմանոսի միայնակեցւոյն, Մանկանն-խոստովանողի և Հեսուքոսի զինուորին:	11
	☼ Արեգ. ի Աղեղնաւորն մտանէ 7 ժ. 17 ր. երեկոյեան:	
13	Ուր. դյ. Պահք:	12
14	Շբ. դէ. Ս. Առաքելոցն Անդրէի և Փիլիպպոսի: Յ. և Ռուսաց բարեկենդան Ծննդեան պահոց:	13
15	✠ Կիր այ. Ժ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Բարեկենդան Յիսնակի պահոց:	14
16	Բշ. աէ. 1. օր Յիսնակի պահոց:	15
	☺ Լր. լս. 7 ժ. 39 ր. առաւ. Խոնաւ եղանակ:	
17	Գշ. բյ. 2. օր Յիսնակի պահոց:	16
18	Դշ. բէ. 3. օր Յիսնակի պահոց:	17
19	Եշ. գյ. 4. օր Յիսնակի պահոց:	18
20	Ուր. գէ. 5. օր Յիսնակի պահոց: Յերեկոյեան նախատօնակ:	19
21	✠ Շբ. դյ. ԸՆԾԱՅՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ի Տաճարն.—Եւս Յ. և Ռուսաց:	20
22	✠ Կիր. դէ. Ա. Կիր. Յիսնակի: Հարսանիք:	21
23	Բշ. այ. Ս. կուսանացն Յուլիանեայ և Վասիլուհւոյ:	22
24	Գշ. աէ. Ս. Ղուկիանոսի քահանային և Տարագրոսի, Պրօպոսի, Անդրոնիկոսի, Ոնեսիմեայ և այլոց աշակերտացն Քրիստոսի:	23
	☾ Վր. քռ. լս. 1 ժ. 6 ր. ցեր. Անձրևային:	
25	Դշ. բյ. Պահք:	24
26	Եշ. բէ. Ս. Կղեմայ հայրապետին և Բագարատայ Տաւրոմենայ եպիսկոպոսին: Լատինաց՝ Յղութիւն Ս. Աստուածածնին ի յԱննայէ: Ռուսաց՝ Ս. Գէորգ:	25
27	Ուր. գյ. Պահք: Յերեկ. նախատ.	26
28	✠ Շբ. գէ. Ս. Առաքելոց և առաջին Լուսաւորչացն մերոց ԹԱԴԷՈՍԻ և ԲԱՐԴՈՂԻՄԷՈՍԻ:	27
29	✠ Կիր. դյ. Բ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Հարսանիք:	28
30	Բշ. դէ. Ս. Գենադիոսի եպիսկոպոս. և Մերկուրիոսի զինուորին:	29

Այս ամսուս 1-ից մինչև 30-ը օրը պակասել է 1 ժ. 19 րոպէ:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

31 ՕՐ

Օ		Լ
1	Գշ. այ. Ս. Յակոբայ և Իրաւափառայ:	30
	☺ Ծն. լս. 2 ժ. 43 ր. կէսօր. Անձրև, տեղ տեղ ձիւն:	
2	Դշ. աէ. Պահք:	1
3	Եշ. բյ. Ս. հարցն Եգիպտացւոցն, Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու Գընեցւոյն, Յովհաննու կարճահասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սիսիանու, Դանիէլի, Սրապիոնի, Մակարիոսի, Պիմէնի և այլոց ս. հարցն:	2
4	Ուր. բէ. Պահք:	3
5	Շբ. գյ. Ս. Նիկողայոսի Զմիւռնացւոյ Սքանչելագործ հայրապետին և միւս Նիկողայոսի հայրապետին և Ս. Միւռոնայ եպիսկոպոսին:	4
6	✠ Կիր. գէ. Գ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Բարեկենդան Ս.Յակոբայ պահոց: Ռուսաց՝ Ս. Նիկողայոսի սքանչելագործին:	5
7	Բշ. դյ. Պահք: Ս. Մինասայ, Երմոգինեայ և Գրաքոսի, և կամաւոր աղքատացն Յովհաննու և Ալէքսիանոսի:	6
8	Գշ. դէ. Պահք: Ս. Կոռնելիոսի հայրապետին և Շմաւոնի ազգականին Քրիստոսի, որ խաչեցաւ յԵրուսաղէմ, Պոլիկարպոսի հայրապետին Զմիւռնիոյ և ս. վկայիցն որք յԱրեւելս կատարեցան: Յերեկոյին նախատօնակ:	7
	☽ Առ. քռ. լս. 6 ժ. 22 ր. առ. Հողմոտուն:	
9	✠ Դշ. այ. Պահք: ՅՂՈՒԹԻՒՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ի ՅԱՆՆԱՅԷ:	8
	☼ Արեգ. 'ի Այծեղջիւրն մտանէ 12 ժամ 0 ր. երեկ. Ձմեռնամուտ և արևադարձ—ցերեկն սկսանի երկարել—գիշերն կարճանալ:	
10	Եշ. աէ. Պահք: Ս. Եւստրատիոսի, Օգսենտիոսի, Եւգենիոսի, Ովրեստէսի և Մարգարիոսի:	9
11	Ուր. բյ. Պահք: Յերեկ. նախատ.	10
12	Շբ. բէ. Ս. Յակոբայ Մծբնայ հայրապետին, Մարութէի Ճգնաւորին և Մելիտոսի եպիսկոպոսին:	11
13	✠ Կիր. գյ. Դ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Հարսանիք: Լատինաց՝ Ծնունդ Տեառն:	12
14	Բշ. գէ. Ս. հայրապետացն Իգնատիոսի, Աղդէի և Մարութայ եպիսկոպոսին:	13
15	Գշ. դյ. Ս. Թէոպոմպայ եպիսկոպոսին, Թէոնեայ վկային և չորից զինուորացն, Բասոսի, Եւսեբի, Եւտիքի, և Բասիլիդեայ:	14
	☺ Լր. լս. 2 ժ. 39 ր. կէս գիշ. Մասնաւոր խաւարումն լուսնի: Ձնառատ եղանակ:	
16	Դշ. դէ. Պահք:	15
17	Եշ. այ. Ս. կուսանացն Ինդոսի, Դոմնի և Գղեբրիկոսի քահանային և երկուց Բիւրոցն, որք այրեցան յեկեղ. Նիկոմիդացւոց:	16
18	Ուր. աէ. Պահք:	17
19	Շբ. բյ. Ս. ԱԲԳԱՐՈՒ Նախավկայ և անդրանիկ Թագաւորին մերոյ:	18
20	✠ Կիր. բէ. Ե. Կիր. զկնի Յիսնակի: Հարսանիք: Լատինաց՝ Տօն Տնօրէնութեան Տեառն: Ըստ նոր տօմարի՝ Յունվար և տարեմուտ 1899 Թ.	19
21	Բշ. գյ. Ս. Աբրահամու և Խորենայ անարծաթ բժշկացն, Կոզմայի և Դամիանոսի:	20
22	Գշ. գէ. Ս. Աստուածատրոյ վկ.	21
23	Դշ. դյ. Պահք: Յերեկ. նախատ.	22
24	Եշ դէ. Ս. Դաւթի մարգարէին և Յակոբայ առաքելոյն: Յ. և Ռ. Ճրագալոյց Ծննդեան:	23
	☾ Վր. քռ. լս. 6 ժ. 22 ր. առ. Թեթև և ցուրտ եղանակ:	
25	Ուր. այ. Պահք: Յերեկ. նախատ. Յ. և Ռուսաց՝ Ծնունդ—Տեառն: Լատին.՝ Յայտնութիւն—Տեառն:	24
26	Շբ. աէ. Ս. Ստեփաննոսի Նախավկային և առաջին մարտիրոսին:	25

Դ Ե Կ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

Օ		Ն
	Հանդիսաւոր օր ուխտի Ս. Ստեփաննոս եկեղ. Տփխիսայ՝ որ է յանապատին կուսանաց՝ ուր և ամփոփի մաս նշխարաց—աջ Ս. Ստեփաննոսի։	
27	✠ Կիր. Բյ. Զ. Կիր. զկնի Ցնն. Ցեբեկլոյան նախատօնակ։	26
28	Բշ. Բյ. Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի։	27
29	Գշ. Գյ. Ս. որդւոցն Որոտման Յակոբայ առաքելոյն և Յովհաննու աւետարանչին Բարեկենդան Ծննդեան պահոց։	28
30	Դշ. Դյ. 1. օր Ծննդ. պահոց։	29
	☉ Ծն. լս. 1 ժ. 50 ր. կէսօր. [illegible]	
31	Եշ. Դյ. 2. օր Ծննդ. պահոց։	1
	Այս ամսուս 1-էն մինչև 31-ը օրն աւելացել է 0 ժ. 37 րոպէ։	

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

„ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ-ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՏԱՐԵՑՈՅՑԻ" 1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

I. ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ Հայրապետ և Կաթողիկոս ամենայն հայոց Տ. Տ. ՄԿՐՏԻՉ Ա. ընտրեալ մայիսի 5-ին 1892 Թ. և օծեալ սեպտեմբերի 26 1893 Թ.

1) ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ.

ա) ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ—Գրիգորիս Կաթ.

բ) ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ—(Թափուր)։

2) ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐ.

ա) ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՅ—Յարութիւն արքեպիսկոպոս Վեհապետեան։

բ) Կ. ՊՕԼՍՈՅ—Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանեան։

3) Ս. Էջմիածնի Սինոդոս.

Անդամք Սինոդի՝ Սարգիս եպիսկ. Տէր-Գասպարեան։

« » Արիստակէս եպիսկոպ. Դաւթեան։

« » Վահան վրդ. Տէր-Գրիգորեանց։

« » Աշոտ վրդ. Շախեան։

Պրօկուրօր Խրիստ. Կանչէլի։

4) ԹԵՄԵՐ ԵՒ ԹԵՄԱԿԱԼՆԵՐ.

ա) ԵՐԵՒԱՆԻ. Փոխանորդ—Թեմակալ Առաջնորդի՝ Ներսէս եպ. Խուդավերդեան։

Տաթեւի.—Յաջորդ Անանիա եպ. Համազասպեան։

Հին-Նախիջևանի յաջորդ.—Գրիգորիս վրդ. Տ. Յակոբեան։

Ղարսի յաջորդ—Եղիշէ վրդ. Մուրադեան։

Ալէքսանդրապօլու յաջորդ—(պաք.)

բ) ՎՐԱՍՏԱՆԻ և ԻՄԵՐԷԹԻ Թեմական առաջնորդ Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանց։

Գանձակու յաջորդ.—Բագրատ վրդ. Թաւաքալեան։

Ախալցխայի յաջորդ.—Պետրոս վարդ. Այվազեանց։

Փօրու յաջորդ. — Յովհաննէս վարդ. Շէրակունի։

գ) ՂԱՐԱԲԱՂԻ.—Կառավարիչ Թեմի Գարեգին վրդ. Սաթունեանց։

Նուխու յաջորդ.—Սահակ վրդ. Բաղդասարեանց։

դ) ՀԱՇՏԱՐԽԱՆԻ.—Թեմական Առաջ. Արիստակէս արքեպիսկ. Սեդրակեան։

ե) ՇԱՄԱԽՈՒ.—Կառավարիչ Թեմի Կարապետ եպ. Այվազեանց։

զ) ԲԵՍԱՐԱԲԻՈՅ Կառավարիչ Թեմի—Յուսիկ վրդ. Տէր-Մովսիսեան։

է) ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ՝ Կառավարիչ Թեմի Սահակ վրդ. Այվատեան։

ը) ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ և Հնդկաստանի Թեմական Առաջ. (Թափուր)։

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Գեր. Մեսրովբ արքեպ. Սմբատեան

» Սուքիաս » Պարզեանց

» Գէորգ » Սուրէնեանց

» Արիստակէս » Սեդրակեան

» Եսայի » Աստուածատրեան

» Ներսէս եպիս. Խուդավերդեան

» Սարգիս » Տէր-Գասպարեան

» Արիստակ. » Դաւթեան

» Կարապետ » Այվազեան

» Գրիգոր » Գառնակերեան

» Մակար » Բարխուդարեան

» Անանիա » Համազասպեան

» Խորէն » Ստեփանէ

Բարեչ. Ստեփան վրդ. Խոնդկերեան

» Պօղոս » Մալխասեան

» Գրիգոր » Տէր-Ստեփանոսեան

» Համազասպ » Համազասպեան

» Մկրտիչ » Տէր-Թաթէոսեան

» Թէոդորոս »

» Գրիգորիս » Տէր-Յակոբեան

» Յովհաննէս » Վարդանեան

» Եղիա » Հասան-Ջալալեան

Բարեչ. Պետրոս վրդ. Այվաչեան

» Հմայակ » Արշարունի

» Աստուածա. » Զարեքայ

» Ստեփան » Շիրակունի

» Սահակ » Բաղդասարեան

» Յովհաննէս » Շիրակունի

» Գեղամ » Պապաջանեան

» Վարդան » Վարդանեան

» Հմայակ » Տէր-Յարութիւնեան

» Անտոն » Վարդազարեան

» Հմայակ » Տէր Սարգսեան

» Բարդուղ. » Գէորգեան

» Ղեւոնդ » Յովակիմեան

» Յուսիկ » Մովսիսեան

» Գարեգին » Սաթունեան

» Վահան » Տէր Գրիգորեան

» Սահակ » Ամատունի

» Եփրեմ » Սուքիասեան

» Վահրամ » Սլկունի

» Գէորգ » Ռշտունի

» Նահապետ » Նահապետեան

» Թադէոս » Առիւծեան

» Միքայէլ » Տ. Մինասեան

» Կիւրեղ » Կիւրեղեան

» Բագրատ » Թաւաքալեանց

Բարեչ. Ադամ վրդ. Արզումանեան

» Աշոտ » Շախեան

» Մեսրովբ » Տ. Մովսէսեան

» Մխիթար » Տ. Մկրտչեան

» Արսէն » Ղըլըճեան

» Եղիշէ » Մուրադեան

» Թովմա » Բաղդասարեան

» Խաչիկ » Գալստեան

» Կարապետ » Տէր-Մկրտչեան

» Բենիկ » Եղիազարեան

» Կոմիտաս » Սողոմոնեան

» Եզնիկ » Գեանջեցեանց

» Յուսիկ » Զորաբեան

» Տիրայր » Տ. Յովհաննէսեան

» Արսէն » Վեհունի

» Կորիւն » Սահակեան

» Մամբրէ » Մելիք Ադամեան

» Սիոն » Տէր-Մանուէլեան

» Մուշէ » Եզաչեան

» Խոսրով աբեղ. Փիլթիկեան

» Թադէոս » Ռշտունի

Բարեչ. Ղուկաս աբ. Եղիազարեան

» Սարգիս » Եղիազարեան

» Բագրատ » Վարդազարեան

» Սիմէօն աբեղայ

» Մատթէոս » Մաթէոսեան

» Սահակ » Տ. Միքայէլեան

Շնորհ. Գէորգ. սարկ. Չէօրեքճեան

» Գարեգին » Յովսէփեան

» Մուշեղ » Տ. Գաբրիէ-

» Ղուկաս » Աղաւելեան

» Սմբատ » Աւետիսեան

» Ղազար » Սմբատեան

» Արամ » Եղիլեան

» Կոստան. » Պետրոսեան

» Եսայի » Մահտեսի-Բաբայեան

» Գրիգոր » Մելքիսեդեկեան

» Ներսէս » Տ. Միքայէլեան

դպիր. Գալուստ » Տ.Մկրտչեան

» Հմայեակ » Եաղըճեան

» Պօղոս » Զուբարեան

II. ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՐԵՒԻ ԵՒ ԼՈՒՍՆԻ ԽԱՒԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

1898 *թ. չորս անգամ արևի և երկու անգամ լուսնի խաւարումներ տեղի կունենան, որոնցից* 1) *Արևի (բոլորական)* —10-*ին յունվարի և կ'սկսուի* 7 *ժ.* 46 *ր. առաւ. կը վերջանայ* 0 *ժ.* 53 *ր. կէսօրին։* 2) *Լուսնի՝* 21-*ին յունիսի,—սկիզբը՝* 10 *ժ.* 46 *ր. երեկ. վերջը՝* 1 *ժ.* 49 *ր. կէս գիշ.* 3) *Արևի՝ (մանեկաւոր)* 6-*ին յուլիսի,—սկիզբը՝* 8 *ժ.* 2 *ր. երեկոյ. վերջը՝* 11 *ժ.* 42 *ր. գիշերը։* 4) *Արևի՝ (մասնաւոր)* 7-*ին դեկտեմբ.—սկիզբը,* 2 *ժ.* 38 *ր. վերջը՝* 3 *ժ.* 19 *ր. ցերեկը՝* 5) *Լուսնի՝ (բոլորական)* 15-*ին դեկտ.—սկիզբը՝* 0 *ժ.* 48 *ր. գիշերը. վերջը՝* 4 *ժ.* 37 *ր. առաւ.* 6) *Արևի՝ (մասնաւոր)* 30-*ին դեկտ.—սկիզբը՝* 11 *ժ.* 54 *ր. կէս գիշ. վերջը՝* 3 *ժ.* 23 *ր. գիշերը։*

Այս խաւարումներից Կովկասում կը նկատուին միայն յունվարի 10-*ի արեւինը և լուսինը՝ յունիսի* 21-*ին և* 15-*ին դեկտեմբերի, այն էլ ինչպէս մասնաւոր. իսկ միւս խաւարումները Կովկասում բոլորովին չեն նկատուի։*

—

Աշխարհիս վախճանը 1899 *թ. Բեռլինի օբսերվատորիայի դիրեկտոր պրոֆ. պ. Ֆօրստէրը, իբրև հերքում հրատարակեց հետևեալը։ Մի քանի անզգոյշ և սխալ, ուսումնական յօդուածների բացատրութեամբ, ժողովրդի մէջ տարածուեցաւ, որ իբր թէ աշխարհիս վախճանը առաջիկայ* 1899 *թուին է լինելու։ Այս թիւրիմացութեան պատճառը նա է, որ* 1899 *թ. նոյեմբեր ամսին երկիրս անցնելու է փոքրիկ, երկնային մարմինների շրջանագծերի միջով, ինչպէս այդ պատահեցաւ* 1866, 1833 *և* 1799 *թուերին։*

Այս հրաշալիքը ոչինչ վտանգ չի առաջացնի։ Թէև երկնային մարմինների մէջ կարող է և գտնուել պօչաւոր աստղ, ինչպէս 1866 *թ. էլ հաստատուեցաւ—յայտնուեցաւ, որը այս պօչաւորը ճիշտ որ երկրիս շրջանագծին մօտեցաւ (կամնուլաս), բայց այդ միայն այն ժամանակ, երբ երկիրս մի քանի միլիօն վերստ հեռու էր գտնւում իրար ընդհարուելու կէտից, այսինքն երկու ամսից յետոյ* 1867 *թ. յունուարին։* 1899 *թուին, այս ընդհարուելու կէտը աւելի հեռու կլինի և եթէ մինչև անգամ պօչաւորը հանդիպի մեր երկրագնդին, այս ընդհարումը այնքան զգալի չի լինի։ Ամենաշատը, սաստիկ փոթորիկ կ'յառաջանայ, ինչպէս ամէն տարի պատահում է։ Այս պատճառով թող հասարակութիւնը հանգստանայ, որ աշխարհիս կործանումը, մօտիկ ապագայում չի լինելու։*

III. ՕԴԵՐԵՒՈՅԹԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԷՖԻՄԵՐՏԷԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ։

Առաջիկայ 1898 *տարուայ իշխողը Լուսնթագն է, սորա համար տարիս ցորենով, գինիով, մեղրով, ձէթով, վշով, մետաքսով, ձկներով և բարեհամ պտուղներով առատ և բացի պատերազմից ամէն բանով էլ խաղաղ կլինի։*

Ձմեռուայ սկիզբն՝ ցուրտ, կարկտով, մէջը՝ տաք, վերջը՝ հանդարտ. գարունը՝ ցուրտ մինչև 22 *յունիսի, որը անձրևների և որոտումների նշան է։ Աղբիւրների ջրերը կպակասեն, եզներ էլ շատ կկոտորուին։ Աշունքից յետոյ գետերը կվարարեն և հիւանդութիւն կյայտնուի։ Պէտք է աղաչել Աստուծուն, որ չլինի թէ մահտարաժամ պատահի։ Շատ ուտելուց և ջրերից զգուշանալու է։*

Իսկ արևի Հրատի հետ երկնքի տասներկուերորդ տան մէջ գտնուելուց երևում է, որ այլազգիների թագաւորը իր թշնամիներից սաստիկ նեղն կ'ընկնի, գուցէ և նրանցից սպանուի, զինուորների բազմաթիւ կոտորածներով։

Իսկ Երևակի Լուսնթագի հետ ունեցած քառակուսի հաղորդակցութեամբ նս նշան է արիւնահեղ պատերազմների, որոնց պատճառաւ թագաւորի կողմից, մարդկանց սաստիկ տրտմութիւն և նեղութիւն կհասնի։

Բացի սրանից, թագաւորները վտանգ, վէճ, տարաձայնութիւն կունենան և վաճառականութեան էլ վնաս կհասնի։

Տանուտէրն նս Այծեղջիւրն լինելով՝ հայերի մէջ տրտմութիւն կ'ընկնի և մեծամեծները իրանց ունեցածներից կզրկուին։

Հարաւից և հիւսիսից, սմբակներից նեղութիւն կգայ։ Երկընքից ճայթմունք և կարկուտ։ Տարին ցաւոտ, որով շատ քաղաքներ նս կ'ոչնչանան։

—

Աշխարհիս օդերևութաբանական կայարաններից ամենաբարձրը *գտնւում է Պերուվիայի Արեկվիպա քաղաքի*

Շարխան լեռան մօտ Կալարանի տեղը 17,500 ոտնաչափ բարձրութեան վրայ է, որը Արկվինի աստղագէտները հիմնեցին։ Հիմքն ես հողի մէջ մի քանի հազար ոտնաչափ ձորից է բարձրացած։ Այդ տեղը մշտապէս ծածկուած է ձնով, և հարստացրած է ամեն տեսակ քննելու գործիքներով օդաչափ-ջերմաչափներով և ուրիշ հարկաւոր գիտնական իրերով, որոնցից շատերը ինքնաշարժ են, այն պատճառով, որ շարունակ այդպիսի տեղում բնակուիլը անյարմար և անկարելի է, սորա համար այդ գործիքները քննելու համար՝ ամեն մի տասն օրը մէկ անգամ են լարում և ուղղում։ Գիտնականները այդ միջոցում երկու, երեք անգամ հազիւ են կարողանում բարձրանալ, որպէս զի իրանց գիտողութիւնները կարողանան նըշանակել, բայց այն էլ շատ անգամ փոթորիկի հանդիպելով դըժբախտութիւն է պատահում, ինչպէս և յաճախ ամբողջ շինութիւնը ձեան մէջ թաղւում և արևի ճառագայթներից նորից ձիւնը հալւում։ Մի քանի փորձեր տարուայ ընթացքում ցոյց տուեց, որ այդ տեղի օդը, իր տաքութեան չափը ցրտութեան 10 աստիճանից ոչ ցածրացել է և ոչ էլ 8 աստիճան տաքութիւնից բարձրացել։

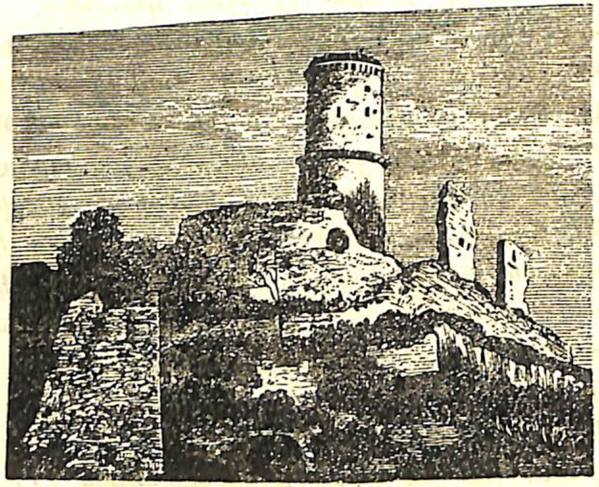

IV. ԻՄԱՍՏՆԵՐ

—Աւելի լաւ է տասը մեղաւոր արդարացնել՝ քան մի արդար մեղադրել։

—Սէրը և բախտը միայն իղձեր են, իսկ կեանքը՝ տխրութիւն և վիշտ։

—Հաւատարիմ կին, բարի բարեկամ, լաւ հարևան, անկեղծ ընկեր և խելօք խօսակից, ահա բոլորը ինչ որ կեանքի համար պէտք են։

—Ազնիւ մարդն ամեն դրութեան մէջ էլ կարող է իր արժանաւորութիւնը պահել։

—Մեղաւորը ուրիշների առաջ կարող է իրան արդարացնել, բայց իր առաջ ոչ երբէք։

Ոչ թէ այն է լաւը որ նոր է, այլ այն՝ որ բարքի և ժողովրդի հարկաւորութեան համաձայն է։

—Աշխարհումս բախտ չկայ՝ կամք և հանգստութիւն կայ։

—Մենք մեծ մասամբ միշտ հէնց նրանց ենք սիրում, ով մեզ աւելի է տանջում։

— Մարդու դատաւորը՝ իրա խիղճն է։

—Օրուայ ամեն ուրախութիւն՝ գիշերներն են տալիս։

—Իրանց նման մարդկանց դատողութիւնը, միշտ անճիշտ և չար են։

—Բարեկամին դաւաճանողը, երբէք հաւատարիմ չի կարող լինել։

—Մարդիկ աւելի հակուած են վիմար խօսելու քան լսել ու լռելու։

—Գործի մեծութեան զարդարանքը՝ համեստութիւնն է։

—Ոչ թէ նստակեաց կեանքը՝ այլ փոթորկալից կեանքն է գծագրում մեր երեսի կնճիռները։

—Հալածանքն է, որ մտքերը յուզում է։

—Յիշողութիւններն ես՝ մի տեսակ տանջանքներ են։

— Երիտասարդութեան ժամանակ՝ երևակայութիւնն է իշխում, ծերութեան մէջ՝ մտածողութիւնը․ առաջինը բանաստեղծութեան, իսկ երկրորդը փիլիսոփայութեան ժամանակն է։

—Վիպասանը լոկ հանդիսատես

չէ, այլ այնպիսի մի մարդ, որը որոնում է կեանքի միտքը և բարոյական ճշմարտութիւնը։

—Պարզևի համար մի անգամ մտածիր, ստանալուդ մասին երկու, սակայն ուրիշից խնդրելիս՝ հարիւր անգամ։

—Աշխարհումս, ամեն բան չիմար հանգամանքներից է կախուած։

—Ոչ թէ օրէնքներն են հանճարներ ստեղծում, այլ հանճարները օրէնքներ։

—Մեծ խելքը և մեծ սիրտը, վշտի և տանջանքի համար են ստեղծուած, որպէս զի զոհ դառնան այն բազմագլուխ, թեթևամիտ և ստոր գազանին, որի անունն է—մարդկութիւն։

—Ամեն մի չահ և օգուտ, ունի իր անպարմարութիւնը և ծանրութիւնը։

—Քչով բաւականանալն է, որ մեծ իմաստութիւն է։

—Քեզ թուացող ամենքի բարեբախտութեանը մի նախանձիր. մանաւանդ երբ նրա սրտի վշտերը չգիտես։

—Կիրքը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ անմտութեան և թուլութեան ծընունդ։

—Հանդարտ պատասխանը, զայրացած մարդու տաքութիւնը այնպէս է զովացնում, ինչպէս կրակին ջուրը։

—Թէև մարդ ունեցած փողը կարողանում է իր գրպանում պահել, բայց մարդուն իշխողները՝ փողերն են։

—Ամբողջ ազգ կառավարելը աւելի հեշտ է՝ քան ինքն իրան կառավարելը։

—Ընծաներով կապուած բարեկամութիւնը՝ անկեղծ և մշտական չի լինիլ։

Տասը պատուիրաններ նորապսակ կանանց համար։

Մի ամերիկուհի չարադրել և ամերիկական լրագրերի մէջ հրատարակել է, ամուսնացած նորատի կանանց համար հետևեալ տասը պատուիրանները։

1) Խօսք տուր առաջին անգամ ամուսնուդ հետ կռուելուդ։ Բայց երբ մի անգամ կռիւն սկսուեց, էլ մի փախչիր նրանից և այնպէս արա, որ ամուսինդ յաղթուի և լաւ էլ զգայ իւր պարտութիւնը։

2) Մի մոռանար, որ դու ամուսնացել ես մարդու հետ և ոչ թէ հրեշտակի հետ։ Ուստի մի զարմանար, եթէ նա անկատար է և պակասութիւններ ունի։

3) Ջահլա մի տանիր նրանից փող խնդրելով։ Աշխատիր չատ չը պահանջել այն գումարից, որքան նա նշանակել է քեզ համար։

4) Անկարելի է, որ ամուսինդ ամենևին սիրտ չունենայ. բայց, չամենայն դէպս, նա աւելի կամ պակաս լաւ ստամոքս ունի և դու լաւ կանես, եթէ դաշնակից դառնես ամուսնուդ ստամոքսի մէջ, խոհանոցի վրայ հոգալով։

5) Ժամանակ առ ժամանակ ամուսնուդ թող վերջին խօսքը, բայց ոչ չատ յաճախ։ Դա գոհութիւն կը պատճառէ նրան և քեզ էլ ամենևին չի վնասիլ։

6) Լրագրերի մէջ միայն մեռելներին վել աբերեալ յայտարարութիւնները մի կարդայ, որպէսզի երբեմն կարողանաս ամուսնուդ հետ այնպիսի նիւթերի մասին խօսել, որոնք հետաքրքրում են նրան։

7) Միշտ քաղաքավարի եղիր նրա հետ։ Յիշիր, որ երբ նա քո փեսացուն էր, դու նրա վրայ նայում էիր ինչպէս մի բարձրագոյն էակի վրայ և այժմ մի արհամարհիր նրան։

8) Թոյլ տուր, որ երբեմն նա կարծէ թէ ինքը քեզանից աւելի կըրթուած է, Այդ բանը նրան կշոյէ։

9) Եղիր նրա համար ընկերուհի, եթէ նա խելօք մարդ է, և աշխատիր բարձրացնել նրան մինչև քո աստիճանը, եթէ յիմար է նա։

10) Յարգիր նրա ծնողներին, մանաւանդ նրա մօրը, որ քեզանից առաջ է սիրել նրան։

Այս բոլոր պատուիրանները իրագործելի են, բացի վերջինից, որը, կարծում ենք, հարսները մի քիչ կդժուարանան պահպանել...

Իմաստներ կանանց մասին։

Ամուսնութիւնը—ահա թէ ինչպէս կը սահմանեն։

Թուարանը—Երկու հոգու գումարում, հանգստութեան բաժանում և հոգսերի բազմապատկութիւն։

Նոր ամուսնացածը.—Ամուսնութեան մէջ զարմանալն է, որ մէկ և մէկ դարձեալ մէկ է լինում։

Խաբուած ամուսինը.—Երանի քեզ, բայց դեռ նոր ես, դեռ կաց մի փոքր ժամանակ անցնի, դուն եւ ինձ նման պէտք է համոզուես, թէ այժմեան ամուսնութիւններու մէջ մէկ և մէկը... չատ անգամ երեք կլինի։

Նորահարսը.—Միայն մօս է եղել։

Դժգոհը.—Ամուսնութիւնը՝ ընծայած պսակներուն ամենից փշոտն է եղել։

Տիկին Ք.—Դամոկլէսը իր գըլխին սուր ունէր, իսկ մենք սկեսուր։

Քահանան.—Ամուսնութիւնը ոչ այլ ինչ է, միմիայն հասոյթի աղբիւր։

Մարդուց ծեծ ուտող կինը.—Զօրանայ այսպիսի ամուսնութիւնը։

Փիլիսոփան.—Տան յարկի տակը փոթորիկ։

Երջանիկ ամոլ.—Առագաստալից ճամբորդութիւն՝ երանութեան կապոյտ ովկիանոսին վրայ։

Տանը մնացածը.—Ամբողջութիւնը կորցնել, այս ինչին կէսը լինելու համար. ինչ չիմարութիւն է։

Ի՞նչպէս պէտք է ամուսնութեան առաջարկութիւն անել։

Բալերինին.—Ես խնդրում եմ ձեր ոտը։

Գործակատար օրիորդին.—Ձե՞ք կարող արդեօք ծախել ինձ ձեր սիրտը։

Հեռագրատան մէջ ծառայող օրիորդին.—Ես կամենում եմ հեռագիր ուղարկել ձեր սրտին, կընդունե՞ք արդեօք։

Դերձակուհուն.—Կարեցէք մեր սրտերն իրար հետ յաւիտեան։

Բժշկուհուն.—Բժշկեցէք սրտիս տանջանքները։

Անգլիական մի բանաստեղծի խորհրդաւոր կարծիքը ամուսնութեան մասին։

Ամուսնացիր փոխադարձ սիրով, եթէ ուզում ես կատարեալ կին ունենալ։

Եթէ փողի համար կպսակուես, կնոջ փոխարէն տիկին կունենաս։

Եթէ պսակուես—հասարակութեան մէջ դիրք բռնելու նպատակով՝ ոչ թէ կին, այլ աղջիկ-պարոն կունենաս։

Կինը քեզ կսիրէ, տան տիկինը կյարգէ, աղջիկ-պարոնը եօլայ կը տանէ։

Կինը քեզ համար կլինի, տան տիկինը ընտանիքի ու բարեկամների համար, աղջիկ պարոնը հասարակութեան ու հիւրերի համար։

Կինը կլսէ խորհուրդներդ, տան տիկինը գլխիդ կակալ կկոտրէ, աղջիկ-պարոնը քեզ մարդու տեղ չի դնիլ։

Հիւանդութեանդ ժամանակ կինը կխնամէ, տան տիկինը երբեմն-երբեմն կայցելէ, աղջիկ-պարոնը մարդ կուղարկէ առողջութիւնդ իմանալու։ Կինը զարդից մանեակից կլինի, տանտիկինը փողերդ ծախսելում, աղջիկ-պարոնը պարտքերդ կաւելացնէ։

Երբ մեռնես՝ կինը կողբայ քեզ, տան տիկինը կխղճայ, աղջիկ-պարոնը սեւեր կըհագնէ։

Մի փիլիսոփայի հարցրին ինչ բանն է ամենագեղեցիկը. պատասխանեց—աշխարհը։ Ո՞ր բանն է ամենամեծը—տարածութիւնը, որ ամեն բան բովանդակում է իր մէջ։ Ի՞նչն է ամենից արագը, պատասխանեց—միտքը։ Ո՞ր բանն է ամենից զօրաւորը—կարգը, որովհետեւ ամեն բանի յաղթում է։

Պարսկական գրքերից «կանանց մասին»։

Խելօք կինը իր ամուսնու հայեացքից հասկանում է նրա սրտի ցանկութիւնը, և իմաստուն կարգադրութեամբ՝ նա ապահովում է իր տան բախտը և հանգստութիւնը։

Երկու գոյութեան, փոխադարձ սիրոյ կապով կապուածներ, իրանց ազատ են զգում փոփոխուող ճակատագրի դաւաճանութիւնից և երջանկութեամբ տանում են նոքա այն կարճ ժամանակամիջոցը, որը կազմում է—մարդկային կեանք։

Աղքատութիւնը թէև շատ անգամ կարող է նոցա հարուածել, բայց իրանց փոխադարձ սիրոյ շնորհիւ, նոքա հեշտութեամբ կրկին հարստութիւն ձեռք կբերեն։

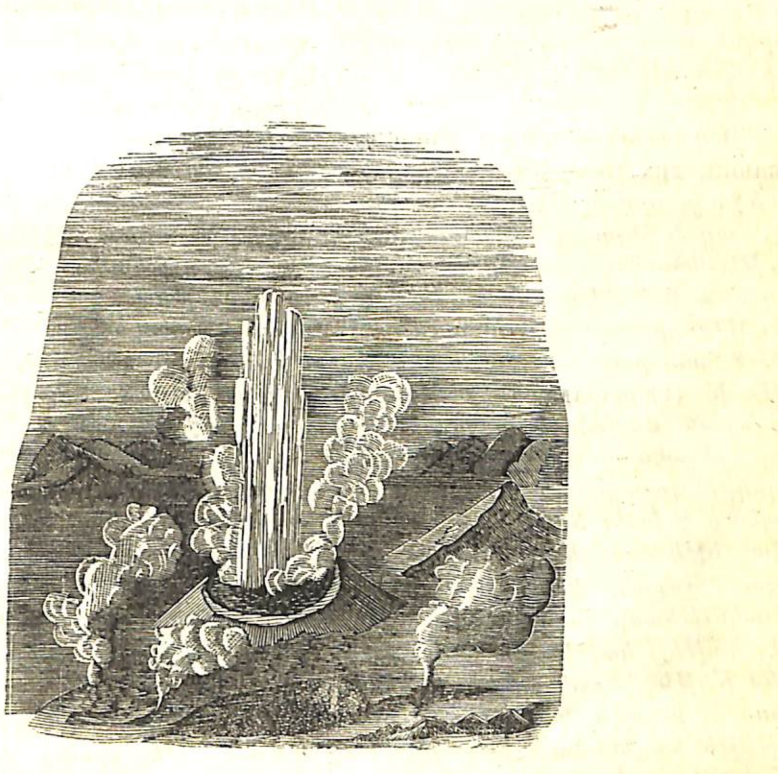

V. ԲԺՇԿԱԿԱՆ

Ծովային հիւանդութեան դէմ.—Վերջին միջոցը Natrum bromatum-ի փոշին է, որից մի բաժակ ջրի մէջ, մէկ թէյ դգալ խառնելուց յետոյ, շոգենաւ նստելուց առաջ խմելու է։ Եթէ նաւի վրայ կրկին սրտի խառնուիլ սկսուի, այս դեղը երկրորդ անգամ կրկնելու է. այնուհետև այլևս ոչինչ չի պատահի։

—

Ընդհատ — դողի (перемежающ. лих.).—**դէմ հասարակ միջոց**, որը ոչ թէ միայն անվնաս է, այլ և հեշտ է պատրաստւում և թէ մեծ աջողութեամբ Վենգրիայում և Ամերիկայում գործադրւում է։ Միջոցը այս է. մի բուռն ծեծած հասարակ աղը, պէտք է նոր թաւի (сковорада) մէջ ածել և այնքան ժամանակ բովել, մինչև որ ինչպէս սուրճ սևանայ։ Այս դեղը, դողացնելու երկրորդ օրը պէտք է խմել և այն էլ անօթի։ Իսկ եթէ այս դեղից ծարաւ զգացուի, որքան կարելի է քիչ քանակութեամբ ջուր խմելու է և այն էլ կաթիլ, կաթիլ։ Հետևեալ օրերն ևս թեթև կերակուրներ ընդունելու է, ինչպէս կաթը, բուլյոն և թեթև խաշած ձու։ Հիւանդութեան նշանները, փոքր առ փոքր անհետանում են և այս դեղից մի քանի անգամ ընդունելուց, դողն ընդ միշտ անհետանում է։

—

Հարբուխի դէմ փորձուած դեղ.—Գազարի (морковь) արմատը ջարդելուց յետոյ, մաքուր շորով քամելու և այդ ջրից թէյի գդալով, քթին մօտեցնելով դէպի քունքը, ուժով ներս շնչելու է։ Երկրորդ կամ երրորդ անգամ, այս միջոցը գործադրուելուց յետոյ, հարբուխը բոլորովին բժշկւում է, ինչպէս և փորձուած է։

—

Զկռտալու դէմ միջոց.—Զկռտալը թէպէտ մի առանձին հիւանդութիւն չի առաջացնում, միայն բաւականին անհանգստութիւն է պատճառում, որը շատ անգամ հեշտ չէ անցնում։ Հասարակ միջոցներով ևս յաճախ չի կտրւում, բայց այս միջոցը (փորձուած) շուտ է ներգործում։ Երբ առաջին անգամ զկռտալը սկսուի թէ չէ, պէտք է սրտի գդալից մի փոքր բարձր, կրծոսկրին (клетки) վրա հարել, որով զկռտալը անմիջապէս անցնում է։

—

Ձեռքերի ճաքճքուելու դէմ.—Եթէ ցրտից կամ տաքից ձեռքերի կաշին ճաքճքի, ամենալաւ միջոցը կիտրոնի հիւթ քսելն

է, իսկ առաւօտները մինչև ձեռքերը լուանալը, օգտակար է, որ սպիտակ վազելինով հարուի։

—

Երեխայի աղիքների մէջ որդներ գտնուելու նշանները հետևեալն են.—Երեսի գունատուիլ, մարած—հանգած աչքեր, միշտ քիթը քորում է, լեզուն աղտոտ, շնչառութիւնը գարշահոտ, քթից արիւն է հոսում, ախորժակը, նուազում է կամ շատակեր է լինում, միշտ քնելու ցանկութիւն է զգում, քունը անհանգիստ և քնած ժամանակը ատամները կրճտացնում է. վերջապէս մարմնի ընդհանուր թուլութիւն և մաշուիլ է նկատւում։

—

Ատամների պահպանումը և բերանի մաքրութիւնը.—Ամենից առաջ, պէտք է ատամների վրայի կեղտը — աղտը մաքրել, փչացած ատամները և նրանց արմատները հեռացնել, կերուած—ծակուածները կօծել (պլօմբիրավատ) և ամեն օր բերանը մաքուր ջրով ողողել. ուտելուց յետոյ, ատամների մէջ եղած կերակրի մնացորդները մաքրել ատամնափորիչով, յետոյ ատամները մաքրել կաւիճով, որ քիմիականապէս լինի մաքրուած, իսկ ատամները ողողելու ջրին աւելացնել մի բաժակ ջրին 20 կաթիլ Rp. Ac. Corbolici 4'0. Tin menthae pip. 30,0։ Այս կերպով ատամները կարգին կմաքրուի, իսկ մի որ և է փոշիով միայն մաքրելը, ոչինչ չի օգնի։

—

Հնացած խաղաթղթերի գործածութեան վնասը.—Նանտ քաղաքի հիւանդանոցի բժիշկ Բապպէնը, քննելով, կառապանների սրճարաններում գործածած խաղաթղթերը, այդ թղթերից —«ագռաւի աղջկայ» վրայ նկատեց, որ նրա ամեն մի սանտիմետր քառակուսի վրայ, միջին հաշուով 6,160 կարգը, բակտերիաներով լի է, որոնց մէջ գտնւում էին, թոքախտի բացիլներ և այլ հիւանդութիւններ առաջացնող միկրօօրգանիզմներ։ Բապպէնի կարծիքով, այսպիսով շատ շուտ կարելի է վարակուել, մանաւանդ խաղալիս, մատներին լորձունքը գործածելիս։ Բապպէնի կարծիքով, վարակուելուց ազատուելու, միակ միջոցը, այսպիսի թղթերը երեք, չորս անգամ խաղալուց—գործածելուց յետոյ, պէտք է ոչնչացնել կամ կարգին ախտահանել։

—

Կարեմեքենայից հիւանդանալը.—Առաջանում է միշտ կծկուած—երկար ժամանակ կռացած նստելուց, որը շնչառութիւնը և գլխի մանրաերակների մէջ արեան շրջագարձը դժուարացնում է, որից, շատերն ստանում են գլխի ցաւ, սրտի թռթռոց, թոքախտ և արեան նուազումն։ Մի այլ կողմից ևս, նրանից է վնաս գալի որ ոտքերը միշտ միատեսակ շարժման մէջ են, որից ոտքերի կծկումն (судорогъ) է առաջ գալիս, նոյնպէս ոտքերի անդամալուծութիւն, ողնաշարի զգացումն և իստերիկայ։ Վերջապէս մշտական միատեսակ չրխչրխկոցը, լսողութիւնը դադրացնում է և ջղային գրութեան զգացմանը ներգործում։

VI. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

Կերակուր ուտելու կանոններ.—Համռում գլխնական Գրադին անմիտա և լաւ ուտելու 13 կանոններ գրեց, որը հետևեալն է 1) Որքան կարելի է պէտք է աշխատել որ որոշեալ ժամերին ուտել։ 2) Թոյլ կազմուածք և անխորժակ չունեցողները, պէտք է այն ժամանակ ուտեն երբ քաղցած են, այն էլ շատ շատ, քիչ, քիչ, բայց ոչ թէ միանգամից։ 3) Հանդարտ ուտելու է և ամեն մի պատառը լաւ ծամելով։ 4) Ստամոքսի հեշտ մարսելու համար, ամեն մի ուտելուց 3—4 ժամ ժամանակամիջոց անցնելուց յետոյ պէտք է ուտել։ 5) Սառը կամ տաքը, չպէտք է իրար հետևից խառնել։ 6) Ուտելուց յետոյ, մի փոքր հացի չոր կեղև ուտելու է, որը օգնում է մարսողութեանը և ամեն տեսակ ատամնային փոշիներից անհամեմատ, աւելի լաւ է մաքրում ատամները։ 7) Զայրացած և մտքով վատ տրամադրութեան ժամանակ, ուտելու չէ։ 8) Սեղան նստած ժամանակ կարդալուց և ամեն տեսակ մտաւոր զբաղմունքից խույս տալու է։ 9) Որքան կարելի է ուրախ և համակրելի մարդկանց հետ ճաշելու և նրանց հետ դուրալի գործերի մասին խօսելու է։ 10) Սեղանից վերկենալուց յետոյ ցնցող և գռգռող (порывистыхъ) շարժումներ անելու չէ։ 11) Այնքան միայն ուտելու է, որպէս զի քաղցը յագեցնուի, այլ երբեք [illegible] բեռնաւորելու չէ։ 12) Ինչ կերակուրի որ ախորժակ չլինի, ուտելու չէ։ 13) Ուտելուց թէ առաջ և թէ յետոյ, ամեն տեսակ վեճերից փախչելու է, որովհետև վիճելը ստամոքսի համար միևնոյն է, ինչ որ մի կծիծ թելը քօրօցների հետ կուլ տալը։

—

Սրճի ազդեցութիւնը աչքերի վրայ.—Ինչպէս յայտնի է մաւրները, շատ սրճասէր են, մանաւանդ նրանց վաճառականները, որոնք շուկաներումը գրեթէ ամբողջ օր, սրճի բաժակից չեն բաժանում։ Միայն թէ նրանց վրայ արուած փորձերից յայտնուեցաւ, որ այս սրճասէրների տեսութիւնը (աչքերի) 40—45 տարեկան հասնելուց—հասակում, սկսում է թուլանալ, և 50 տարեկան հասակում արդէն նրանցից մեծ մասը կուրանում են։ Երևի հենց պատճառը այս է որ Մարոկօյի Ֆէց քաղաքի—փողոցներում, անհագին քանակութեամբ կոյրեր են շրջում։

Այս հիւանդութիւնը վերագրում են, անչափ սուրճ գործածելուն և ինչպէս «Մօսկովսկ. Վեդ.» լրագիրը գրում է, այնտեղ բնակւող եւրոպացի բժիշկները նաև, այս կարծիքը հաստատում են։

—

Կեղծ ճշմարտութիւն. — Մի ժամանակ զուտ ճշմարտութիւն էին ընդունում, որ երբ չափազանց ժուժ-

կալ կեանք վարելուց երիտասարդները հիւանդանում են։ Այժմ Նորվենգիայի բժշկական ֆակուլտէտը այս հարցի մասին հետևեալը պատասխանեց.— Վերջերս ամեն կողմից այնպիսի կարծիքներ էին յայտնում, որ բարոյական կեանքը և սեռական ժուժկալութիւնը, իբր թէ առողջութիւնը վտանգում է։

Իսկ մենք փորձերի հիման վրայ, միաձայն ընդունում ենք, որ այս կարծիքը անհիմն է և բարոյական կեանք վարելուց, վնասուելու կամ հիւանդանալու, ոչ մի դէպք մեզ յայտնի չէ։

—

Վատ սովորութիւն. — Որպէս զի ծծմայրերի և ստնտուների կաթը աւելի առատ և պարարտ լինի, սովորաբար, նրանց գինի, գարեջուր և յաճախ օղի են խմացնում։ Այս վատ սովորութեան պատճառաւ մանուկները հիւանդանում են, որովհետև վերոյիշեալ խմելիքների գլխաւոր բաղադրութիւնը ալքօհօլն է, որը մնում է ստնտուի կաթի մէջ, և նրանից կաթի հետ անցնում է մանկանը, որից մանուկը անքնութիւն է ունենում, գրգռուած դրութիւն և շատ անգամ ջղերի լարումն։ Այս հիւանդութեան հետևանքն շատ անգամ լինում է խորը քուն մտնել, և այդ նշանների կրկնուելուցը թունաւորուիլ և մահ։

Այն մայրերն ևս, որոնք իրանց երեխաներին իրանք են կաթը ջամբում, այս հանգամանքը պէտք է լաւ յիշեն։

—

Մտաւոր զբաղմունքի ազդեցութիւնը շնչառութեան վրայ.—Վաշինգտօնի ժողովրդական ուսումնարանների աշակերտների կրծոսկրը, քննելուց յայտնուեցաւ, որ այն աշակերտների շնչառութիւնն է թեթև, որոնք երկար ժամանակ մտաւորապէս լարուած դրութեան մէջ են լինում։ Այսպիսով թթուածնի որոշեալ չափը, դժուարութեամբ է մտնում արեան մէջ։ Այս իսկ պատճառով մտաւոր զբաղմունքի ժամանակ, յաճախակի զկռտալը—օռշալը հետևանք է, այն ֆիզիօլօգիական գործունէյութեան՝ որով թոքերին, օդի հետ հասցնում է նաև հարկաւոր եղած թթուածինը։

VII. ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Ֆիլօկսերիայի դէմ նոր հնարք.—Բուրգոնդիայում մի այգեպան նկատեց, որ ամբողջ այգու վազերից, միայն այն վազն էր ողջ մնացել ֆիլօկսերիայի աւերմունքից, որի շուրջը կարսոն (պետրուշկա) էր ցանուած։ Առհասարակ կարսոնի հոտը միջատներին անտանելի է և դրա համար չեն մօտենում։ Այս հնարքը թէ ամենքին մատչելի է և թէ շատ աժան, որով ամենքը հեշտութեամբ կարող են փորձել։

—

Պտղատու ծառերին վնասող միջատներին հեռացնելու ամենահեշտ միջոցը, ծառի յատակին կարբօլեան թթուով թաթախուած—թրջած բամբակ փաթաթելն է։

—

Ծառերի և ծաղիկների տնկելու ամենալաւ ժամանակը՝ արևի մայր մտնելու միջոցին է։

—

Թառամած բոյսերին կենդանացնելու ամենալաւ միջոցն համարւում է նաև (մեծ մասամբ 45—50% ըէօմ. աստիճան տաքութիւն) տաք ջրով բոյսերին ջրելը։

—

Իւղ հարելու հեշտ միջոց.—Թանձր սերը—արաժանը ջրի սպիտակ շշի (գրաֆինի) մէջ ածել և յետոյ շշի բերանը, մաքուր քաթանով պատած խցանով խցել և սկսել հարել։ Երբ կարագը պատրաստ լինի, դառը նշից հանած կաթնախառն աղաջրով և մի փոքր մաս նիախուր խառն, լուանալու է։

—

Թարմ ծաղիկները մի քանի ամիս պահելու հնարք.—Այդ՝ ոչ թէ միայն միսը և այլ պտուղներ է պահում երկար ժամանակ առանց փչանալու, այլ նաև ծաղիկներ։ Հնարքը հետևեալն է, որը մի ամերիկացի պարտիզպան է գտել։ Պէտք է հասարակ ծեծած աղը առաջ չորացնել վառարանի վրայ, յետոյ կրկին ծեծել շատ բարակ և ածել թիթեղի (ժեշտի) արկղի յատակում, որտեղ և պէտք է դարսել կտրտուած-նոր ծլած և դեռ չբացուած ծաղիկներ կամ վարդերը իրանց փոքրիկ ճիւղերով։ Եւ պէտք է այնպէս դարսել, որ միմեանց չկպչեն, չդիպչեն և նրանց վրայ կրկին աղ ցանել այնքան, մինչև որ արկղը լցուի, յետոյ արկղը այնպէս պինդ պէտք է ծածկել, որ օդ չանցնի։ Այսպիսով պահելու ծաղիկները, մի քանի ամիս կարելի է պահել և հեռու տեղ ուղարկելիս և չեն փչանայ։ Իսկ երբ հարկաւոր լինի արկղը բաց անելու, այն ժամանակ չորացած ծաղիկներից ճիւղերը կտրտելով, ջրի մէջ են ածում, որից մի քանի րոպէից յետոյ շուտով բացւում են և այնպիսի թարմ տեսք ստանում, իբր նոր քաղած։

—

Կարտոֆիլը ծլելուց և մինչև ամառուայ վերջը պահելու

համար—խորհուրդ են տալիս լուացուած կարտոֆիլները, մի փոքր մաս աղ խառնած եռացրած ջրի մէջ, 4 վայրկեան թողնել։ Սրանից յետոյ անմիջապէս հանելով ջրից կարտոֆիլները, պէտք է չորացնել և պահել հով և մութ տեղ, միայն թէ իրար վրայ շատ կիտուած չլինին։

—

Նունուֆարին արհեստական գոյն տալու համար (Անիլինովի) ներկի մէջ նունուֆարի ծաղկած փունջ են դցում։ Այս տեսակ արհեստական ներկելուն, Փարիզի այգեպաններն ևս մեծ քանակութեամբ են գործադրում։

—

Պտղատու ծառերը սաստիկ ցրտից, վնասակար միջատներից և որդներից ազատ պահելու համար, ծառի արմատին կրից, ջրից և մի փոքր մաս կաւից միմեանց հետ հարած և կազմած խառնուրդից պէտք է քսել, որը ձմեռը և գարնան արևի տաքութիւնից գոյացած ծառի հիւթին նաև պաշտպանում է վտանգուելուց։

—

Խնձորները թարմ պահելու հնարք.—Չոր ներքնատանը մաքուր և չոր տախտակների վրայ պէտք է շարուի այնպէս, որ միմեանց կպած չլինին և շատ-շատ, զգուշութեամբ մաքուր սրբիչով (չոր) սրբելու է։ Միայն թէ խնձորները, ծառից պէտք է ձեռքով քաղել և այն էլ զգուշութեամբ, որպէս զի չջարդուին կամ չփչանան։

—

Նիհրացած ձիուն գիրացնելու համար.—Գարնանը թխենույ ծառի (բերիօզա) նոր ծլած տերևները հաւաքում են, արևի ստուերի տակ չորացնում, ջրի մէջ եփում—թրմոց շինում և անօթի խմացնում կենդանուն, որը այս ժամանակ և առատ կերակրուելով սկսում է կազդուրուել։

VIII. ԳԻՒՏ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

Ժանտախտի իսկական դեղը.—Պաստեօրի աշակերտ պրօֆ. Երսէնը, ոչ թէ միայն ժանտախտի բացիլն է գտել, այլ նաև այդ բացիլլին սպանող—ոչնչացնող հեղանիւթը, որով ժանտախտով հիւանդացածին, կաշու տակ սրսկելով, առողջացնում է։ Եւ վերջին փորձերը ցոյց են տալիս, որ 27 հոգուց 25-ն, անպատճառ բժշկւում է այդ միջոցով։

—

Չծնուած երեխայի սեռը, առաջուց գուշակելու փորձը, անցեալ տարի Տեօնտենօնտ գտնուած ճառագայթների միջոցով քննուեցաւ, յղի կանանց վրայ և յայտնուեցաւ որ մօր արգանդում գտնուած և դեռ չ՚ծնուած երեխայի սեռը, ճիշտ որ, ծնուելուց շատ առաջ կարելի է անսխալ որոշել։ Միայն յղութեան վերջին ժամանակամիջոցում աւելի հաստատ է որոշւում։

—

Շերամի որթի սեռը գանազանելը, նոյնպէս Ռեօնտգենի ճառագայթների շնորհիւ գտնուեցաւ որով շերամի որդի մինչև թիթեռ դառնալը կարելի է սեռը որոշել։ Այս հանգամանքը շերամապահներին միջոց կ՚տայ, ոչ թէ իգական սեռի՝ այլ թէ արական սեռի որդներ պահել, որոնք աւելի շատ են բազմանում հետևապէս և օգտակար են։

—

Թոքերի բորբոքման դեղի գիւտը.—գիտնական բժիշկ Դենիսը, թոքերի բորբոքումը, պատուաստման միջոցով բժշկելու նոր գիւտն արել է, և այդ մասին յայտնել է, Բելգիայի Անտուերպէն քաղաքի բժշկական ժողովին։

—

Ֆիլօ՛կսերեան՝ ելեքտրականութեամբ բժշկելու գիւտը.—Էլբա կղզում բնակւող մի գերմանացի, այդ միջոցով այգիները հիմնաւորապէս բժշկում է։

—

Երկաթուղով ճանապարհորդելու յարմար գործիք.—որը գնացքի շարժման ժամանակ, վագոնների մէջ բարձրաձայն յայտարարում է, առաջիկայ կայարանի անունը։ Այս գործիքը վերջերս Լոնդոնում գործադրեցին, որով շատ անախորժութեանց առաջն առնում է, ինչպէս և շատ անգամ պատահում է, որ սխալմամբ անցնում են նշանակուած կայարանը, մանաւանդ գիշերները։

—

Բռնկուած (վառուած) նաւթը հանգցնելու հնարք.—Նաւթի բռնկուելուց առաջացած դժբախտութիւնները օրից օր աւելանում են, սրա համար անհրաժեշտ է, որ ամեն տան մէջ պատրաստի պահուի շիշով նշադրի սպիրտ, որը նաւթի բռնկելուն պէս վրան լցնուի, որի ամիաքի շոգին անմիջապէս կրակը կհանգցնի։ Այս հնարքը և ուրիշ հանգամանքներում կարելի է գործադրել, առաւելապէս խոհանոցներում, որտեղ միշտ կրակ է լինում և որտեղ լամփեքն են մաքրում և վառում։

—

Պտուտակները (վինտեր) մի քանի տարի շարունակ չը ժանգոտելու համար—պէտք է նախ քան ամրացնելը վրան, ձէթի մէջ խառնած գրաֆիտ քսել։

—

Ժանգոտած պտուտակները հեշտութեամբ քանդելու համար—պէտք է երկաթէ ձողը դնել կրակին և երբ կարմրեց—շիկացաւ, դրա ծայրը 2—3 րոպէ պէտք է դնուի, ժանգոտած պտուտակի գլխին, որից պտուտակը կտաքանայ և հեշտութեամբ կհանուի։

—

Թաւիշեայ գործուածքներից (բարխատ) իւղի բիծը հանելու համար.—Մետաքսեայ բարակ գործուածքից կարած պարկի մէջ տաքացրած, բարակ և մաղած աւազ են լցնում, և այդ պարկով գործուածքի աղտոտ տեղը այնքան հարում, մինչև բիծը անհետանում է. իսկ յետոյ խաւը (ворсъ), մաքուր վրձինով ուղղում են։

—

Մկներին ջնջելու համար—դառը նուշը բարակ ծեծիր, ալիւրի և շաքարի հետ խառնիր. ածա ամանի մէջ և այն տեղերում դիր, որտեղից մկները դուրս են գալիս։ Մկներից ազատուելու և մարդկանց չվնասող, ամենալաւ միջոցներից մինն էլ այս է։

—

Տանու կահ-կարասիքի (մէբելի) գործուածներից բիծը հանել.—Թաժա թխած (բուլկի) հացը վառարանի մէջ են դնում և երբ տաքացաւ՝ կտրում են և դրանով բծի տեղին քսում—հարում և այսպէս այնքան ժամանակ շարունակում, մինչև որ բիծը անհետանայ։

—

Ներքնատան պատերի բորբոսը ոչնչացնելու հա-

մար—ամենից լաւ է վերցնել «դվու սերնօկիսլիյ» կիրը (двусѣрнокислую извѣсть) լուծել ջրի մէջ և ապա պատերին քսել, իսկ երեք օրից յետոյ, պատերը կրաջրով ծածկել։

—

Ծաղկեայ գործուածներից թանաքի բիծը հանելու կերպ.—Եթէ բիծը նոր է, շատ հեշտութեամբ է հանւում, որը սապնաջրով լուանալուց յետոյ, բիծը ջրախառն աղա-թթւուտով (соляная кислота) թրջում են։ Հնացած բծի համար, աղաթթւուտը աւելի է հարկաւոր խառնել. միայն առաջուց պէտք է փորձել։ Սպիտակ բամբակէ և վուշէ գործուածներից, թանաքի բիծը դուրս է հանւում շչաւելեան թթւուտով։

—

Մրջիւններին հեռացնելու միջոց.—Պահարանների մէջ յայտնուած (կամ այլ տեղ) մրջիւններին հեռացնելու համար, մի կտոր քափուրը (camphora) թաց փալասի մէջ փաթաթած, մրջիւններ գտնուած տեղում դնելու է։

—

Կտուրի մաղից աղտոտած շորերը մաքրելու համար, մաքուր և թաց կտորով քսելու է, որը անմիջապէս մաքըրւում է. իսկ մրձինով շատ դըժուարութեամբ է փչրւում։

—

Բռնկած նաւթը կաթով հանգցնելու փորձ.—«Cosmos» ամսագիրը յայտնում է, որ բռնկուած նաւթը հանգցնելու համար, կաթն աւելի լաւ միջոց է քան՝ ջուրը։ Այս պատահմամբ նկատուած իրողութիւնը և փորձով յաջող հետևանք ունեցաւ։

—

Շաքարի յատկութիւնը ճանաչելու հնարք.—Լաւ շաքարը վատից հեշտ է զանազանւում նրանով, որ շօշափելիս պինդ է, ձայն է հանում, լաւ է բիւրեղացրած, փայլուն է, ջրի մէջ ուշ է հալւում և հալուելուց յետոյ գիրտի հետք չի թողնում։ Վատ շաքարը կոտրտելիս, ընդհակառակն փըշրւում և կտոր կտոր է լինում, կարգին չէ լինում բիւրեղացրած, նրա գոյնը սպիտակ է, դեղնախառն, և եթէ խոնաւ տեղ պահուի—մնայ, շուտ է հալւում և ջրի յատակին գիրտ է նստում։

ԷԴԻՍՈՆԻ ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ԳԻՒՏ

—

«New York Herald»-ը հաղորդում է Էդիսոնի մի նոր կարևոր գիւտը։ Ամերիկացի այդ մեծ հնարագէտը ասել է, թէ ինքը համոզուած է, որ Ռենտգենի ճառագայթների միջոցով հնարաւոր կը լինի կոյրերին բժշկել, ի բաց չառած և այն կոյրերը, որոնք աչքերից զրկուել են, միայն թէ հարկաւոր ջիղը խանգարուած չլինի։ Երկու կոյրերի վրայ կատարուած փորձերն, ըստ երևոյթին, աջողութիւն են ունեցել։ Էդիսոնը մտադիր է իւր ամբողջ ուշադրութիւնը նուիրել այդպիսի փորձերի։

Էդիսոնի մի ուրիշ նոր գիւտը կոչւում է «աւտոտելեգրաֆ». դրա միջոցով հնարաւորութիւն է հանդիսանում հեռագրաթելով անհագին տարածութեան վրայ հաղորդել ամեն տեսակ նկար, կատարելապէս համոզուած լինելով, որ նկարը կէտ առ կէտ ամենայն ճշտութեամբ կը վերարտադրուի հեռագրաթելի միւս ծայրին։ Այդ գիւտը կարող է կատարեալ յեղափոխութիւն ձգել պատկերազարդ թերթերի մէջ։ Ահա թէ ինչ է ասում իւր այդ նոր գիւտի մասին ինքն Էդիսոնը. «Այս գաղափարը չի կարելի անպայման նոր անուանել. դա աւելի շատ Կասսելի սիստեմի կատարելագործումն է։ Ես աւելի վաղ էի ձեռնարկել կատարելագործելու այդ գործիքը, բայց երբ հեռախօսը յայտնուեցաւ, ստիպուած էի դրան նուիրել ժամանակիս մեծ մասը։ Միայն մօտերս միտք յղացաւ, որ Կասսելի գործիքի կատարելագործումը կարող էր պէտք գալ թերթերին։ Հէնց նրանց համար էլ նշանակուած է իմ նոր գործիքը։ Պէտք է ասեմ, սակայն, որ ոչ մի լրագիր մենաշնորհ չի ստանալ իմ աւտոֆոտոգրաֆը գործադրելու համար։ Մենաշնորհն ինձ եմ վերապահել և գործիքը կծախեմ ամեն մի հրատարակչի վրայ։ Գործադրութիւնը շատ հասարակ է։ Նկարիչն իւր նկարը գծագրում է սովորական կերպով, նկարը փաթաթւում է գլանի վրայ, որ գտնւում է գործիքի գլխին, հուպ է տալիս կոճակը և այն րոպէին, երբ գործիքը շրջան է կատարում, նկարը վերարտադրւում է նշանակուած տեղում։ Գործիքն այժմ կատարելապէս պատրաստ է, բայց, նախ քան նրան ծախու հանելը, ես կաշխատեմ այնքան փոքրացնել նրա գիրքը, որ կարելի լինի գրպանում ման ածել, դնել նրան հեռագրական ամեն տեսակ սեղանի վրայ և համապատասխան նկարը հաղորդել նոյնքան հեշտ կերպով, ինչպէս այժմ հաղորդւում է 200 բառից բաղկացած հեռագիրը։ Գործիքը ծախու կհանուի յունուարի վերջից ոչ ուշ։ Հաւանական է, որ գործիքս ձեռք կբերեն միայն ամերիկական և եւրոպական մեծ թերթերը։ Մինչև այժմս կատարուած փորձերից երևում է, որ ամենամեծ դիւրութեամբ նրանից կարելի է օգտուել 500 մղոն տարածութեան վրայ, իսկ 1000 մղոն տարածութեան էլ նկարը բաւարար չափով ճշտութեամբ կվերարտադրուի։ Ես մտադիր եմ շուտով փորձել իմ գործիքը Հիւս. Ամերիկայի Նիւ-Իօրկ և Սան-Ֆրանցիսկո քաղաքների միջև»։

Էդիսոնի «աւտոֆոտոգրաֆը» չահաւէտ կլինի նաև առևտրական ասպարիզում։ Վաճառականը փոխանակ նամակով, կարող է Էդիսոնի այդ նոր գործիքով ցոյց տալ գործարանատիրոջը, իւր պատուիրած նոր կտորի նմուշը։

Թափանցող ճառագայթներ գտնող

ՊՐՕՖ. ՌԵՕՏԳԵՆԸ

IX. ՏԱՆՏԻԿԻՆ

Տան կահ-կարասիքը (մէբել) **ճանճերի և այլ բծերից մաքրելու համար** — նաւթի մէջ թրջած փալասով պէտք է սրբել։ Թէև իւղով էլ կարելի է մաքրել, բայց իւղով սրբելուց յետոյ, եթէ լաւ չ'չորացնուի՝ բծեր են մնում, մինչդեռ նաւթից երբէք բիծ չի մնում։

—

Լամփի կամ այլ ապակեայ ամանները որպէսզի չուտ չճաքուին և դիմացկուն լինին—պէտք է այսպէս պատրաստել.—Յարդի մէջ փաթաթելով ապակեայ ամանները դարսում են պղնձի մէջ, վրան սառն աղաջուր լցնում, յետոյ պղինձը կրակի վրայ դնում և թողնում այն քան ժամանակ մինչև ջուրը եփ գայ, որ կէս ժամից պակաս չլինի։ Սրանից յետոյ պէտք է թողնել, որ ջուրը սառի, որից ամանները հանելով ողողում են օղիով և ապա մաքրում սրբիչով։

—

Սառած ձուն, մրգեղէնը կամ կանաչեղէնը, աղաջրի մէջ ձգելով՝ կարելի է թարմացնել։

—

Միսը, իւղը և այլն թարմ պահելու համար, պէտք է կաղամբի թարմ տերևների մէջ փաթաթել։

—

Ապակեայ ամաններից նաւթի հոտը ոչնչացնելու համար—պէտք է մի փոքր մաս խլորիստի կալցիան, կրաջրի հետ խառնել և դրանով ամանները լուանալ։

—

Սեղանի աղը խոնաւութիւնից պահելու համար—պէտք է աղին մի փոքր մաս չը փչրած օսլա (կրախմալ) խառնել. օրինակ մէկ գրուանքայ աղին 4 կամ 5 մսխալ օսլա։

—

Փայտոջիլների դէմ հընարք.—Ցրդի կամ սեաւդի խոտի, (որ լատիներէն Suniperus Sabina և ռուսերէն Казачьяго можжевельника է անուանւում) տերևները և ճիւղերը պէտք է լցնել-ածել օղու մէջ և 8 օր տաք տեղում թրմոց դնել։ Այս տեսակ

պատրաստած հեղուկը փայտօջիլներին և թէ այլ և այլ միջատներին ընդմիշտ հալածում է։

—

Ջրի յատկութիւնը իմանալու համար,—կէս լիտրանոց (երկու բաժակի չափ) ապակեայ մաքուր ամանի մէջ լցնում են, փորձելու ջրից $^3/_4$ մասը, որի մէջ մի թէյի գդալ, մաքուր սպիտակ ծեծած շաքար հալելուց յետոյ՝ պէտք է ծածկել և երկու օր ու գիշեր տաք տեղ դնել։ Եթէ 36—48 ժամից յետոյ, այդ ջրի մէջ բամբականման կամ կաթնանման ծիւեր յայտնուին, ուրեմն այդպիսի ջուրը իր մէջ օրգանական մարմիններ ունի, որը և գործածելու անպէտք է։ Իսկ եթէ այդքան ժամանակամիջոցում ջուրը իր պարզութիւնը պահպանել է, գործածելու համար անվնաս է և պիտանի։

—

Ապակեայ ամանները մաքրելու կերպը.—Ապակէ ամանները այլ և այլ կերպիւ կարելի է մաքրել, նայելով թէ ինչից են աղտոտուել։ Կաթնոտ, սերոտ և իւղոտ շիշերը, կրաջրով կամ տաք մոխրաջրով կարելի է մաքրել. բուսական իւղերով աղտոտուածները աւելի կալաքարով (պօտաշ) քան մոխրով։ Եթէ շշին դիրտ է կպած, որը չի պոկւում ջրով, պէտք է թունդ—բարկ քացախով լուանալ, եթէ այս ես չօգնի՝ պէտք է աղէթթուար (соляная кислота) համահաւասար քաշ հասարակ ջրով լուանալ, որից յետոյ մաքուր և տաք ջրով ես ողողելու է։ Քարածուխի մոխիրն ես, ամեն տեսակ ախտոտած ապակիններ մաքրելու համար լաւ է, միայն թէ բարակ լինի ծեծած և ոչ խոշոր։

Ամերիկացի օրիորդ

ԱԼԼԻՍ ԲԼՕԿՈՒԷԼ

(«Մայր-Արաքսին» անգլիերէն թարգմանողը)

X. ԽՈՀԱՆՈՑ

Մորու—Մալինայի քաղցրաւենի.—Երեք բաժակ ջոկած-ընտրած մալինային՝ պէտք է վերցնել երկու այդչափ, այսինքն 6 բաժակ շաքար, որը կէս բաժակ հաղարճի հիւթի մէջ բաց անելով և անդադար խառնելով եփում են մինչև շարապը (սիրօպ) թանձրանայ։ Յետոյ այս շարապի մէջ մալինան լցնում են և թողնում որ երկու անգամ եփ գայ, միայն շուտ-շուտ փրփուրը քաշելով։ Կրակից վեր առնելուց յետոյ ածում են ապակեայ ամանի մէջ և կրկին շարապը եփ տալով ածում պտուղների վրայ։

—

Սև կեռասի (վիշնեայ) քաղցրաւենի.—Որքան մաս կեռաս վերցնուի, այնքան ամեն մի մասին 1/4, այսինքն ամեն մի գրուանքին մէկ քառորդ գրուանքայ շաքարից պէտք է շարապ պատրաստել, կեռասները մէջը լցնելով պէտք է շուտ-շուտ փրփուրը քաշել, կրակից վերցնելուց յետոյ էլ հարկաւոր է ամանը շարժել և մի փոքր ժամանակ այդպէս թողնել։ Դրանից յետոյ կրկին ամանը կրակին դիր, եռացրու, փրփուրն քաշիր, կրկին կրակից վեր առ, թող մնայ և վերջապէս կրկին դիր կրակին և մինչև պատրաստուելը շարունակ եփիր։

—

Վարդից շինած խմիչք.—Առաջ շաքարից պատրաստիր շարապ, որը ոչ թանձր և ոչ նոսր լինի, այդքան մասին երկու մաս վարդի ծաղիկ լցրու մէջը և այնքան եփիր, որ բոլորովին թանձրանայ, յետոյ մի կիտրոնի հիւթ քամիր մէջը և երկու անգամ եփ տուր։ Սրանից յետոյ շարապը սառչելուց, կէս շտօֆ ֆրանսիական օղի և մի շիշ սպիտակ գինի լցրու և երկար ժամանակ թող մնայ։ Ճաշակից համեմատ քաղցրացրու, լցրու շշերի մէջ և սառցի մէջ պահիր։

XI. ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿՈՒ ԳԼԽԱՆԻ ՕՁ.—Այս օձը Միջին Աֆրիկայից Ամերիկա է բերել Ֆիշեր անունով գիտնականը և այժմ գտնւում է Նիւեօրկ քաղաքում։ Սա պատկանում է օձերի Heterodoumo Simus ցեղին։ Ունի չորս փայլուն աչք. Թէև երկու գլուխը վզից ցածր է բաժանւում, բայց ընդհանուր կազմը ուղիղ, առողջութիւնը տեղը և ոյժեղ է։ Իր տիրոջը լաւ է ճանաչում, և երբ տէրը մօտենում է նրա ապակուց շինուած (բնին)—բոյնին, նա անմիջապէս յարձակւում է երկու գլխով կերակրին, որը լինում է կաթը, եփած միս և եզան արիւն։ Կերակուրը երկու գլխին—երկու բերանին միասին և միանգամից է տրվում, միաժամանակ ուտելու համար, որպէս զի չկռուեն։ Մէկ գլուխը, միւսից աշխատում է խլել կերակուրը և շատ անգամ միմեանց կծում են։ Այս առաջին օրինակն է որ բնութեան մէջ այսպիսի հրեշը այսքան երկար ապրում է, որովհետև այսպիսիները մեծ մասամբ ծնւում են մեռած, կամ ծնուելուց յետոյ շուտով մեռնում են։

—

ՀՈՒՆՁԸ ԵՐԿՐԱԳՆԴԻՍ ՎՐԱՑ.—Ոչ մի ամիս չ՚կայ տարուայ մէջ որ հունձը չ՚լինի երկրագնդիս մի որ և է տեղում։ Յունվարին՝ երբ մեր երկիրը ձիւնով է ծածկուած, Աւստրալիայում և Նոր-Զելանդիայումն են հնձում։ Փետրվարին՝ հունձը սկսվում է Հնդկաստան և վերին Եգիպտոս։ Մարտին՝ Ներքին Եգիպտոս հունձը վերջանում է։ Ապրիլին՝ Պարսկաստան, Փոքր-Ասիայի մի քանի տեղերում և Մեկսիկայում։ Մայիսին՝ Ալ-

ժերիա և Միջին-Ասիա, Չինաստան և Եապոնեա։ Յունիսին՝ Յունաստան, Վենգրիայ, Իտալիայ, Իսպանիայ, Պորտուգալիայ և Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներում։ Յուլիսին՝ Գերմանիա, Աւստրիա, Ֆրանսիա, Շվէյցարիա Ռուսիա և Անգլիա։ Օգոստոսին՝ Բելգիա, և Հոլանդիա։ Սեպտեմբերին՝ Շոտլանդիա, Շվեցիա, և Նորվէնգիա։ Հոկտեմբեր՝ Հիւսիսային Շոտլանդիայում, հունձը վերջացնում են։ Նոյեմբեր և դեկտեմբերին՝ Հիւսիսային Աւստրալիա Հարաւային Աֆրիկա և Վեստ-Ինդիա։

ՂՊՏԱՑ ՄԻ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳԻՐ. ԵՆ ԳՏԵԼ. — Այդ ձեռագիրը Եփեսոսի ս. ժողովի ժամանակ 431, Թէոդոս II կայսրի մօտ գտնուած, Երուսաղեմայ նշանաւոր պատրիարք ս. Կիւրեղի, իր փոխանորդին, Եփեսոսից՝ Կ. Պոլիս գրած մի շարք նամակներն են։ Եթէ, ընդունենք որ Եփեսոսի ս. ժողովում հաստատուեցաւ Յիսուս-Քրիստոսի Աստուածային և մարդկային անբաժան էյութիւնը, դորանից պէտք է եզրակացնել որ այդ նոր գտնուած ս. Կիւրեղի նամակ—ձեռագրերը, որքան թանգագին են։

ԿԱՅԾԱԿԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՍԻԱՆՆԵՐԻ (ՖԱԶԱՆ) ՎԸ-ՐԱՅ.—Պրօֆ. Րօօպը այս մասին հետևեալ հետաքրքիր տեղեկութիւնն է յայտնում «ամեն մի շշուկ կամ ձայն եթէ նոյն իսկ շատ հեռու տեղից լինի, փասիաններին անհանգստացնում է և ճչելու տեսակ, ինչպէս հաւերը նրանք կանչում են»։ Բացի սորանից պ. Րօօպի քննութիւնից երևաց որ անգղիական հինգ մըլ հեռաւորութիւնից ձգուած թնդանօթի որոտին—ձայնին, փասիանները արձագանք էին տալիս։ Փասիանների սուր լսելիքի, անսովոր հոտառութեան և կայծակի ազդեցութեամբը բարձրաձայն ճչալու մասին, սրանից 60 տարի առաջ, 1837 թ. գրել էր գիտնական Վատերտօնը» Իսկ անգղիացի Գիլբէրտ

Բրայտ յայտնի գիտնականը, սրանից հարիւր տարի առաջ է յայտնել իր դիտողութիւնները այդ մասին.

ՄԿՆԵՐԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ՄԱՐԴՈՒ ՎՐԱՅ.—«Petit journal»-ը հաղորդում է, որ Փարիզի Թղթակից Աւգուստ Կրեզէն, որը 58 տարեկան էր և կրծքի հիւանդութեամբ էր տանջւում, որին վերջերս աւելացել էր և անդամալուծութիւնը, իր սենեակում մեռած գտան։ Թշուառը իր մահճակալի վրայ ընկած էր, ձեռքերով երեսը ծածկած, ամբողջ փորը, ուսերը և ձախու կողը մկները կրծեր էին, որոնք երևի ահագին թւով էին յարձակուել անպաշտպան մեռնողին վրայ։

ՄԱՐԴՈՒ ԲՆԱԿԱՆ ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Առհասարակ ընդունուած է 72 տարին, թէև մարդիք մինչև 160—180 րուան էլ են ապրում։ Ամենախորին ծերութեան հասնողները երկրագործութեամբ պարապողները և հոգևորականներն են։ Իսկ ամենակարճ ապրողները, գործարաններում ծառայողները, և բժշկականութեամբ պարապողները։

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԿՈՒ ՈՐԴՈՑ ՄԱՅՐ.—Մեզ գրում են. Վեննայի բժշկական շաբաթաթերթում, ուշադրութեան արժանի հետեւեալ տեղեկութիւնը կայ։ Նոյէլախէն գիւղի մի աղքատ կտաւագործի կին Մարի Աննա Հելմը, իւր ծննդեան 40-րդ տարում լոյս աշխարհ է բերել 32 կենդանի զաւակներ, որոնցից 26 հոգի տղայ են եղել և 6 աղջիկ։ Ծննդաբերութիւնը տեղի է ունեցել հետևեալ կարգով, առաջին անգամ բերել է միանգամից 4 տղայ, երկրորդ անգամ 3, երրորդ անգամ 4, չորրորդ անգամ 2, հինգերորդ անգամ 3, վեցերորդ անգամ 2, եօթերորդ անգամ 3, ութերորդ անգամ 3, իններորդ անգամ 2, տասներորդ անգամ 3 և տասնևմէկերորդ անգամ 3.

ՉԻՆԱԿԱՆ ՃԱՇ.—Սեղանի վրայ դարսած է լինում.—1, Մանր կտրտած նարինջ, 2, մանր ջարդած տանձ, 3, դառն նուշ, 4, բոված ընկոյզ, 5, բադի մանր կտրտած ազդրեր, 6, ամուր խաշած և կանաչ գոյնով ներկած ձուաներ, 7, խոզի միս, պղպեղ, աղ, շաքար և ճապոնական սօուզ իւրաքանչիւրի սպասի (պրիբոր) առաջ։ Միմեանց մատուցանելու կերակուրներն են—1, ծովային կրիայ, 2, տապակած բադ, 3, ծեծած աղաւնի՝ ապուխտը հետը, 4, ծիծեռնակների բներից եփած արգանակ (սուպ) 5, դառան միս բամբուկի (եղէգն) շառաւիղներով, 6, խխունջ, 7, տապակած խեցգետին, 8, եփած ձուկ, թէյ և այսպէս կոչուած հազար յարկանի կարկանդակներ, 9, հաւ և ապուխտ 10, կրիայի մսից արգանակ, որի մէջ լողում են ճարպի կտորներ, 11, շան ծեծած միս, 12, տապակած կատու, 13, խորոված մուկ, 14, աղը դրած ձուեր, 15, ապուխտ, բանջարեղէնով համեմած, 16, բրնձի գնտակներ, 17, սեխի կորիզներ և այլն։

ԼԵՏԱՐԳԻԱԿԱՆ ՀԱԶՈՒԱԳԻՒՏ ՔՈՒՆ.—Տեննէլ գիւղի մէջ, որը մի քանի կիլոմէտր հեռու է Սան-Կանտէնից, 13 տարիներից ի վեր քնած է, Մարգարիտ Բոյէնվալ անունով 32 տարեկան մի աղջիկ։ Նա լէտարգիային ենթարկուել է ջղային սաստիկ ցընցումից։ Շարկօ Բրուարտէլ և այլ պրոֆէսորները հետաքրքըրուելով այդ հազուագիւտ երևոյթով, մի քանի անգամ գնացել են Տեննէլ, հետազօտութիւն կատարելու։ Խեղճ աղջիկը շատ նիհարել է ու դեղնել և աւելի նման է մեռածի քան կենդանի մարդու։

ՓԱՐԻԶԻ ՓՈՐԸ.—Փարիզցիք ուտում են տարեկան 3,000,000 եզը, 220,000 հորթ, 250,000 խոզ, 1,800,000 ոչխար, ընդամենը 180,000,000 քիլօգրամ միս։ Բացի այս Փարիզի կենտրոնական շուկայում (Les Halles) ծախւում է տարեկան երկու միլիօն քիլօ ձուկ, երեք միլիօն աղաւնի, ութ միլիօն հաւ, 2,784,000 ճագար, 800,000 բադ, 279 միլիօն ձու։ Օտար երկիրներից Եգիպտոսը տարեկան ուղարկում է Փարիզ 150,000 կենդանի լոր, Գերմանիան 160,000 նապաստակ, Աւստրիան և Սիլեզիան 250,000 սարեակ, Անգլիան և Բոհեմիան 25,000 փասիան և այլն։ Բայց աւելի շատ խմում են փարիզեցիք. տարեկան գործ է ածւում Փարիզում 90 միլիօն լիտր կաթ, 200,000 հեկտոլիտր սիդր, 275,000 հեկտոլիտր գարեջուր, 140,000 հ. սպիրտ և 5 միլիօն հեկտոլիտր գինի։ Իւրաքանչիւր փարիզեցի խմում է տարեկան միջին թուով 212 լիտր գինի. Ֆրանսիական քաղաքներից միայն Նիցցան է, որ Փարիզից անց է կացել այս մասումը։ Նիցցայի ամեն մի բնակիչ տարեկան խմում է 293 լիտր գինի, այսինքն 81 լիտր փարիզեցիներից աւելի։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՈՒՆԵՑԱԾ ՆԱՒԵՐԸ, ԵՒ ՆՐԱՆՑ ՈՅԺԸ։

Անգլիան	ունի	5,471	շոգենաւ	9,751	առագաստ.	5,369,952
Գերմանիան	»	761	»	1,480	»	762,915
Ֆրանսիան	»	488	»	1,573	»	500,545
Իսպանիան	»	349	»	—	»	291,259
Իտալիան	»	205	»	2,010	»	199,153
Նորվեգիան	»	440	»	3,419	»	221,202
Հոլանդիան	»	481	»	—	»	171,175
Ռուսաստանը	»	313	»	3,105	»	140,036
Շվէյցարիան	»	336	»	1,481	»	124,177
Դանիան	»	215	»	857	»	112,652
Աւստրիան	»	114	»	289	»	100,567
Բելգիան	»	59	»	747	»	77,092
Տաճկաստանը	»	11	»	541	»	»

XII. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

I.

ԵՐԿՐԱԳՆ. ՄԱԿԵՐԵՒՈՅԹԸ 509,950,714 քառակ. կիլօմետր է։

ՑԱՄԱՔԸ երկրագնդիս մօտ 1/3 մասն է կազմում—2,468,804 հող 6,802,634 ջուր։

ՈՎԿԻԱՆՈՍՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ԽՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ատլանտեանը 3,790, Հնդկականը՝ 3,444. Մեծ-խաղաղականը՝ 4003, Հարաւային կիսագնդինը 3,390 մետր։

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԼԵՌՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Էվերէստ 29,000 ոտնաչափ, Դավալագիրի 25,171, Էլբօրուս 18,000, Արարատը 17,000, Կազբէկը 16,000, Արագածը 13,500։

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԳԵՏԵՐԻ ԵՐԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Միսիսիպին 5,890 կիլօմետր, Նեղոս 5,640. Ամազոնը 5565, Եանգ-Ցէ-կիանգը 5,410, Օբը 4,230, Ամուրը 4,155, Վոլգան 3,500, Դանուբը 3,042, Դոնը 1,807, Ուրալը 1,520, Րէյնը 1,370, Սէնան 600, Թեմզան 325 կիլօմետր։

ԼՈՒՍՆՈՅ ՀԵՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԿՐԻՑ 362,334 վերստ է։ Լուսնոյ չափը երկրէցս 50 անգամ փոքր է։

II.

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԻՋԻՆ ԹԻՒԸ։

Մինչև	60 տ.	հասն. են	100-ից	6	մարդ
»	80 »	»	500	1	»
»	100 »	»	1000	1	»

Մեռնում են տարէնը 33 միլ. այսինքն ամեն օր 96 հազար մարդ, ամեն մի ժամում 3730 մ. ամեն մի րոպէում 60. մի վայրկեանում մի հոգի։

Ծնւում են ամեն տարի 42 միլ. այսինքն 9,500,000 աւելի, քան մեռնում են։

Պսակւում են 82 միլ., 120 մարդուն մի պսակ է գալիս։

ՊՍԱԿՈՒԱԾԸ ԵՒ ԱՄՈՒՐԻՆ. — Ըստ բժիշկ Կեների, ամուսնացած մարդը աւելի հեշտ 60 տարուան կհասնի, քան թէ ամուրին 45 տարուան. պսակուածների 1/4 մասն է ապրում մինչև 70 տարի, իսկ ամուրիների 1/20 մասն է հասնում։ Ամուսնացածների երկարակեցութիւնը, ընտանեկան կեանքի պայմանների առաւելութիւններով է բացատրւում։

ՄԱՐԴՈՒՍ ՄԱՐՄԻՆԸ ունի մօտաւորապէս 3,831,248 ծակոտիք և ամեն մի քառակուսի դիւյմի վրայ գալիս է՝ ճակատին 1,258, կզակներին 548, վզին 1,303, կրծքին 1,136, ծոծրակին 417, ձեռքի ափին 2,736, մատներին 1,740, ոտի ներբանին 2,685։ Ամառուայ շոգ օրը մարդուս մարմնից, այս ծակոտիքներից դուրս է հոսում 15—20 կիլօգրամ ջուր,—քրտինք, թուք, արցունք և այլն։

ՄԱՐԴՈՒ ՄԱԶԵՐԻ ԹԻՒՆ Է ՄՕՏ 127,920։

ՈՐՔԱ՞Ն Է ՈՒՏՈՒՄ ՄԱՐԴՍ. Մինչև 70 տարին հասած մարդը, ուտում է 20 վագոնից աւելի կերակուր, այսինքն մօտ 80,000 կիլօ. 25,550 օրում։

III.

ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ։

Երկրագնդիս վերայ բնակւում են մօտ 1,562 միլիոն բնակիչ, որոնցից Եւրոպայում 366 միլ., Ասիայում 860 միլ, Աֆրիկայում 206 միլ. Ամերիկայում 125 միլ. և Աւստրալիայում 5 միլիոն։

Երկրագնդիս ազգերը խօսում են 3600 լեզուից աւելի։

Բոլոր կրօնները երկրագնդիս վերայ 1000-ից աւելի են։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ ՑԵՂՈՎ։

ՍԼԱՎԵԱՆՆԵՐՆ են 94,355,000—(սրանցից 65 միլ. ռուսներ և ռումիներ, 11 միլ. լեհեր, 7 միլ. չեխեր, մօրաւներ, 10 միլ. սերբխացիք, բուլղարներ և կրօատներ)։ ՌՕՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՄ ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ԱԶԳԵՐԸ — 98,948000 հոգի։ (Սրանցից ֆրանսիացիք 40 միլ. իտալացիք 30 միլ. սպանացիք և պօրտուգալացիք 23 միլ. ռումանացիք 9 միլ.։ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱԶԳԵՐ—115,130,000. (սրանցից գերմանացիք և հօլանդացիք 63 միլ. անգլիացիք 40 միլ. սկանդինաւեցիք 9 միլ.)։—ՀԱՅԵՐԸ 5 միլիոն են։ Հրէաները մօտ 9 միլիոն։ Կրօնով ամբողջ երկրագնդի վերայ, ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐԸ—

Կաթոլիկներ	245 միլ.	490
Բողոքականներ.	140 »	
Ուղղափառներ.	91 »	
Այլ և այլ քրիստ. . . .	10 »	
ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐ. . .	— »	171
ՀՐԷԱՆԵՐ	— »	9
ԿՌԱՊԱՇՏՆԵՐ		
Բուդդայականներ. . . .	500 »	891
Բրամինականներ	146 »	
Ֆետիշներ	245 »	
Ընդամենը.		1561

IV.

ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ համարւում են, Լօնդոն 5,190,000 բնակիչ, Պեկինը 4,500,000, Փարիզ 2,228,806, Վիեննան 1,136,270, Բերլին 1,125,000, Կ. Պօլիս 830,000, Նէապօլ 450,000, Պետերբուրգ 929,000, Մոսկուայ 754,103։

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ԹԻՒԸ։ Ռուսաստանում—9, Իտալիայում—21, Գերմանիայում—20, Ֆրանսիայում—14, Անգլիայում—12, Իսպանիայում—10, Հոլանդիայում—3, Շվէյցարիայում — 3, Շվէցիայում—2, Ռումանիայում—2։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԾԱԽՍԵՐԸ։ Եւրոպայի վեց մեծ պետութեանց.—Պրուսիայինը 316 միլ. ֆրանկ. Աւստրիայինը 319, Իտալիայինը 382, Ֆրանսիայինը 797, Անգլիայինը 746, Ռուսաստանինը 620։ Ընդամենը 3078 միլիոն։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԶՕՐՔԸ (նշանաւոր տէրութեանց) խաղաղ ժամանակ 3,263,474 հոգի։ Ռուսաստանում 876,838 հ. Ֆրանսիայում 512,472 հ. Գերմանիայում 491,840, Աւստրիայում 290,106, Իտալիայում 240,915, Անգլիայում 221,358, Տաճկաստանում 182,000, Իսպանիայում 131,400, Շվեցիայում 33,020 հոգի։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ Եւրոպայի միայն հինգ մեծ տէրութեանց զօրքերի թիւը հասնում է մինչև 21,000,000 միլ.

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԾՈՎԱՅԻՆ զօրքը բաղկացած է 191,000 հոգուց։

Երկաթուղիների գիծը Եւրոպայում մօտ 268,593 կիլօմետր է։

Հեռագրաթելի երկարութիւնը Եւրոպայում 1,740,698 կիլօմետր։

XIII. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՆԴԻՍ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ և ԱԶԳԵՐԸ ԻՐԱՆՑ ԵՐԿՐՆԵՐՈՎ։

	Անուններըː	Տիրապետող կրօնըː	Պետութեան գլուխըː	Տարածու-թիւնը ք. քիլ.	Բնակչաց թիւըː	Մայրաքա-ղաքներըː
1	Արաբիա	Մահմեդական	Նահապետական	2,300,000	3,000,000	Սիվան
2	Արգենտին. Հան.	Քրիստոնեակ.	Նախ. Լուիս Պենա	2,835,969	4,000,000	Բուր-Այերօս
3	Անամ	Անգղ. եկեղ.	Մեորիք Տամ-Տայ	230,000	21,000,000	Գուէյի
4	Անգլիա	» »	Վիկտորիա կայս.	314.628	36,000,000	Լօնդոն
	» գաղթակ.	» »	» »	24,964,096	180,000,000	
5	Աւստրօ-Հունգ.	Կաթոլիկ	Ֆրանց-Յովսէփ	676,667	38,000,000	Վիեննա
6	Աւղանստան	Մահմեդական	Աբդուռահման	550,660	4,000,000	Քաբուլ
7	Բելուճստան	Մահմեդական	Միր-Խոդադադ	315,015	350,000	Գելաթ
8	Բելգիա	Կաթոլիկ	Լեօպոլդ II. թագ.	29,457	6,000,000	Բրիւսէլ
9	Բուլղարիա	Օրթոդոքս	Ֆերդինանդ իշխ.	99,873	5,001,090	Սօֆիա
10	Բրազիլիա	Կաթոլիկ	Նախ. Ֆ. Պէյիխս.	8,337,213	15,000,000	Րիօ-Ժանէյրօ
11	Բուխարա	Մահմեդական	Սէիդ-Աբդուլ Էմ.	239,000	2½ միլ.	Բուխարա
12	Գերմանիա	Աւետարանա.	Վիլհելմ II.	540,418	60 »	Բերլին
13	Հաբեշստան	Հայադաւան	Մենելիք II.	508,280	5 »	Գոնդար
14	Հոլանդիա-գաղ.	Բողոքական	Վիլհելմ III.	2,036,291	4½ »	Հագա
15	Յունաստան	Օրթոդոքս	Գէորգ I.	68,688	2 »	Աթէնք
16	Դանիա	Լիւտերական	Քրիստիան. IX.	232,302	2½ »	Կոպէնհագէն
17	Եգիպտոս	Մահմեդական	Աբբաս-փաշա	994,600	7 »	Գահիրէ

18	Իսպանիա և գաղ.	Կաթոլիկ	Ալֆօնս III խնամ.	1.633,817	27 միլ.	Մադրիտ
19	Իտալիա	Կաթոլիկ	Հումբերտ I.	286,588	30½ »	Հռոմ
20	Չինաստան	Կռապաշտ	Կվանգ-սու	11,574,356	403 »	Պեկին
21	Կոլումբիա	Կաթոլիկ	Ռաֆ-Նունեզ	1,118,100	4 »	Բոգօտա
22	Կօնգօ	»	Բելգ. (թագ.)	2,735,158	17 »	Բօմա
23	Ռուսաստան	Օրթոդոքս	Նիկոլայ II կայսր	20,666,445	115 »	Ս. Պետերբուրգ
24	Կորէյա	Կաթոլիկ	Թուեջի	218,192	10½ »	Սէուլ-(Կեօնգ)
25	Մեքսիկա	Կաթոլիկ	Նախագ. Դիազ	1,946,292	11 »	Մեքսիկա
26	Մարօկօ	Մահմեդական	Մուլէյ-Հասան	816,000	8 »	Ֆէզ
27	Պարսկաստան	Մահմեդական	Մուզ.-էդին-Շահ	1,648,125	9 »	Թեհրան
28	Պերու	Կաթոլիկ	Նախ. Բերմուդէս	1,049,970	3 »	Լիմա
29	Պորտուգալիա	Կաթոլիկ	Դոն-Կարլօս թագ.	89,143	5 »	Լիսաբոն
30	Ռումինիա	Օրթոդոքս	Կարլօս	129,947	6 »	Բուքրէշ
31	Սերբիա	Օրթոդոքս	Աղէքսանդր I.	48,586	2 »	Բելգրադ
32	Սիամ	Բուդդայական	Ջուլալոնգկորն	726,550	9 »	Բանկոկ
33	Միացեալ-Նահ.	Քրիստոնեա.	Կլիվլենդ	9,668,272	62 »	Վաշինգտօն
34	Տաճկաստան	Մահմեդական	Աբդուլ-Համիդ II.	2,061,224	21 »	Կ. Պոլիս
35	Ֆրանսիա և գաղ.	Կաթոլիկ	Նախագահ Ֆօր	3,996,038	76 »	Փարիզ
36	Ղարադաղ	Օրթոդոքս	Իշ. Նիկոլայ	9030	¼ »	Ցեթինէ
37	Չիլի	Կաթոլիկ	Նախ. Դոն-Մոնտ	753,216	3 »	Սան-Թիագօ
38	Շվէյցարիա	Բողոքական	Նախ. Կարլ-Շենկ	41,346	3 »	Բերն
39	Շվէցիա-Նորվեգ.	Լիւտերական	Օսկար II.	775,996	7 »	Շտօգհոլմ
40	Էկվատոր	Կաթոլիկ	Նախ. Կորտէրօ.	650,937	1½ »	Կվիտօ
41	Ճապօնիա	Սինտօյի օրէն	Մուցու-Խիտօ կայ.	382,447	40 »	Տօկիօ

Պարսից Շահ ՄՈՒԶԱՖԷՐ-ԷԴԻՆԸ

XIV. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

1) ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՀԵՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ՝

ՏՓԽԻՍԻՑ

	Վերստ
Աքսաթուման	210
Ագուլիս	422
Ալեքսանդրապոլ	243
Արդահան	387
Ասխաբադ	1308
Ախալցխա	186
Արխանգելսկ	3248
Ախալքալակ	248
Բագու	517
Բլագովեշչենսկ	8766
Բուխարա	1853
Գանձակ	182
Եկատերինոդար (Կուբ.)	809
Բաթում	330
Բորժոմ	140
Գորի	71
Գրօզնոյ	190
Դերբենդ	599
Եյսկ	851
Եկատերինոսլավ	1417
Երևան	264
Եակուտսկ	9264
Զաքաթալա	192
Էջմիածին	282
Թելաւ	93
Լանքարան	569
Կաղզուան	415
Հին-Նախիջևան	422
Հաշտարխան	2735
Ղզլար	441
Ղուբա	674
Մասիս	334
Մոզդոկ	288
Նոր-Բայազէդ	231
Նուխի	160
Շամախի	398
Թեմըր-Խան-Շուրա	456
Ժիտոմիր	1988
Իրկուտսկ	6520
Լիւբլին	2414
Խարկով	1393
Խերսոն	1508
Կալիշ	2863
Կամենեց-Պոդոլսկ	2179
Ղարս	346
Կիէվ	1859

Կաստրոմա	2372
Կովնօ	2437
Կուրսկ	1532
Հէլսինգ-Ֆորս	3041
Ղափան	234
Մոսկվա	20160
Նիժնի-Նովգորոդ	2262
Նիկոլայեվսկ	10,510
Նովգորոդ	2529
Նովո-Չերքասկ	902
Նոր-Նախիջևան	941
Ուրալսկ	2490
Ուֆա	2622
Չերնիգով	1830
Պենզա	1945
Պետերբուրգ	2623
Պերմ	2917
Պալտավա	1494
Պսկով	2578
Ռեվէլ	2223
Շուշի	345
Պետրովսկ	499
Պեատիգորսկ	407
Ջուղա	461
Սալեան	443
Սևան	200
Սղնախ	100
Տաթև	433
Փոթի	286
Ռեազան	1834
Ռիգա	2701
Ռոստով (Դոնի վերայ)	939
Սամարա	2128
Սարատով	1716
Սիմբիրսկ	2134
Սիմֆերոպոլ	1222
Սմրղանդ	2207
Ստավրոպոլ	550
Վարշավա	2584
Վիլնօ	2536
Վլադիկավկազ	201
Վլադիմիր	2200
Վլադիվոստոկ	10,644
Վորոնէժ	1462
Տաշկէնդ	2490
Տուլա	1910
Քիշինև	1878
Քութայիս	202
Օմսկ	4065
Օրենբուրգ	2522
Օրեօլ	1764

2) ԿՈՎԿԱՍԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԴԻՐՔԸ ԵՒ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ԹԻՒԸ։

Քաղաքները	(ոտնաչ). Բարձր. ծ. մակեր.	Բնակիչ. թիւը։
Տփխիս.	2400	165,024
Բագու.	—	85,679
Եկատարինոդար . . .	—	67,610
Ստաւրապոլ	2000	40,017
Վլադիկաւկազ	2346	46,981
Շամախի	2230	28,545
Մայկոպ	—	27,945
Եյսկ.	—	36,915
Շուշի	5076	32,806
Նուխի	2454	27,757
Ալեքսանդրապոլ . . .	5079	23,670
Գանձակ	1446	25,294
Քութայիս.	—	24,227
Երևան.	3229	24,555
Դարբանդ.	—	15,185
Ղուբա.	1988	14,730
Թեմրիւկ.	244	13,656
Ախալցխա.	3376	23,265
Մոզդոկ	465	13,989
Բաթում.	—	23,878
Սղնախ	2593	10.069
Ղզլար.	—	8,778
Նովորոսսիյսկ	—	20,304
Գէորգիեւսկ.	1032	11,290
Թելաւ	2420	11,014
Անապա.	—	11,604
Նոր-Բայազէտ. . . .	—	7,120
Հին-Նախիջևան. . . .	2949	7,911
Գրոզնա.	419	6,214
Գորի	2006	7,383
Փոթի	—	5,785
Արմաւիր	—	6,634
Ախալքալակ	5545	5,303
Պետրովսկա.	—	4,000
Թեմիր-Խան-Շուրա . .	—	3,356
Կաղզուան.	4968	3,298
Թաման	444	3,231
Ղարս	6173	3,137
Դուշէթ	—	2,041
Սուխում.	—	3,279
Արդահան.	6058	8,844
Նոր-Նախիջևան . . .	—	20,100

3) ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԵՐԸ։

Տեղերի անունները։	Հիւս. լայն.	Արև. երկայն.
Ալեքսանդրապոլ.	40°47	61°29
Ախալցխա.	41 38	60 38
Ախալքալակ	41 25	60 08
Բագու	40 22	67 29
Բորժոմ.	41 50	61 02
Գանձակ	40 40	64 01
Գէորգիեւսկ	44 08	61 08
Գորի.	41 59	61 46
Գռոզնա	43 19	63 21
Դիլիջան	40 44	62 32
Դարբանդ.	42 03	65 57
Դուշէթ.	42 05	62 21
Եկատարինոդար	45 01	56 37
Երևան..	40 10	62 10
Էջմիածին	40 09	61 57
Թելաւ..	41 55	63 08
Թեմիր-Խան-Շուրա. . . .	42 49	64 46
Տփխիս	41 43	62 27
Լանքարան.	38 45	66 31
Ղազբէկ	42 39	62 18
Կողբ.	40 03	62 10
Ղզլար	43 51	64 22
Ղուբա.	41 21	66 10
Մոզդոկ.	43 44	62 19
Հին-Նախիջևան	39 12	63 04
Նոր-Բայազէտ	40 20	62 47
Նովորոսսիյսկ	44 42	55 26
Նուխի	41 12	64 51
Շամախի	40 37	66 18
Շուշի.	49 49	65 24
Պետրովսկա.	42 59	65 09
Պեատիգորսկ	44 02	60 45
Սևան.	40 33	62 50
Սղնախ.	41 36	63 34
Ստաւրապոլ	45 03	59 38
Վլադիկավկազ	43 01	62 21
Փոթի.	42 08	59 19
Քութայիս	49 16	60 22
Օրդուբաթ	38 54	63 41

ԱՂԻՒՍԱԿ

ՈՐԸ ՑՈՅՑ Է ՏԱԼԻՍ ԸՍՏ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԻՋՕՐԷԱԿԱՆԻ, ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԿԷՍ ՕՐՈՒԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԸ։

	ժ.	ր.	վ.	
Ասխաբադ . .	12	54	—	ցեր.
Բաքու	12	20	8	»
Բաթում . . .	11	47	—	»
Վարշավ . . .	10	24	52	»
Վլադիկավկազ.	11	59	28	»
Գորի.	11	57	12	»
Եկատերինոդար	11	36	—	»
Գելսինգֆորս .	10	40	36	»
Գանձակ . . .	12	6	—	»
Իրկուտսկ (Սիբ.)	3	57	52	եր.
Քերչ.	11	26	44	»
Քութայիս . .	11	41	40	»
Կրասնովոդսկ .	12	32	—	»
Մերվ.	1	8	—	»
Մոսկուա . . .	11	31	14	»
Օդեսսա. . . .	11	3	41	»
Հաշտարխան .	12	12	54	»
Ստավրապոլ. .	11	48	18	ցեր.

	ժ.	ր.	վ.	
Ս.-Պետերբուրգ	11	2	—	ցեր.
Սուխում . . .	11	44	52	»
Թեմ. խան-շուրա	12	9	12	»
Թիֆլիզ . . .	12	—	—	»
Խարկով. . . .	11	25	44	»
Երևան	11	48	48	»
Արտասահման				
Փարիզ	9	10	8	առ.
Լոնդոն	8	58	8	»
Մադրիդ . . .	8	43	28	»
Բերլին	9	54	—	»
Վիեննա . . .	10	6	—	»
Հռոմ.	9	50	16	»
Բրիւսէլ . . .	9	18	8	»
Կ. Պոլիս . . .	11	—	8	»
Շտոկհոլմ . . .	10	12	8	»
Պեկին	4	50	—	եր.
Նիւ-Եորկ . . .	4	45	—	եր.

† ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՏԻՍԵԱՆ

XV. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ

(Հասարակ պարտամուրհակի օրինակ)

Թիֆլիս, 1-ին Յուլիսի 1897 Թ.

Մուրհակ 1000 րուբլ. արժաթի

Յուլիսի մէկից, հազար ութհարիւր ինննսուն և եօթը ամի, երեք ամիս ժամանակով, այս իմ պարտամուրհակովս պարտաւորւում եմ վճարելու Թիֆլիզի 2-րդ կարգի վաճառական Յովհաննէս Մաթէոսեան Կիրակոսեանին կամ որին նա կը հրամայէ հազար ռուբլի արծաթ, որը ես նրանից ապրանքով ([illegible]) լիովին ստացել եմ։

Ստորագրութիւն — Տփխիսի քաղաքացի Պետրոս Պօղոսեան Նիկողոսեան։

ԴՐՈՒԱԳԱՒՈՐ ԹՂԹԵՐԻ ՀԱՐԿԸ

Տուրքհաչների

Արժողութ. գումարը.				Թերթի գինը
		50	ր.	10
50-ից	մինչև	100	»	15
100	»	200	»	30
200	»	300	»	40
300	»	400	»	54
400	»	500	»	70
500	»	600	»	80
600	»	700	»	90
700	»	800	»	1—
800	»	900	»	1,15
900	»	1000	»	1,20
1000	»	1500	»	1,40
1500	»	2000	»	2,50

Արժողութ. գումարը.				Թերթի գինը
2000-ից	մինչև	3200	ր.	3,70
3200	»	4000	»	5,15
4000	»	6400	»	6,80
6400	»	8000	»	9—
8000	»	10000	»	11,40
10000	»	12000	»	13,80
12000	»	15000	»	15,60
15000	»	20000	»	21—
20000	»	25000	»	37,60
25000	»	30000	»	33,60
30000	»	40000	»	42—
40000	»	50000	»	84—

ՔԱՇԵՐԸ

Դեղատան

1 գրվ. հաւասար է 84 մսխ. 12 ունցի
1 ունցն » 8 դրախմին
1 դրախման 3 սկրուպուլին
1 սկրուպուլն 20 գրանի
1 գրանը » 1 ցորենաքաշի

Զանազան երկրների կշիռը

Անգլիայի 1 վաճ. գրվ. 16 ունց. հաւասար է ռուսաց 1 գր. 10 մսխ.
Ֆրանսիացւոց 1 գր. — » 1/2 »
կիլոգրամը . . 1 » 41 »
Պրուսիայի 1 ֆունտը 1 » 13 »
1 ցենտներ. . — » 1/2 »
Չինաստանի 1 գրվ. 2 » 40 »
Նապօլիայի 1 մուէ 57 » 1 »
1 կատտին . . 1 » 42 »

ՕՏԱՐԵՐԿՐԵԱՅ ԴՐԱՄՆԵՐԻ ԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՒԲԼՈՒ, ԿՈՊԷԿԻ, ՖՐԱՆԿԻ ԵՒ ՍԱՆՏԻՄԻ ՀԱՇՈՒՈՎ

Պարսից աբասին հաւասար է—ֆրան. 41 *սանտ* — ր. $10^1/_4$ *կոպ.*
» *թուման* » *ոսկի* 11 ֆ. 86 » 2 » $96^1/_2$ »
» *բանաբաթ* » *արծաթ* 1 » 4 » — » 26 »
» *սահիբղրան* » *ոսկի* 2 » 8 » — » 52 »
Տաճկաց փարա » *մետաղ* — » $^1/_2$ » — » $^1/_8$ »
» *պիաստր* » *արծաթ*— » 22 » — » $5^1/_2$ »
» *լիվր* » *ոսկի* 22 » 78 » 5 » $69^1/_2$ »
Աւստրիայի դուկատ » *ոսկի* 11 » 85 » 2 » $96^1/_4$ »
» *կրէյցէր* » *մետաղ* — » 2 » — » —$^1/_2$ »
» *ֆլօրին* » *արծաթ* 2 » 47 » — » $61^3/_4$ »
Գերմանիայի պֆէնիգ. » *մետաղ* — » 1 » — » —$^1/_4$ »
» *մարկա* » *արծաթ* 1 » 11 » — » $27^3/_4$ »
» » » *ոսկի* 1 » 22 » — » $30^3/_4$ »
» *կրոնա* » *ոսկի* 12 » 35 » 3 » $8^3/_4$ »
Անգլիայի շիլինգ » *արծաթ* 1 » 16 » — » 29 »
» *ֆունտ-ստերլինգ* *ոսկի* 25 » 22 » 6 » $30^1/_2$ »
» *պեննի* » *արծաթ*— » 10 » — » $2^1/_2$ »
Ֆրանցիայի սանտիմ » *մետաղ* — » 1 » — » $^1/_4$ »
» *ֆրանկ* » *արծաթ* 1 » — » — » 25— »
Իտալիայի լիրա » *արծաթ* 1 » — » — » 25— »
» *չենտէզիմօ* » *արծաթ*— » 1 » — » —$1^1/_4$ »
Իսպանիայի էսկուդօ » *արծաթ* 2 » 60 » — » 65— »
» *րէալ* » *արծաթ*— » 23 » — » $5^3/_4$ »
» *դուրօ* » *ոսկի* 5 » 19 » 1 » $29^3/_4$ »
» *դուբլօն* *հաւաս.* *ոսկի* 20 ֆ. 39 *սանտ.* 5 ր. $9^3/_4$ »
Շվէց. Նորվէգիայի և Դան. կրօնա 1 » 33 » — » $33^1/_4$ »
» » » *մետաղ*— » 1 » — » —$^1/_4$ »
Հոլանդիայի դուկատ » *ոսկի* 11 » 83 » 2 » $95^1/_4$ »
» *րիխստալէր* » *արծաթ* 5 » 25 » 1 » $91^1/_4$ »
» *ցէնտ* » *մետաղ*— » 2 » — » —$^1/_2$
Միացեալ Նահանգ. դիմ. *արծաթ*— » 50 » — » 12^1[illegible]

» *իգլ* » *ոսկի* 51 » 83 » 12 » $95^3/_4$ »
» *ցէնտ* » *մետաղ*— » 5 » — » $1^1/_4$ »
Բրազիլիայի միլրէիս » *արծաթ* 2 » 60 » — » $65^3/_4$ »
» » » *ոսկի* 8 » 23 » 1 » $70^1/_{16}$ »
» *րէիս* » *մետաղ* — » $^1/_4$ » — » —$^1/_{16}$ »
Հնդկաստանի րուփիա » *արծաթ* 2 » 38 » — » $59^1/_2$ »
» *մօգուր* » *ոսկի* 36 » 83 » 9 » $20^1/_4$ »
Ճապօնիայի իէն (վաճառական.) 5 » 39 » 1 » $34^3/_4$ »
» *իէն* » *մետաղ* 5 » 16 » — » $1^1/_{92}$ »
Ռումինիայի լէի » *արծաթ* 1 » — » — » 25— »
» *բանի* » *մետաղ* — » 1 » — » —$^1/_4$ »
Բուլղարիայի լէվ » *արծաթ* 1 » — » — » 25— »
Սերբիայի լէվ » *արծաթ* 1 » — » — » 25— »
» *փարա* » *մետաղ* — » 1 » — » —$^1/_4$ »
Յունաստանի դրախմ » *արծաթ* 1 » — » — » 25— »
» *լէպտա* » *մետաղ* — » 1 » — » —$^1/_4$ »
Եգիպտոսի լիվր » *ոսկի* 25 » 61 » 6 » $40^1/_4$ »
» *պիաստր* » *արծաթ* — » 26 » — » $6^1/_2$ »
Բուխարայի տինգա » *արծաթ* — » 73 » — » $18^1/_4$ »
» *տիլլա* » *ոսկի* 15 » 37 » 3 » $84^1/_2$ »

Ֆրանսիայի ֆրանկը (դրամը) նաև գործ են ածում չորս տէրութեանց մէջ (Շվէյցարիա, Բելգիա, Լուքսէնբուրգ և Մօնակօ)։

1500

XVI. ԴԱՏԱՐԱՆԱԿԱՆ

Ա. (Ժամանակամիջոցներ)

ա) ՔՐԷԱԿԱՆ ՑԱՆՑԱՆՔՆԵՐԻ (ՈՒԳԱԼՈՎՆԻ) ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ։

Մէկ օր.—Ժամանակամիջոց դատաստանական ամեն կարգադրութեանց դէմ՝ անբաւականութիւն յայտնելու և դատաւորին քննութիւն անելուց հեռացնելու համար։

Երեք օր.—Հաշտարար դատաւորի՝ յանցաւորին վճռի պատճէն տալը։

Եօթն օր.—Մասնաւոր (частная жалоба) գանգատ հաշտարար դատաւորի դէմ, բողոք չընդունելու համար, Նահանգական դատարանին պաշտպան ընտրելու մասին յայտարարութիւն կամ վկաների ցուցակը լրացնելու համար և երբ այս գործերի մասին դատարանը մերժի՝ յայտարարութիւն տալու համար։

Երկու շաբաթ.—դատարանական տեղերի վճիռների դէմ բողոք (ապելացիա) և պատասխան (ОТЗЫВЪ) տալու համար վկաների և գլխաւ անձինքների կողմից յայտարարութիւն՝ դատարանին չ'ներկայանալու արդարանալու ապացոյցների և մասնաւոր գանգատ Նահանգական դատարանի որոշման դէմ։

բ) ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ (ԳՐԱԺԴԱՆՍԿԻ ԳՈՐԾԵՐԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ)։

Մէկ օր.—Հաշտարար դատաւորին՝ գրաւոր ապացոյցներ ներկայացնելը (քննութեան օրը՝ մինչև ժամի 2-ը)

Երեք օր.-Հաշտարար դատաւորի վճռի պատճէն տալու համար, հեռացնելը (ОТВОДЪ) գլխաւ մարդկանց, և դատաւորներին գործի քննելուց հեռացնելու մասին գանգատուելը (եթէ ինքը բարեկամ է կամ շահ ունի)։

Եօթն օր.—Հաշտարար դատաւորների որոշման դէմ մասնաւոր գանգատ տալը, դատարանին՝ գործի պակաս յաւելուածների հասցնելը։ Կեղծման ապացոյցի ներկայացնելը և նրանց հերքելը-գանգատ՝ որոշելու թէ գործի քննութիւնը ո՞ր դատարանին է վերաբերում. պարտքը հաստուցանելու համար ամենակարճ ժամանակամիջոցը՝ շարժական գոյքը վաճառելու համար. աճուրդով առած գոյքի գինը լրացնելու, և աճուրդի անկանոնութեան դէմ գանգատ տալու համար։

Երկու շաբաթ.—Հաշտարար դատարանի և Նահանգական դատ. բացակայական վճռի (заочн. рѣш.) դէմ պատասխան (ОТЗЫВЪ) տալը (եթէ գործը կարճացրած դատավարութեամբ է ընթացել). հերքումն և հակապատասխանելը։ Ապելացիայի իրաւունքը վերականգնելու համար Նահանգական դատարանին մասնաւոր գանգատ տալը, մասնաւոր գանգատների դէմ բացատրութիւն ներկայացնելը. դատարանական ծախքերի պահանջելու մասին խնդիրք տալը (դատարանի վճիռը յայտնած օրից հաշուելով)։

Մէկ ամիս.—Հաշտարար դատաւորի վճռի դէմ ապելացիայ և կասսացիայ տալը և այն գործերի մասին գանգատուելը՝ որոնք Նահանգական դատարանում կարճացրած կարգով են քննուել. ամենակարճ ժամանակամիջոցը պարտքը հաստուցանելու համար մինչև 500 ր. արժողութեամբ կալուածքի ծախելը։

Վեց շաբաթ.—Ամենավերջին ժամանակամիջոցը՝ շարժական գոյքերի վաճառման, պարտատէրների և պարտատէրերի մէջ վճռած գումարի համաձայնութեամբ բաժանելը, անձնական կալանաւորման մասին որոշման ույժի կորցնելը։

Երկու ամիս.—Պարտքերը ինքնա-

կամ վճարելու—երբ հաստուցումն անշարժ կալքերից է լինելու. ամենակարճ ժամանակամիջոցը 500 ըից մինչև 10 հազար րուբլի արժեցող կալուածքը վաճառելու։

Երեք ամիս.—Ամենաերկար ժամանակամիջոցը մուտքերի հաշիւ ներկայացնելու, ամենակարճ ժամանակամիջոց 10 հազարանոց կալքը վաճառելու. վարչական անձանց կողմից հասած վընասների պահանջելը։

Չորս ամիս.—Դատարանական պալատի և Նահանգական դատարանների վճռի դէմ՝ ապելացիայ տալը, (եթէ գործը ընդհանուր կարգով է կատարուել). արտասահման գտնուած պարտապան-պատասխանատուի՝ դատարանին ներկայանալը՝ միջնորդ դատարանի վճռի կատարման համար։

Վեց ամիս.—Հասցէն անյայտ պարտապաների ներկայանալու, մնասների մասին գանգատուելու (վարչական-պաշտօնական անձինքների կողմից հասած) և ժառանգների յայտնուելու համար։

Մէկ տարի.—Ապօրինի ծնունդի գործի զարթեցնելը, (եթէ ամուսինը Ռուսաստանումն է գտնւում). ժառանգութեան բաժանման վճռի փոխելու մասին ապելացիա տալը։

Երկու տարի.—Այնպիսի գործերի զարթեցնելու մասին՝ ինչպէսին է կնոջ ամուսնոյ արտասահման գտնուելը՝ ամենավերջին ժամանակամիջոցը վէճ սկսելու քաղաքացիական անձնական իրաւունքների, ամուսնական կապով։

Բ. ՀԱՄԱՌԱԿ ԿՏԱԿ ԳՐԵԼՈՒ ՕՐԻՆԱԿ

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ։ 1897 թ. Մարտ ամսի 20-ին ք. Տփխիս։ Ես 'ի ներքոյ ստորագրողս Տփխիսի Քաղաքացի Պօղոս Ստեփանեան Նիկողոսեանս գտնուելով ուշիմ մտքով և առողջ դատողութեամբ, բոլոր իմ ունեցած ամեն տեսակ անշարժ և շարժական կալքս-գոյքերս, ինչից էլ որ նրանք բաղկացած լինին, իմ մահուանից յետոյ կտակում եմ Գրիգոր Պետրոսեան Պօղոսեանին, լիովին նրա սեպհականութիւն։ Այս կտակը կտակող Պօղոս Ստեփանեան Նիկողոսեանի խօսքերով,—որը մտքով առողջ և երևակայութեամբ ուշիմ էր,—գրեցի ես Սիմէօն Կարապետեան Սահակեանս։ Այս կտակիս ստորագրեցի Պօղոս Ստեփան. Նիկողոսեան Այս Կտակը գրեցի ես Սիմէօն Կարապետեան Սահակեանը՝ կտակող Պօղոս Ստեփանեան Նիկողոսեան արտասանած խօսքերով, որը մտքով ուշիմ էր և առողջ դատողութեամբ և ինքն՝ կտակողն իւր խսկական ձեռքով ստորագրեց, որով ստորագրեմ Դաւիթ Գէորգեան Միրզայեանց։ *)Վկայեմ այս կտակը գրելիս, Գարեգին Սողոմոնեան Լևոնեան։

*) 1) Բաւական է և երկու վկան, եթէ նրանցից մէկը կտակողի խոստովանահայրն է, մինչև անգամ ո՛չ միայն այն դէպքում, երբ կտակողն ինքն է ստորագրել, այլև եթէ ամբողջ կտակը ինքն է գրել։ 2) Վկաներ և կտակի գրողներ չեն կարող լինել նրանք՝ ա) որոնց օգտին արուածէ կտակը. բ) բարեկամները մինչև չորրորդ-պորտը, եթէ կտակը ուղղակի ժառանգների օգտին է։ գ) կտակով նշանակուած (ապեկուները), կտակակատարները և հոգաբարձուները. դ) նրանք որոնք օրէնքով կտակ չեն կարող անել. ե) նրանք բոլորը՝ որոնց վկայութիւնները քաղաքացիական օրէնքով ընդունելի չեն. զ) գիր չիմացողները և անչափահասները. է) Զերնիգովեան և Պօլտավայի նահանգներում կանայք։ 3) Եթէ կտակը մէկից աւելի թերթերից է բաղկացած, ստորագրողները ամեն թերթերի վերջին՝ պիտի ստորագրեն։ Ծ. Աշխ.

XVII. ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

1) Համաշխարհային նշանաւոր անցքերի և պատմութեան։

Քրիստոսի ծննդից առաջ։

12000 Աշխարհիս ստեղծագործութիւնը—ըստ եւրոպացւոց (Թէև գիտնականները միլիօնաւոր տարիներ են հաշւում):
5509—Ըստ Աստուածաշնչի։
5490 — Ըստ Հրէից։
3258 Ջրհեղեղ։
2941 Չինացւոց տառերի գիւտը։
2640 Նինուէի հիմնելը։
2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը։
2300 Եգիպտոսի Թագաւորութ. սկիզբը։
2000 Մետաքսի գործածութիւնը։
1700 Եգիպտացւոց մեհենական գրերը։
1750 Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը։
1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է։
1600 Ապակիի գիւտը։
1500 Աթենքի հիմնարկութիւնը։
1200 Դարբնական արուեստի սկիզբը։
1150 Տպագրութիւնը Չինաց մէջ։
1056 Դաւիթը թագաւորում է։
1017 Սողոմոնը թագաւորում է։
1010 Սողոմոնի տաճարի շինութիւնը։
1000 Փայտի վրայ փորագրութ. սկիզբը։
982 Սողոմոնի մահը։
800 Արծաթ փողի գործածութիւնը։
802 Ասորեստանի թագաւոր. անկումը։
754 Հռոմուլոսը հիմնում է Հռոմը։
721 Իսրայէլացւոց թագաւ. անկումը։
585 Երուսաղէմի աւերումը Նաբուգոդ.
560 Կիւրոսը հիմն. է Պարսից տէրութ.
558 Կոնֆուկիոսը ծնվում է։
552 Բուդդայականութեան սկիզբը Հնդկաստանում։
523 Աստուածաշունչը թարգմանվում է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով։
469 Սոկրատէսը ծնվում է։
384 Արիստոտէլը ծնվում է։
356 Աղէքս. Մակեդոնացու ծնունդը։
325 Աղէքս. Մակեդոնացու Հայաստանի վրայով արշաւելը Հնդկաստան։
315 Չինական պարսպի շինութ. սկիզբը։
300 Մագաղաթի թուղթը հնարում են։
» Հռոմ. հնարում են ալիւրի շինելը։
160 Չինացւոց բամբակից թուղթ շինելը։
110 Հռոմ. հնարում են սապոն եփելը։
76 Կիկերոնի ժամանակ Տիրոնը հնարում է շուտ գրելու ձեւը։
70 Վեզուվ հրաբուխի ժայթք. Հերկուլ. և Պոմպէի քաղ. աւերումը։

Քրիստոսից յետոյ։

Յս. Քրիստոսը ծնվում է։
2 Հռոմ. շինում են առաջին ջրաղացը։
34 Յս. Քրիստոսը խաչվում է։
» Հայերը ընդուն. են քրիստոնէութ.
41 Առաք. գրում են աւետարանը։
60 Հռովմում, Ներոնի թագ. ժամանակ շինվում է ապակիի (ամանեղէնի) առաջին գործարանը։
70 Տիտոսը աւերում է Երուսաղէմը։
97 Յովհաննէս աւետարանիչը գրում է Եփեսոսում աւետարանը։
135 Հրէից ցրուելը ամբողջ աշխարհ.
210 Հռովմում առաջին անգամ, լուսամուտների մէջ ապակի է դնվում։
300 Մեղրամոմից ճրագ են շինում։
303 Սուրբ Էջմիածնի հիմնելը։
306 Մեծն Կոստանդիանոսը թագաւոր.
321 Մարտի 7-ից Կիւրակին տօնելը սկսվում է։
325 Առաջին տիեզերական Ս. ժողովը Նիկիայում Կոստանդիանոսի օրով։
328 Կ. Պոլսոյ հիմնարկութիւնը։
381 Կ. Պոլսոյ տիեզերական Ս. ժողովը։
400 Եւրոպայի եկեղեցեաց մէջ զանգակի գործածութիւնը սկսվում է։
431 Եփեսոս. երրորդ տիեզ. Ս. ժող.
451 Քաղկեդոնի ժողովը։
476 Հռովմէացւ. կայսրութ. անկումը։
496 Ֆրանկները ընդուն. են քրիստոն.
550 Շերամի որդն ու մետաքսը առաջին անգամ Եւրոպայ է բերվում։
570 Մահմեդը ծնվում է։
636 Եւրոպայում եղեգնէ գրչի տեղ փետրէ գրիչ են սկսում գործածել։
637 Արաբացիք տիրում են Երուսաղ.
650 Լատինացւոց եկեղեցեաց մէջ երգեհոն գործածելը սկսվում է։
711 Իսպանիան գրաւվ. է Արաբներից։
807 Չինացւոց պէս Եւրոպայի մէջ էլ թղթի գործածութիւնը սկսվումէ։
850 Արաբացիք շաքար են շինում.
855 Սլաւոնական այբուբենի գիւտը։
870 Յունաց և կաթոլիկաց եկեղեցիները բաժանվում են միմեանցից։
1022 Կուիտօ Եւրոպայի երաժիշտը նօտան հնարում է։
1072 Երուսաղ. տիրում են Սելջուկները։
1086 Խաչակրաց արշաւանքի սկիզբը։
1171 Եւրոպայի Վիէննայ քաղաքի մէջ բացվում է առաջին դրամատունը։
1216 Առաջ. բժշկ. ուսումն. Ֆրանսիայ.
1291 Խաչակրաց վերջին արշաւանքը։
1299 Ֆլորենց. սկսում են ակնոցն. շին.
1301 Կողմնացոյցի գիւտը։
1308 Շվէյցարակ. հասարակապետ. հիմն.
1330 Գուտենբերգը, Ֆաուստը և Շեֆերը հնարում են տպագրութիւնը։
1338 Վառօդը գտնում են։
1365 Ասեղը հնարում են։
1380 Թնդանօթի գիւտը։
1384 Լենկթ. արշաւանքն. Ասիայում։
1415 Հուսին այրում են։
1440 Հռովմի Ս. Պետրոս եկեղ. հիմնարկ.
1450 Եւրոպայի մէջ առաջ. գրքի տպագ.
1453 Տաճիկն. տիրում են Կ. Պոլսին և վերջան. է Բիւզանդ. կայսրութ.
1464 Նամակատուն և փօստայով թղթատար. հաստատվում է Ֆրանս.
1473 Կոպերնիկոսը ծնվում է Տօրնում
1483 Ինկվիզիցիայի գործադրվելը։
1492 Կոլոմբոսը գտնում է Ամերիկան։
1493 Կոլոմբոսը Ամերիկայից եգիպտացորեն է բերում Եւրոպայ։
1500 Ծոցի ժամացոյցը հնարում են։
1524 Առաջ. ձեռ. լրագ. Վիէննայում։
1546 Լիւտերը վախճանվում է։
1552 Ամանների կլեկելը հնարւում է.
1590 Դիտակը գտնուեցաւ Գերմանիա.
1610 Թէյի գործած. սկսւում է Եւրոպ.
1615 Առաջին տպագիր լրագիրը։
1616 Շէքսպիրը մեռնում է։
1642 Գալիլէն մեռնում է։
1689 Շոգեշարժ մեքենաների գիւտը։
1711 Դաշնամուրը հնարում են։
1727 Նիւտոնի մահը։
1752 Ֆրանկլինը հնարում է շանթարգ.
1779 Օդապարիկը հնարում են։
1785 Ժորժ Ստեֆենսոնը առաջին շոգեկառքը շինում է։
1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութ.
1790 Գալվանը հնարում է գալվանեան ելեքտրականութիւնը։
1800 Ջօննոնը գտնում է մարմնի պատուաստումը։
1801 Վիմագրութեան գիւտը։
1803 Անգլիաց. մետաղէ գրչի հնարելը։
1803 Շոգենաւի գիւտը։

1805 Շիլլերի մահը։

1810 Նապոլէոնի արշաւանքը դէպի Եւրոպայի-արեւելք։

1812 Արագատիպ մամուլի հնարելը։

1821 Նապոլէոն I-ը մեռնում է։

1839 Տագերոթ անդդ. հնար. է լուսանկ.

1841 Առաջին հեռագիրը շինում են Վաշինգտոնից Բալտիմոր։

1848 Ելեքտր. հեռագիրը հնարում են։

1851 Առաջին ռեվօլվերը շինվում է։

1852 Նապոլէոն III-ը Կայսր է հրատար.

1853 Արեւելեան պատերազմը։

1861 Իտալական Թագ. միացումն և Վիկտօր-Էմմանուէլի Թագ. հրատարակ.

1862 Սուէզեան ջրանցքի բացումը։

1865 Գերմանական դաշնակցութիւնը և Աւստրօ-Պրուսական պատերազմը։

1867 Ամերիկայից Անգլ. Ատլանտ. ովկ. վրայով հեռագրաթելը շինում են։

1868 Հնդկաստանի հեռագրաթելը Կովկասի վրայով շինվում է։

1870 Ֆրանս-պրուսական պատերազմը և Նապոլէոն III-ի գերութ. Սեդանում։

» Իտալիան վերջն. գրաւ. է Հռոմը։

1873 Վիեննայի համաշխարհահանդէսը։

1875 Հերցեգովինայի ապստամբութիւնը

1877 Ռուս-Տաճկական պատերազմը։

1877 Էդիսոնը հնարում է ֆոնոգրաֆը։

1878 Սան-Ստեֆան. դաշնադրութիւնը։

1878 Բերլինի դաշնադրութիւնը։

» Ռումին. անկախ Թագ. է ճանաչւ.

» Սերբիան անկախ Թագ. է ճանաչւ.

» Ղարադ. անկախ Թագ. է ճանաչւ.

» Բոլղարիան Վասալական իշխան.

1879 Ելեքտրակ. լապտերների հնարիլը։

1880 Տելեֆոնի գիւտը։

1889 Փարիզի համաշխարհահանդէսը։

1893 Չիկագոյի համաշխարհահանդէսը։

1894 Չին-Ճապոնական պատերազմը։

» Սասնոյ կոտորածը։

1895 Տաճիկների քրիստոնեաներին կոտորելը։

2) Ռուսաց և Վրաց

նշանաւոր անցքերը (Ք. յ.)

40 Անդրէաս Առաք. ու Սիմ. Քանանացին Վրաստան. մոցն. են Քրիստ.

304 Պարսիկները ձեռնարկում են Տփխիսի Նարիղալա բերդի շինութ.

446 Վրացիք սկսում են գործած. մեր Ս. Մեսրոպի հնարած այբէնը (խուց.)։

597 Վրացիք հայերից բաժանվում են։

623 Հերակլ վրաց Թագ. առնում է Ատրպատականը և Շիրվ. խանութիւնը։

862 Ռուսաց տէրութեան սկիզբը։

988 Ռուսները Ս. Վլադ. առաջնորդ. ընդունում են յոյներից Քրիստոն.

1010 Բագրատ Թագ. Վրաստ. և Իմերեթ, եկեղեցիները է հիմնում (Մցխէթ.)։

1011 Թարգմանվում է վրաց լեզուով առաջին աւետարանը։

1212 Թամար Թագուհու մահը։

1222 Նիժնի-Նովգորոդի հիմնելը։

1224 Չինգիս-խանի յարձակմունքները և ռուսն. իրան հպատակեցնելը։

1238 Մոնղոլական լծի սկիզբը։

1289 Օսերը Գօրի քաղաքն այրում են։

1328 Մոսկվայի Թագաւորութ. սկիզբը։

1428 Հրաձիգ զէնքի գործած. Ռուստ.

1469 Վրաց Թագաւորութիւնը բաժանվում է երեք մասերի՝ Քարթլ, Իմերէթ և Կախէթ։

1480 Ռուսաստ. ազատվում է Մոնղոլն.

1491 Առաջին տպուած գիրքը սլաւոնական լեզուով հրատարակվում է։

1518 Պարսից Իսմայիլ-Շահը առնում է Տփխիսը և Մցխէթը։ Հալաբարի կարմիջի մօտ էլ մզկիթ է շինում։

1524 Մակարիայի տօնավաճ. բացումն։

1535 Շահ-Թամազը առնում է Տփխիսը։

1547 Յովհաննէս Գրօզնին ընդունում է առաջին Թագաւորի տիտղոսը։

1556 Հաշտարխանի թագ. անկումը։

1563 Մոսկվայում սկսվում է տպագր.

1583 Ռուսները առնում են Սիբիրը։

1589 Ռուսաց պատրիարքութ. սկիզբը։

1611 Լեհացիք առնում են Մոսկվան, Շվեդացիք Նովգորոդը։

1612 Ռուսաստանն ազատվ. է լեհերից։

1617 Շահ-Աբաս Ա.-ը աւերում է Վրաստ. և շատ վրացիք տանում իր հետ։

1632 Առաջին կանոն. զօրքը Ռուսաստ.

1634 Վրաստ. մահմեդականութ. սկիզբը

1664 Արչիլը Թելաւը շինում է աթոռանիստ քաղաք։

1672 Ծնվում է Մեծն Պետրոս Կայսրը։

1700 Ռուսաստանում սկսվում է տարեգրութիւնը (յունվ. 1-ին) Քրիստոսի ծննդից։

1701 Առաջին Թատրոնը Ռուսաստան.

1703 Առաջին լրագ. հրատ. Ռուսաստ.

1705 Քաղաքական գրերի տպագրութիւնը Ռուսաստանում։

1709 Վախտանգը հիմնում է Տփխիսում տպարան, սկսում է գրել վրաց պատմութիւն և տպում է գրքեր։

1716 Ալանացիք Քարթլը ու Կախեթը աւերում են։

1723 Մահմադ-Ղուլի խանը աւերում է Տփխիսը և կողոպ. է Սիօնի եկեղեց.

1724 Վախտանգը տանում է իր հետ Ռուսաստան Պետրոս Մեծի հրաւէրով 5 եպիսկոպոս, 6 վարդապետ, 5 սարկաւագ և 140 աշխարհական։

1725 Մեծն Պետրոս Կայսրը մեռնում է։

1743 Մահուան պատիժը ոչնչանում է։

1752 Թէմուրազ Թագ. հալած. է պարսից Երեւանից և նորա բնակիչներին բնակեց. է այժմեան Հավլաբ. Թաղում։

1754 Առաջին բանկի հիմնելը Ռուսաստ.

1755 Մոսկվայում առաջին համալսարան.

1767 Ծաղկի պատուաստ. Ռուսաստան.

1768 Թուղթ փողի գործադր. Ռուսաստ.

1769 Հերակլէն, Գօրի, Սղնախ, Թելաւ, Բօրժօմ և ուրիշ տեղեր բերդ է շինում, հիմնում է տպարան, զինարան, Թնդանօթ է ձուլում, կտրում է դրամ, և գրքեր է տպում։

1788 Անտօն Ա. Թարգմանիչ և լեզուագէտ կաթողիկոսը վախճանվում է։

1785 Կովկասի փոխարքայութ. հիմնելը։

1786 Պետական բանկի հիմնելը։

1795 Աղա-Մահմադ-խանը յարձակվում է Տփխիսի վերայ և աւերում։

1799 Վրաց Գիօրգի XIII-ը յանձնում է Վրաստանը Ռուսաստանին։

1801 Վրաց և ռուսաց մէջ 10 յօդ. բաղկացած դաշնագրի ստորագրելը։

1802 Ռուսաստ. մինիստրութիւն է հիմն.

1804 Մինգրելիան և Իմերէթը միանում են Ռուսաստանի հետ։

1809 Ֆինլանդիան միանում է Ռուսաստ.

1814 Ռուսները մտնում են Փարիզ։

1815 Լեհաց Թագ. միացումը Ռուսիայի հետ և Վիեննայի դեսպանաժող.

1830 Առաջին և մեծ խօլերան Ռուսաստ.

1837 Պուշկինի մահը։

1841 Լերմոնտովի մահը։

1844 Կռիլովի մահը։

» Վարանցովի փոխարքայ նշանակ.

1859 Կովկասեան 69-ամեայ պատերազմ. վերջան. և Շամիլին գերի առնելը։

1861 Ստրկութեան ոչնչացումը։

1864 Կովկասի վերջնական նուաճումը։

1866 Մեծ իշխ. Միխայել Նիկ. փոխարք.

1877 Ռուս-Տաճկական պատերազմը։

» Նեկրասովի մահը։

1878 Սան-Ստեֆանոյի դաշնադրութիւնը

1882 Վրաց վերջին շառաւիղը-հայազգի Մարիամ Թագուհին մեռնում է և թաղվում Տփխիսի Հայոց Վանքի եկեղեցում։

1883 Տուրգենեւը մեռնում է։

1888 Կայսր Աղեքսանդր III-ը այցելում է Կովկաս։

1894 Կայսր Աղէքսանդր III-ի մահը։

1896 Թագադրութիւն Կայսեր Նիկոլայ II և Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնայի։

Հ ա յ ո ց   պ ա տ մ ո ւ թ ե ա ն

Նշանաւոր անցքերը (Քրիստ. առաջ)։

5509 Աշխարհիս ստեղծագործութիւնը։
3257 Նոյ նահապ. տապանն է մտնում։
2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը.
2346 Հայոց տէրութիւնը սկսւում է։
» Պարոյրը հայոց առաջին թագաւոր։
149 Արշակունեաց թագաւորութեան սկիզբը Վաղարշակից։

Քրիստոսից յետոյ։

30 Հայոց Աբգար թագաւորը նամակ է ուղարկում Քրիստոսին։
34 Թադէոս Առաքեալը Ս. Գեղարդը տանում է Հայաստան, մկրտում է Աբգարին և ժողովրդին։
50 Թադէոս Առաք. նահատակւում է։
51 Ս. Թադէոսի Եղիշէ աշակ. նահատակ. է Արցախում (Քիշ գիւղ.)։
60 Թադէոսի աշակ. Սոսթէոսը Սիւնիքում նահատակւում է (Տաթև)։
62 Բարդուղիմէոս Առաքեալը նահատակւում է Աղբակում։
79 Երևան քաղաքի հիմնարկութիւնը՝
197 Վաղարշը հիմն. է Վաղարշապատը։
253 Խոսրով թագաւորը հիմնում է Դավրէժ քաղաքը (Թաւրիզ)։
257 Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ծնունդը։
303 Ս. Էջմիածնի շինութիւնը։
» Արիստակէս հայրապ. Նիկիոյ Ս. ժող. բերում է «Հաւատոյ հանգանակը»։
» Ս. Գրիգորիսը Աղուանից կաթող.
406 Մեսրոպը գտնում է հայոց գիրը։
» Արշակունեաց թագ. վերջանում է։
451 Վարդան. պատերազմը (յունիս.2)։
452 Կաթողիկոսական Աթոռի փոխադրումը Ս. Էջմիածնից Դուին։
458 Վարդանի դուստր Շուշանիկը նահ. և թաղ. է Տփխ. (Մետեխի եկեղ.)։
539 Եղեգնաձորում յայտնւ. է, Քրիստոսի Աբգարին ուղարկած դաստառակը։
551 Մովսէս կաթ. հրամանով ՍԹ. Տարօնացին յօրինում է եկեղ. տօմարը։
653 Կարգւում է Վարագ. Ս. Խաչի տօնը։
706 Արաբ. Կաշմ ոստիկ. Նախիջևանի եկ. 800 հայ իշխան. կրակ. նահ. է։
924 Կաթողիկոսական Աթոռը Դուինից Վասպուրական է փոխադրւում։
» Բագրատունեաց թագ. սկիզբը։
961 Անին դառնում է Բագր. մայրաք.
968 Խոսրովանոյշը հիմնում է Սանահնոյ և Հաղպատայ վանքերը։
993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վասպուրականից Անի է փոխադրւում։
» Բագրատունեաց թագ. վերջանալը։
1080 Ռուբինեանք նորոգում են Հայոց թագաւորութիւնը Կիլիկիայում։
1147 Կաթողիկոսական Աթոռը տեղափոխւում է Անիից Հռոմկլայ—Կիլիկ.
1173 Ներսէս Շնորհալու մահը։
1294 Կաթող. Աթոռը փոխադր. է Սիս.
1311 Երուսաղէմում սկսւում է հայ-ազգի պատրիարքութիւնը։
1323 Անի քաղաքի կործանումը։
1393 Հայոց թագաւորութ. վերջանալը։
1441 Կաթողիկ. Աթոռը վերջնականապէս փոխադրւում է Ս. Էջմիածին։
1461 Կ.Պօլսի պատրիարքութեան սկիզբը
1513 Երևանը գրաււում է Տաճկներից։
1567 Վենետիկում տպագրւում է առաջին հայերէն Սաղմոսը։
1603 Շահ-Աբասի հայերին գերի տանելը Պարսկաստ.—(Ջուղայի գաղթելը)։
1785 Սիմէօն Կաթողիկոսը Ս. Էջմիածնում տպարան է հիմնում։
1781 Նոր-Նախիջևանի հիմնելը։
1794 Հայոց առաջին լրագրի հրատարակութիւնը Հնդկաստանում։
1789 Շուշուայ ամրոցի հիմնելը։
1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք գաղթում են Ղզլարու կողմերը։
1799 Առաջին պարբ. հրատ. Վենետիկում «Տարեգրութիւն» անունով։

† 1866. Միքայէլ Նալբանդեան

1813 Մոսկվայի Լազար. ճեմ. բացումը։
1825 Հայր Միքայէլ Չամչեան վարդապետը (պատմագ.) վախճանւում է։
1825 Ներսէս Ղ աշտարակեցի կաթող. հիմնում է Ներսէսեան դպրոցը։
1828 40,000 հայեր գաղթում են Ռուսաս.
1837 Հաստատւում է Ս. Էջմ. Սինոդը։
1839 Երևանի թեմ. դպրոցի հիմնուելը։
1842 Ղարաբաղի թեմ. դպր. բացուելը։
1850 Հայոց առաջին թատրոնը Տփխիս.
1857 Ներսէս Ղ կաթողիկոսի մահը։
1858 Խալիբեան ուսումնարանի բացումը։
1858 «Մեղու Հայաստանի» լը. հրատ.
1860 Տաճկահայոց սահմանադր. հաստ.
1861 Զէյթունցիք ապստամբում են։
1863 Բագուի Մարդաս. ընկ. հիմնւում է։
1866 Միքայէլ Նալբանդեանցի մահը։
1868 «Արարատ» ամս. հրատ. Ս. Էջմիած.
1869 Տփխիս. բացւում է Ս. Գայիանեան Հայ օրիորդաց միջնակարգ դպրոցը։
1872 «Մշակ» լրագիրը հրատարակւում է։
1873 Ս. Էջմիած. Գէորգ. ճեմ. բացւ.
» «Փորձ» ամսագ. հրատարակւում է։
1875 Նոր-Նախիջևանի թեմ. դպր. բաց.
1877 Մարիամեան—Յովնանեան օրիորդական դպր. բացումը Տփխիսում։
1878 Ռուսները մտնում են Կարին։
» Բեռլինում ստորագրում են Հայոց ինքնավարութեան 61-րդ յօդ.
1879 Վերադառնում են Հայաստ. եկեղ. ծոցը 35 ընտանիք հռովմէակ. հայք Մ. Օրմանեան վարդ. առաջնորդ.
» Ստ. Նազարեանը վախճանւում է.
1881 Տփխիսում հիմնւում է Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. Ընկերութիւնը։
» «Արձագանք» շաբաթաթ. հրատ.
1882 Տփխիսում կայանում է Հայոց առաջին ընդ. ուսուցչական ժողովը։
» Վախճան. Գաբ. եպ. Այվազովսկին։
1884 «Նոր-Դար» թերթի հրատարակ.
1888 Մակար Ա. Կաթող. ընդունւում է Տփխիսում Կ. Աղէքսանդր III-ից և այցելում է Բագու և Գանձակ։
1888 Յայտնի վիպասան Րաֆֆիի մահը։
1889 Պարսից Շահ-Նասրէդինը այցելում է Ս. Էջմիածին։
1889 Արևելագ. Ք. Պատկանեանի մահը։
» «Մուրճ» ամսագիրը հրատարակ. է։
1890 Իսալացւոց թագաժառանգին Ս. Էջմ. Մակար Կաթ. ընդունում է։
1891 Վախճանւում է Մակար I կաթող.
» Մկրտիչ Էմինի մահը Մոսկվայում։
» Բարեգործ Մ. Սանասարեանի մահը։
» Յայտնի դերաս. Ադամեանի և երգիծաբան Պարոնեանի մահը։
1892 Զրօրհնեաց հանդիսի ժամանակ Տփխիսի վանքի կամրջի խորտակուելուց 40 հոգի խեղդւում են Կուր գետում. հոգևորականութիւնն ազատւում է։
» Կովկասում—խօլերայի կոտորած։
» Մայիսի 5-ին Ս. Էջմիածնայ Համազգային Նշանաւոր ժողովը Հայրիկին և Մատթէոս եպ. Իզմիրլեանին կաթ. թեկնածուներ ընտրեց։
» Դամառ-Քաթիպան վախճանեցաւ։
» Խորէն-Նարբէյ և Գ. Սրուանձտեան սրբազանների մահը։
» Խմբ. Գրիգոր Արծրունու մահը։
1893 „Հայրիկը“ Կաթողիկոս օծուեցաւ։
1894 Գէորգ եպ. Սուրէնեանը, Վրաստ. և Իմեր. թեմակալ է նշանակւում։
» (28 յունիսի) Կ. Պօլսում սարսափելի երկրաշարժ։

XVIII. ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ

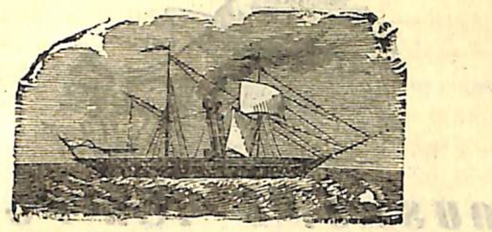

Ա. ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Գ Ն Ե Ր Ը

Սև, Ազովեան եւ Կասպից ծովի վերայ

Գները.	II. կարգը	III. կարգը
Ռոստովից՝ Տագանրոգ, Կերչ և Տեմրիւկ	6ր. 25 կ.	3ր. 80 կ.

ԽՐԻՄԻ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԾԵՐԸ

Օդեսայից	Սեվաստ.	9 ր.	3 ր. 20կ.
»	Եալտայ	11 »	3 » 60
»	Քերչ	15 »	5 » 20
»	Փոթի	30 »	9 » 60
»	Բաթում	30 ր. 50կ.	9 » 80

ԿԱՍՊԵԱՆ ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ

Հաշտարխ.	Պետրովսկ	11 ր.	5 ր. 50կ.
	Ալէքսանդր.	10 »	5 »
»	Դարբանտ	13 »	6 » 40
»	Բաքու	19 »	7 » 70
Ալէքսանդրով. մինչև Պետրով.		15 ր. 8կ.	
Նիժնից Յարիցին		16 ր. 70կ.	7 » 95
»	Հաշտարխ.	20 » —	9 » 80

(Ամերիկայի տեսակի շոգենաւերով մինչև Հաշտարխան 15 ր. 65 կ. 7 ր. 50)

ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ.

Օդեսայից } Կ. Պօլիս 15ր. 4կ.
Սեվաստոպոլից }

ՕԴԵՍԱՅԻՑ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.

Վօրտսայիդ (Եգիպտ.)	54ր. 50կ.	15ր. 25կ.	
« Ադէն (Արաբ.)	220	51 » —	
» Սինգապ. (Հնդկ.)	443	108 » —	
» Շանխայ (Չինաս.)	551	139 » —	
» Նագաս (Չինաս)	574	144 » —	
» Խանկոյ և Վլադի.	600	150 » —	

ա) Շոգենաւային երթևեկութիւնը Բաթումի, Օդեսայի և Կ. Պօլսոյ մէջ։

—

Գ Ն Ա Ց Ք Ը

Բաթումից գնում է,

Երեքշաբթի օրերը։ Կէս օրից յետոյ ժ. 4-ին ուղիղ գծով մտնում է Սուխումի և Նովօրոսիյսկի նաւահանգիստները.

Հինգշաբթի օրերը։ Կէս օրուայ ժամ. 4-ին ուղիղ գծով, Նովօրոսիյսկի և Կերչի վերայով.

Շաբաթ օրերը։ Երեկոյեան 8 ժամին, շրջանաւու ընթացքով (обходн. реисъ) բոլոր նաւահանգիստները պտտելով։

Երկուշաբթի օրերը։ Երեկոյեան 7 ժ. արտասահմանեան գնացքով դէպի Կ. Պօլիս։

Գալիս է Բաթում.

Երկուշաբթի առաւօտը, Օդեսայից ուղիղ գծով, Կերչի և Սուխումի վերայով։

Չորեքշաբթի առաւօտը, Օդեսայից ուղիղ գծով Կերչի և Նովօրոսիյսկի վերայով։

Ուրբաթ երեկոյեան, Օդեսայից շրջանաւու ընթացքով։

Կիրակի օրերը, առաւօտ. Կ. Պօլսից։

Փոթիից գնում է Բաթում.

Երեքշաբթի առաւօտը ժամը 9-ին։
Ուրբաթ երեկոյեան կէս գիշերին։
Շաբաթ առաւօտեան ժամը 9-ին։

Բաթումից գնում է Փոթի.

Չորեքշաբթի և կիրակի օրերը, նաւը Փոթիից գալուց յետոյ։

Բացի այդ ամեն շաբաթ Օդեսայից գալիս են և գնում Փոթի, երթևեկող ապրանքակիր և մարդակիր նաւեր։

Բ. ՓՈՍՏԱՅԻՆ ԿԱՌՔԵՐԸ

1. ՏՓԽԻՍԻՑ—ԴԷՊԻ ԵՐԵՒԱՆ (264 վ.)

Աղստաֆա, (երկաթուղի) . . . 88½ վ.
Դիլիջան . . . . 72¾ „
Սիմեօնովկա . . . 18¾ „
Ելենովկա . . . . 21½ „
Նովիյ Ախտի . . . 16½ „
Սուխայա Ֆոնտանկա . . 12 „
Էյլեար . . . . 19½ „
ԵՐԵՒԱՆ . . . . 15 „

2. ԴԷՊԻ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ (224¾ վ.)

Աղստաֆա . . . . 88½ „
Նովօ-Աղստաֆինսկայա . . 9 „
Ուզունթալա . . . 13½ վ.
Քարվանսարա . . . 17½ „
Դիլիջան . . . . 14½ „
Համզաչիման . . . 18 „
Մեծ-Ղարաքիլիսա . . 19½ „
Համամլու . . . . 21 „
Աղբուլաղ . . . . 20 „
ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ . . 19¾ „

3. ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ—ՂԱՐՍ-ՍԱՐԱ-ՂԱՄԻՇ (139 վերստ)։

Արգինա . . . . 19 „
Պարգէտ . . . . 21 „
Զայիմ . . . . 17 „
Մելիքքէյ . . . . 13 „
Ղարս . . . . 13 „
Բեգլիահմետ . . . 20 „
Ղարահամզա . . . 15 „
Սարաղամիշ . . . 20 „

4. ՂԱՐՍԻՑ—ԿԱՂԶՈՒԱՆ (71 վերստ)։

Զարիմալի . . . . 20 „
Վերին-Ղամարլու . . 20 „
Ներքին Ղամարլու . . 16 „
Կաղզուան . . . . 15 „

5. ՔԻՒՐԴԱՄԻՐԻՑ—ՇԱՄԱԽԻ (71 վերստ)

Ղարասաղկալ . . . 18 „
Աղսու . . . . 15 „
Շերադիլսկ . . . 18 „
Շամախի . . . . 18 „

6. ԴԷՊԻ ՕՐԴՈՒԲԱԹ (508 վ.)

ԵՐԵՒԱՆ . . . . 264 „
Աղամզալու . . . 13 „
Ղամառլու . . . . 15 „
Դաւալու . . . . 18¾ „
Սադարակ . . . . 18½ „
Բաշ-Նորաշէն . . . 22½ „
Թաղսարխ . . . . 10 „
Ղվրախ . . . . 19 „
Բէյուք դիւզի . . . 12 „
ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ . . . 21 „
Ալինջաչայ . . . . 24¼ „
Ջուղա (Ջուլֆա) . . 15 „
Ագա . . . . 29¼ „
ՕՐԴՈՒԲԱԹ . . . 17¾ „

7. ՏՓԽԻՍԻՑ—ԴԷՊԻ ԹԵԼԱՒ (163¾ վ.)

Օրխեւի . . . . 10½ վ.
Վազիանի . . . . 13³/ „
Սարթաճալա . . . 20 „
Կակաբէթ . . . . 21 „
Կաղրէթ . . . . 13½ վ.
ՍՂՆԱԽ . . . . 21½ „
Բակուրցիխէ . . . 15½ „
Մուկուզանի . . . 17 „
Ախուրի . . . . 14 „
ԹԵԼԱՒ . . . . 16 „

8. ՏՓԽԻՍԻՑ—ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ (200½ վ.)

Մցխէթ . . . . 20½ վ.
Ծիլկան . . . . 14¾ „
ԴՈՒՇԷԹ . . . . 17¼ „
Անանուր . . . . 16¼ „
Փասանաուր . . . 21 „
Մլեթ . . . . 18½ „
Գուդաուր . . . . 14½ „
Կոբի . . . . 16 „
Կազբէկ . . . . 17¼ „
Լարս . . . . 14½ „
Բալթա . . . . 17¼ „
ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ . . 12¼ „

9. ՏՓԽԻՍԻՑ—ՄԱՆԳԼԻՍ (57 վ.)

Տարախմելայ . . . 13 „

Կօջոր . . . . 5 „
Գրիտո . . . . 18 „
Մանգլիս . . . . 20 „

10. ՏՓԽԻՍԻՑ—ԱՂԲՈՒԼԱԽ (54 վ.)

Տարախմելայ . . . 13 „
Բորբալայ . . . . 11 „
Սագրաշէն . . . . 15 „
Բելի-Կլիւչ . . . . 13 „

11. ԵՐԵՒԱՆԻՑ—ԻԳԴԻՐ (56 վ.)

Էջմիածին Վաղարշ. . . 18 „
Մարգարայ . . . . 18 „
Իգդիր . . . . 19 „

12. ՄՈԶԴՈԿԻՑ—ՊՐՕԽԼԱԴՆԱՅԵԱՑ (51 վ.)

Պավլօդօլսկայա . . . 14 „
Եկատերինօդարսկայա . . 20 „
Պրօխլադնայա . . . 16 „

13. ՄՈԶԴՈԿԻՑ ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ (75 վ.)

Մահմէդյուրթ . . . 27 „
Աչալուկ . . . . 20 „
Կանաշեվսկայա . . . 20 „
Բազօրկինա . . . . 8 „

14. ՄԻԽԱՅԼՈՎՍԿԻՑ Բորժոմ, Ախալցխայ, Ախալքալակ, Արդահան և Օլթի (327 վ.)

Սավանլիս խեւ . . . 14 „
Բորժոմ . . . . 13 „
Սարաչնիկօպսկ . . . 14 „
Ացխուր . . . . 12 „
Ախալցխայ . . . . 20 „
Ռուստավի . . . . 18 „
Ասպինձա . . . . 12 „
Աբաստէկուլսկ . . . 18 „
Ախալքալակ . . . . 17 „
Ցուլդա . . . . 18 „
Ղարնավալ . . . . 21 „
Ջուրղունի . . . . 12 „
Բահրախաթուն . . . 16 „
Փլչեկ . . . . 8 „
Արդահան . . . . 14 „
Քոմք . . . . 12 „
Դորդ-քիլիսա . . . 22 „
Գանձուրէտ . . . . 24 „
Պենեակ . . . . 15 „
Օլթի . . . . 26 „

15. ԵՒԼԱԽԻՑ—ՇՈՒՇԻ ԵՒ ԳՈՐԻՍ (193 վ.)

Ղարամանլի . . . . 21 „
Թառթառ . . . . 15 „
Կարապրդինսկայա . . 18 „
Շախբուլաղ . . . . 11 „
Խօջանլի . . . . 19 „
Շուշի . . . . 19 „
Խադորսկայա . . . 17 „
Արդալար . . . . 20 „
Ջաղուբ . . . . 14 „
Դիգ . . . . 17 „
Գորիս . . . . 19 „

16. ՀԱՃԻԲԱԲՈՒԼԻՑ—ԼԵԱՆՔԱՐԱՆ (175 վ.)

Զուբովսկ . . . . 14 „
Ղարաչալինսկ . . . 15 „
Սալեան . . . . 20 „
Թաղաքեանդ . . . . 18 „
Անդրէևսկ . . . . 25 „
Գէօկ-թափա . . . . 23 „
Ղըլ-աղաչ . . . . 22 „
Ղումբաշի . . . . 17 „
Լեանքարան . . . . 20 „

դ) ՏԱՃԿԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ։

ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ՍԻՎԱՍ (723 վ.)

Ղարաուրղան . . . . 34 „
Զիվին . . . . 6 „
Զանջակ . . . . 17 „
Արդոս . . . . 5 „
Քէփրիքէօյ . . . . 24 „
Հասան-Ղալա . . . 13 „
Ղուրջուխ . . . . 17 „
Կարին . . . . 20 „
Ալախար . . . . 21 „
Քոչուկ Քաֆդարիչ . . 23 „
Բերդահարան . . . 24 „
Խան-մաղէն . . . . 26 „
Բայբուրդ . . . . 20 „
Ուրաշար . . . . 23 „
Վարզուկլեա . . . . 15 „
Ուչլու-Շէխրան . . . 33 „
Զիրանդի . . . . 15 „
Մէրջիմէկ . . . . 20 „
Շերին-ղարահիսար . . 32 „
Էնդէրաս . . . . 29 „
Ինսու . . . . 29 „
Գեթլու-գիւր . . . 23 „
Սամայիլ . . . . 27 „
Քադի-քէօրպու-Կարմանիչ . 26 „
Ֆօնսան . . . . 15 „
Թոխատ . . . . 50 „
Եարտիշ . . . . 23 „
Էրդիունէր . . . . 14 „
Ենի-խան . . . . 22 „
Մէիթէլ . . . . 19 „
Սիվաս 32

ԻԳԴԻՐԻՑ—ՎԱՆ (229 վ.)

Օրգովսկ 14

Ջինգել . . . . . 12 „
Ղարաբուլաղ . . . . . 6 „
Բայազէթ . . . . . 51 „
Քամարջիկ . . . . 23 „
Զօրան-Եզիդ . . . . 22 „
Շաթր-քեանդ . . . . 28 „
Բերդան-ղալա . . . . 23 „
Միւրաք . . . . . 30 „
Քեաչանի . . . . . 24 „
Վան . . . . . . 28 „

ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ԲԻԹԼԻՍ (377 վ.)

Հասան-ղալա . . . . 99 „
Խնուս-ղալա . . . . 177 „
Սեվերան . . . . . 21 „
Զալքերուն . . . . 25 „
Խէյրեան . . . . . 27 „
Մուշ . . . . . . 25 „

ՂՈՒԼՊԻՑ—ՄԱԼԱԶԿԵՐՏ (184 վ.)

Փարնաուտ . . . . 25 „
Թանդարակ . . . . 20 „
Զադօ-ջամ . . . . 21 „
Ղարաքլիսայ . . . . 28 „
Խամուր . . . . . 16 „
Արաբալի . . . . . 17 „
Դեգնիւպ . . . . . 33 „
Մալազկերտ . . . . 23 „

ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ՄԱՄԱԽԱՏՈՒՆ (251 վ.)

Ագավար . . . . . 157 „
Խանդարաբէյեկ. . . . 23 „
Ենիքավ . . . . . 17 „
Կոպ . . . . . . 22 „
Մամախատուն . . . . 17 „

դ) ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ.

1) ԻՆՋԵԼԻՒՑ—ԹԷՀՐԱՆ (292 վ.)

Փիրբադար . . . . 15 „
Ռաշտ . . . . . 8 „
Մէնջիլ . . . . . 65 „
Ղազվին . . . . . 69 „
Թէհրան . . . . . 135 „

ԹԻՖԼԻԶԻՑ—ԹԷՀՐԱՆ

Բագուավ . . . . 1149 „
Ջուղայով . . . . 1135 „

2) ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱՅՈՎ ԹԷՀՐԱՆ (674 վ.)

Մարանդ . . . . . 60 „
Թավրիզ ք. . . . . 68 „
Թուրքմանչայի . . . . 110 „
Լիանէք . . . . . 30 „
Զէնգեան . . . . . 116 „
Սուլթանիէ . . . . 35 „
Ղազվին . . . . . 120 „
Թէհրան . . . . . 135 „

3) ՈՒՐՄԻԱՅ—ԽՈՅԻ և Շարուրի վրայով Շահտախտի (230 վ.)

Թաղաքեանդ . . . . 15 „
Մէյրան . . . . . 8 „
Շահբուլախ . . . . 15 „
Ղարադաղեն . . . . 16 „
Խամադլան . . . . 16 „
Դիզա. . . . . . 16 „
Խօյի . . . . . . 16 „
Ղարաթափա . . . . 20 „
Զիչափ . . . . . 20 „
Դիլման . . . . . 8 „
Ալիաբադ . . . . . 7 „
Թամրա . . . . . 4 „
Ջարդամիղ . . . . 3 „
Քիւչի . . . . . 15 „
Հաջի-Իւսուֆ . . . . 15 „
Ասկեար-Աբաթ . . . . 9 „
Հեարդաբադ . . . . 12 „
Ղարասանլի . . . . 4 „
Ուրմիա . . . . . 9 „

ՋԵՔԻ-ՓԱՇԱ

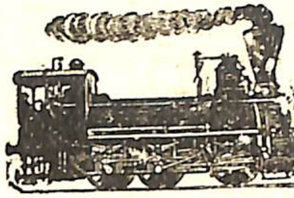

Գ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

1) ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԳՆԱՑՔՆԵՐԸ

ա) ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ

Բաթումից-Բագու գնացքը դուրս է գնում.
Բաթումից, պօստ. . . 7 ժ. 45 ր. առ.
Թիֆլիզից, » . . 9 ժ. 34 ր. եր.
Բաթ. մարդ. առ. գն. 8 ժ. 35 ր. եր.
Թիֆլիզից » 11 ժ. 00 ր. առ.
Բագուից Բաթում գնացքը դուրս է գնում:
Բագուից,մարդ. գնացքը 4 ժ. 1 ր. ցեր.
Թիֆլիզից, պօստ. . . . 9 ժ. 15 ր. առ.
Բագուից պօստ. . . . 12 ժ. 6 ր. գիշ
Թիֆլիզից մարդ. գն. . 7. ժ. 55 ր. եր.

բ) ԱՆԴՐԿԱՍՊԵԱՆ

Ուզուն-Ադայից գնում է 6 ժ. 40 ր. եր.
Ուզուն-Ադա գալիս է 7 ժ. 48 ր. առ.
Ուզուն-Ադայից գնացքը գնում է և գալիս երեքշաբթի և շաբաթ օրերը:
Սամարղանդ գնացքը գալիս է և գնում է ուրբաթ և երեքշաբթի օրերը:

գ) ՌԱՍՏՈՎ-ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶԵԱՆ

Վլադիկավկազից գնում է 9 ժ. 30 ր. առ.
Ռաստով գալիս է. . . . 8 ժ. 48 ր. առ.
Ռաստովից գնում է. . . 7 ժ. 28 ր. առ.
Վլադիկավկազ գալիս է 7 ժ. — ր. եր.

---

2) ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԳՆԵՐԸ

1) Կովկասեան երկաթուղի

ՌԱՍՏՈՎԻՑ—ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ.

Վերստ	ՌԱՍՏՈՎ	II դ.	III դ.
		Գ ն ե ր ը	
2	Զարեչնայա .	—	—
10	Բաթայսկայա .	— 23	— 15
34	Կագալնիցկայա	— 74	— 49
58	Մեչետնայա.	1.26	— 84
81	Կուշչեօվկա	1.74	1.16
99	Կիսլեակովկա.	2.15	1.43
118	ԿՌԻԼՈՎՍԿԱՅԱ *)	2.55	1.70
135	Պավլովսկայա .	2.91	1.94
151	Լէուշկովսկայա	3.17	2.10
171	Տիխորեցկայա.	3.60	2.47
192	Մալոռոսսիյսկայա .	3.89	2.57
211	Միրսկայա	4.14	2.76
229	ԿԱՎԿԱԶՍԿԱՅԱ .	4.38	2.92
242	Գուլկևիչի	4.56	3.04
257	Օտրադա-Կուբանսկ .	4.76	3.17
273	Կուրգաննայա .	4.88	3.32
280	ԱՐՄԱՎԻՐ.	4.97	3.50
313	Կոնօկովօ	5.70	3.80
335	Նիկոլաեվսկայա	6 —	4 —
353	Բարսուկովսկայա	6.20	4.10
366	ՆԵՎԻՆՆԱՄԻՆՍԿԱՅԱ.	6.30	4.20
385	Բարսուկի.	6.40	4.40
410	Կուրսավկա	6.90	4.60
428	Նագուտսկայա	7 —	4.80
446	Սուվորովսկայա	7.20	4 84
466	ՄԻՆԵՐԱԼՆ. Վոդա.	7.50	5 —
490	Նեզլոբնայա	7.80	5.20
510	Զոլսկայա	8.10	5.40
535	Սոլդաթսկայա	8.20	5.60
551	ՊՐԱԽԼԱԴՆԱՅԱ.	8.40	5.60
568	Կոտլեարևսկայա	8.70	5.80
584	Բարոնկովօ	8.80	5.90
599	Էլխոտովօ	9.—	6 —
611	Դարգ-Կոխ	9.15	6.10
631	Բեսլան .	9.30	6.20
652	ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ.	9.60	6.40

*) Գլխագիր կայարանները բուֆէտներին.

ՏԻԽՈՐԵՑԿԻՑ—ՆՈՎՈՌՈՍԻՍԿ

վերստ		II դ.	III դ.
12	Ջելբաս	37	17
27	Բէյսուգ.	76	39
49	Վիսելկի	1.38	40
68	Ստանիչնայա	1.91	98
90	Պլատտունովկա	2.54	1.30
100	Դինսկայա .	2.81	1.44
127	Եկատերինօդար .	3.58	1.83
146	Աֆիպս	4.11	2.10
156	Սեվերսկայա	4.39	2.24
167	Իլսկայա	4.70	2.40
182	Լինէյնայա	5.13	2.62
198	Աբինսկայա	5.58	2.85

208	Կրիմսկայա.	5.85	2.99
220	Բականսկայա	6.19	3.16
254	Նօվոռօսիսկ.	7.15	3.66

ՊԵՏՐՈՎՍԿՈՒ ԳԻԾԸ

Բեսլանից

21	Նազրան	45	30
38	Կարաբուլախ		
48	Սլեպցովսկայա	1.04	40
57	Միխայլովսկի		
70	Սամաշկինսկայա	1.52	1.01
87	Ալխանյուրտսկայա		
101	Գրօզնա.	2.18	1.47

ՊԵԱՏԻԳՈՐՍԿՈՒ ԳԻԾԸ

(Միներալնի-վոդից)

14	Ժելեզնօվօդսկ	32	21
16	Կարրաս	35	23
21	Պերեվալ	—	—
25	Պեատիգորսկ.	54	36
41	Եսենտուկ	89	59
	Կիսլավօդսկ .	—	70

---

2) Անդրկովկասեան երկաթուղի

ՓՈԹԻԻՑ

Վերստ	Փ Ո Թ Ի	II դ.	III դ.
14	Ձելադիդի.	— 32	— 21
35	Նովօ-Սենակի .	— 77	— 51
48	Աբաշա	1.04	— 69
61	ՍԱՄՏՐԵԴԻ	1.31	— 87

ԲԱԹՈՒՄԻՑ—ՏՓԽԻՍ.

20	Քաբուլեթի	— 44	— 29
35	Նոթանեբի	— 77	— 52
49	Սուփսա	1.05	— 70
68	Լանչխութի	1.47	— 98
75	Նիգոյեթի	1.62	1.08
88	Սաջավախօ	1.91	1.27
97	ՍԱՄՏՐԵԴԻ	2.09	1.39
108	Կապիտոնարի	2.23	1.55
125	ՌԻՈՆ	2.69	1.79
	Ռիոն—Քութայիս	— 23	— 15
132	Աջամեթի	2.85	1.90
154	ԿՎԻՐԻԼԻ .	2.87	2.10
166	Ձիրուլի .	2.95	—
175	Բելագորի.	3.30	2.19
184	Մարելիսի	—	—
—	Ցիպա	—	—
—	Վաւախանիօ	-	—
219	ՄԻԽԱՅԼՈՎՕ	2.45	2.57
229	Գոմի	3.45	2.74
243	Քարելի	3.65	3.16
260	ԳՈՐԻ	4.17	3.33
273	Գրակալի.	4.60	3.60
285	Կասպի	5.05	3.76
300	Քսանկա .	5.55	3.86
310	ՄՑԽԵԹ	5.85	3.90
320	Ավճալա .	5.93	3.95
330	ՏՓԽԻՍ	6 —	4 —

ՏՓԽԻՍԻՑ—ԲԱԳՈՒ.

337	Նավթլուղ	—33	— 10
350	Աղ-Թաքլի	—45	— 30
366	Ղարայեազ	—80	— 53
387	Սօլուխ-Բուլաղ .	1.20	— 84
394	Փոյլի	1.62	1.08
408	Աղստաֆա	1.92	1.28
427	Թօուզ	2.33	1.55
452	Ձեգամ .	2.87	1.91
474	ՇԱՄՔՈՐ	3.35	2.23
496	Ելիզավետպոլ	3.60	2.45
513	Դալ-Մամեդլի	3.90	2.60
536	Գերան	4.22	2.81
559	Եւլախ	4.53	3.24
583	Լեաքի	4.48	3.24
602	ՈՒՋԱՌԻ	5.10	3.40
626	Միւսուսլի	5.70	3.80
645	Քիւրդամիր	6 90	4 —
668	Սաղիրի .	6.—	4 10
692	ՂԱՐԱՍՈՒ.	6.30	4.20
716	Հաջի-Քաբուլ .	6.60	4.40
733	Նավագի .	6.90	4.60
766	Ալեաթ	7.20	4.80
787	Սանգաչալ	7.50	5 —
812	Փութա	7.80	5.20
830	Բալաջարի	7.90	5.40
840	ԲԱԳՈՒ	8.10	5.40

ԲԱԳՈՒ-ՍԱԲՈՒՆՉԻ, ԵՒ ՍՈՒՐԱԽԱՆՈՒ ԳԻԾԸ

վերստ		II դ.	III դ.
12	Սաբունչի.	55 կ.	28 ուղ. 35
18		80 „	41 „ 46

Կանգնում են 15 րոպէ և յետ գնում: Բագու. յետ գնալիս ևս նոյն գներն են:

ԲԱԳՈՒԻՑ—ԲԱԹՈՒՄ

վերստ		II դ.	III դ.
129	Հաջի-Քաբուլ .	3.96	2.43
189	Քիւրդամիր	5.76	3.53
232	Ուջարի .	6.63	4.06
274	Եւլախ	7.41	4.54
338	Գանձակ .	8.61	5.02
426	Աղստաֆա	10.13	6.21
513	Տփխիս .	11.36	6.97

585	Գորի	12.38	7.59
627	Միխայլովօ	12.83	7.87
686	Կվիրիլի	13.38	8.20
672	Քութայիս	13.71	8.41
714	Րիօն	13.65	8.37
743	Սամտրէդի	13.91	8.53
804	Փոթի	14.50	8.83
840	Բաթում	14.84	9.10

3) Անդրկասպեան երկաթուղի։

ՈՒԶՈՒՆ ԱԴԱՅԻՑ—ԱՄՈՒ ԴԱՐԻԱ։

	ՈՒԶՈՒՆ ԱԴԱ		
26	Միխայլովսկայա	— 70	— 36
48	Մոլլա-Քարա	1.33	— 68
82	ԲԱԼԼԱ ԻՇԷՄ	2.31	1.18
112	Այդին	3.13	1.60
127	Պերեւալ	3.55	1.82
143	Աղչայ-Ղույմա	4 —	2.05
174	ՂԱԶԱՆՋԻԿ	4.86	2.48
190	Ուզուն-Սու	5.31	2.71
212	Ուշակ	5.96	3.05
243	ՂԶԼ-ԱՐՎԱԴ	6.81	3.48
270	Կոջ	7.54	3.85
294	Բամի	8.24	4.21
324	Արչման	9.09	2.65
354	ԲԱԽԱՐԴԷՆ	9.93	5.07
381	Ղեյեաթա	10.69	5.46
406	Գէօգ-Թեփէ	11.39	5.83
428	Բեզմէյինի	11.99	6.12
448	ԱՍԽԱԲԱԹ	12.58	6.43
480	Գեաուրս	13.48	6.89
518	Բաբա-Դուրմազ	14.54	7.43
536	Արտիկ	15.00	7.69
568	ԿԱԱԽԿԱ	16 —	8.18
607	Դուշակ	17.10	8.74
651	ԹԵՆՋԷՆ	18.34	9.37
723	Դորթ-Ղույու	20.36	10.41
746	Ղարաբաղա	21.01	10.74
770	ՄԵՐՎ	21.69	11.09
796	Բայրամ Ալի	22.41	11.45
831	Ղէյւշի	23.43	21.97
872	Ուչ Հաջի	24.55	12.55
931	ՌԱՖԹԱՔ	25.21	13.40
954	Ղարաուլ Ղույու	26.81	13.73
976	Բարխանի	27.48	14.04
989	ԱՄՈՒ-ԴԱՐԻԱ	28.10	14.36

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԳԾԵՐԸ

	II դ.	III դ.
Վլադիկավկազից—Ռոստով	18.34	9.37
Ռոստովից—Մոսկուայ (Վորոնեժով).	—	
„ (Խարկով-Կուրսկով)	35.65	18.21
Մոսկուայից—Պետերբուրգ.	13.21	5.68
Պետերբուրգից—Վարշավա	29.41	15.04
Վարշավայից—սահմանը.	8.10	4.29
Մոսկուայից—Նիժնա.	11.53	5.28

ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԷԺԱՆԱՑՐԱԾ ԳՆԵՐԸ

	II կարգ	III կարգ
Բաթումից—Բագու վճարում են	11 ր. 10 կ.	7 ր. 40 կ.
Թիֆլիսից—Գորի »	1 » 53 »	1 » 2 »
» Միխայլովօ »	2 » 43 »	1 » 62 »
» Քութայիս »	4 » 8 »	2 » 72 »
» Փոթի »	5 » 21 »	3 » 47 »
» Բաթում »	6 » — »	4 » — »
» Աղստաֆա »	1 » 92 »	1 » 28 »
» Գանձակ »	3 » 68 »	2 » 45 »
» Նւլախ »	4 » 53 »	3 » 2 »
» Բագու »	8 » 10 »	5 » 40 »

Այսպիսով—ընդհատումներով ճանապարհորդելիս, տոմսակները ոյժ ունին միայն Թիֆլիսից—Գանձակ, Աղստաֆա, Գորի, Միխայլովօ՝ մի օր (օր ու գիշեր) հաշուելով տոմսակ գնելուն յաջորդող կէս գիշերից. մինչև Քութայիս, Փոթի, Բաթում, Նւլախ՝ երկու օր. մին[illegible] Բագու՝ [illegible] օր։

XX. ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԱՅ ԲԺԻՇԿՆԵՐԻ ԵՒ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ (երդուեալ հաւատ.) ՀԱՍՑԷՆԵՐԸ։

1) ԲԺԻՇԿՆԵՐ

		№
Անանեան Ստեփաննոս Յովհան.	Գօլովինսկի պրոսպեկտ	22
Արծրունի Վահան Մարգ.	Գօլովինսկի պրոսպ.	5
Աւթանդիլեան Միքայէլ Զաք.	Վելիամին. փողոց.	13
Բաքայեան Աւետիք Մկրտ.	Սերգէեւսկայա	14
Բաբեան Գէորգ Սարգս.	Սիմօնովսկի	22
Գասպարեան Յովհան. Աստուածատ.	Սերգէեւսկ.	18
Լունկեվիչ Միքայէլ Մկրտ.	Նիկոլաեւսկ.	96
Կարապետեան Աղէքսանդր Բաբ.	Միքայէլեան փող.	84
Կուկուջանեան Յովհաննէս Աթան.	Պուշկինսկ.	21
Մայսուրեանց Սամսօն Կարապ.	Բարօնսկ. անկիւն.	—
Նաւասարդեան Բագրատ Աբրահ. Սեպհ. հիւանդանոց Վարանց. արձանի դիմաց։		
Ղասումեան Նիկողայոս Կարապետ.	Միքայէլեան	118
Ճահպարոնեան Միքայէլ Սարգս.	Սօլօլակի փողոց	—
Ռոտինեան Աբգար Մարկ.	Գօլովինսկի պր.	41
Վահրամեան Աղէքսանդր Գրիգոր.	Սապերնի	46
Քոչարեան Գրիգոր Արտ.	Սադօվօյ	—
Քանանեան Միքայէլ Զուրաբ.	Օլգինսկի	27
Օրբելի Դաւիթ Յովսէփ.	Նաբերեժնի	30

ԿՈՅՐԵՐԻ ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ—Սապեօր. փողոց։

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ—Օլգինսկայա փողոց։

ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ—Միքայէլեան փողոց։

2) ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐ

		№
Աթաբէգեան Ներսէս Ասլանեան	Գրիբօեդ.	25
Արծրունի Սենեքերիմ Մարգ	Գօլովինսկի պրոսպ.	5
Եւանգուլեան Գէորգ Գրիգ.	Սապերն.	8—29
Հախումեան Մաթէոս Անդր.	Գրիբօեդ.	
Ղարաբէգեան Աղէքսանդր Յովհ.	Սօլօլակսկ.	—
Մէլիք-Ադամեան Սոկրատ Ստեփ.	Բարօնսկայա	—
Մէլիք-Նուբարեան Ստեփաննոս Գրիգ.	Լաբօրատորնայա	40
Խոսրովեան Նիկողայոս Բագդ.	Ստարօ-Արս.	24
Նահապետեան Լեւոն Գասպ.	Ռտիշչէվսկ.	30
Սպենդիարեան Յովհան	Սապերնի փողոց	—
Տէր-Յովհաննիսեան Յակովբ Գրիգ.	Զավչավաձեան.	—
Տէր-Ստեփանեան Գաբրիէլ Սուլխ.	Ստարօ-Ինստ.	14
Տէր-Ստեփանեան Իսահակ Ստեփ.	Գանօվսկայա	22
Քալանթարեան Քալանթար	Նագօրնայա	—
Քալանթարեան Նիկողայոս. Անդր.	Կօնսուլսկայա	—

Օտարազգի մի քանի փաստաբաններ։

Օպոչինին Պ. Ա.	Լաբօրատօրնայա.	—
Տուրկեվիչ Ե. Մ.	Ստարօ-Արս.	10
Լեբեդինսկ		—
Զեմխով Ս. Վ.	Գանովսկ. փողոց	22
Շեվալիէ	Գրիբօեդ. և Զավչ. փող. անկ.	
Րէյտեր Կ. Ն.	Նաւթլուխ, սեպհ. տուն	
Դրագնևիչ		

ՀԱՇԻՒ

Ամիս	Թիւ		Ր.	Կ.	Ր.	Կ.

Ամիս	Թիւ		Ր.	Կ.	Ր.	Կ.

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Յունուար. *Փետրուար.* *Մարտ.*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Ապրիլ.	Մայիս.	Յունիս.

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Յուլիս.	Օգոստոս.	Սեպտեմբեր.

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Հոկտեմբեր. *Նոյեմբեր.* *Դեկտեմբեր.*

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱԳՈՒ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ա. ԲԱԲԱԼԵԱՆԻ

(Հին-փոստի փողոց, տուն Հաջի-Նէյմաթի)

Նպատակն է տալ երեխաներին սկզբնական կրթութիւն, պատրաստել նրանց գիմնազիոն, ռէալական և այլ դպրոցները մտնելու։

ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՅԱԿՈՎԲ Գ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆԻ

Ի ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ.

Վաճառւում են ամեն տեսակ գրքեր և դասական առարկաներ, մատչելի գներով։

Պատուէրները կատարւում են ճշտութեամբ։

ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ԳԸՍՍԿԱՆ ԸՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՓԻՏՈՑՔՆԵՐԻ ԲԸԺԱՆՄՈԻՆՔՈՎ

ԱՂԱ-ԱՂԱՅԵԱՆՑԻ

Ի ԳԱՆՁԱԿ.

ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՒՈՒՄ ԵՆ ԱՆՅԱՊԱՂ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ն. Ի. ԲՈՋԱՐՋԵԱՆՑԻ

Տփխիսում, սեպհական տանը

Պարգեւատրած է 8 մեծ ոսկէ եւ 6 արծաթէ նշաններով: Անդամ Փարիզի ազգային եւ Բրիւսէլի համաշխարհային ճեմարանի:

Ֆիրման գոյութիւն ունի 1858 թուից:

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆԸ—ԱՌԱՆՑ ՄԱՅՆՋԻ ԾԽԱԽՈՏՆԵՐՆ ԵՆ.

Աչքի առաջ ունենալով գործարանի յառաջադիմելը արտասահմանից առած ամենակատարելագործած մեքենաներով և 350 հ. տղամարդ և 60 հ. կանայք բանուորների օգնութեամբ շատ հեշտութեամբ ամենայն պատուէրներ կատարում ենք ամենայն ճշտութեամբ:

Մեր պահեստի մէջ գտնւում են ահագին քանակութեամբ և գերազանց յատկութեամբ տեղական և թաճկական ծխախոտների ամեն տեսակը, գրուանքան 4 ռուբլուց 12 ռուբլի: Գեղեցկութեան և մաքրութեան կողմից մեր ապրանքը ամեն գործարաններին գերազանցում է. այս իսկ պատճառաւ և պատուէրների պահանջը օրէց օր աւելանում է: Մաքրութեան և առողջապահութեան համար, ամբողջ գործարանը ելէքտրականութեամբ է լուսաւորւում:

Հասցէն հեռագրի համար—Тифлисъ Бозарджянцъ Տելեֆոնը—մագազինի համար № 181, իսկ գործարանի և տան—№ 100:

Е. А. ЦАТУРОВА

ДЕПО

ЛАМПЪ, ОБОЕВЪ И МЕБЕЛИ.

Дворцовая улица, домъ Цовянова.

НОВЫЙ МАНУФАКТУРНЫЙ

МАГАЗИНЪ

НИКОЛАЯ АНТОНОВИЧА ХОДЖАЕВА

въ караванъ-сараѣ Тамамшевыхъ, среднiй этажъ, противъ гостиницы „Кавказъ“, № 6.

Постоянно имѣется въ большомъ выборѣ шерстяныя, форменныя матерiи для всѣхъ женскихъ учебныхъ заведенiй, а также разныхъ суконныхъ, шерстяныхъ, полотняныхъ и бумажныхъ товаровъ для всѣхъ въ доступныхъ цѣнахъ.

ЗАВОДЪ МАСЛЯНЫХЪ КРАСОКЪ

АРТЕМIЯ ЕГОРОВИЧА ГЕВОНДОВА

на Михаил. ул., № 37, соб. д. въ г. Тифлисѣ.

Продажа иностранныхъ и русскихъ красокъ всѣхъ цвѣтовъ, сухихъ и тертыхъ, для постройки зданiй и художниковъ. Заказы исполняются скоро и аккуратно. Торговля внѣ всякой конкуренцiи.

ТЕАТРАЛЬНЫЙ ПАРИКМАХЕРЪ

А. ВАРТАНОВЪ

Головинскій, домъ Мириманова, противъ Кашветской церкви

ВЪ ТИФЛИСѢ.

ЗАВЕДЕНІЕ ВОЛОСЯНЫХЪ ДѢЛЪ.

ПРІЕМЪ ЗАКАЗОВЪ

гримировки и всевозможныхъ волосяныхъ работъ дамскихъ и мужскихъ.

ПРОДАЖА ВЪ БОЛЬШОМЪ ВЫБОРѢ

оперныхъ, опереточныхъ, драматическихъ, комическихъ и другихъ разно-характерныхъ париковъ, принадлежности гримировки.

ПОРФЮМЕРНЫХЪ И КОСМЕТИЧЕСКИХЪ

ТОВАРОВЪ

РУССКИХЪ и ЗАГРАНИЧНЫХЪ

ФАБРИКЪ,

всевозможныхъ парикмахерскихъ принадлежностей и разныхъ другихъ товаровъ

СЪ БОЛЬШОЮ УСТУПКОЮ.

Фирма существуетъ съ 1871 года.

ТОРГОВЛЯ

СЕМЕНА ДАНІЕЛОВИЧА

ЯГУБЯНЦА

въ ст. ИЗОБИЛЬНОЙ Куб. обл. (на линю Ставропольской желѣзной дороги).

Оптовая и розничная торговля всѣхъ сортовъ Русскихъ товаровъ. **БОЛЬШОЙ ВЫБОРЪ** желѣзныхъ, бакалейныхъ, бумажныхъ и мануфактурныхъ товаровъ для всѣхъ по доступнымъ цѣнамъ.

Большее часть товары отпускаются внѣ конкуренціи по фабричнымъ цѣнамъ.

ЗАКАЗЫ ИСПОЛНЯЮТСЯ СКОРО И АККУРАТНО.

Адресъ для телеграммъ: *Ст. Изобильная ЯГУБЯНЦУ.*

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՄԷՈՆ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ԵԱՂՈՒԲԵԱՆՑԻ

՚ի աւանն ԻԶՕԲԻԼՆԵԱ (Կուբանեան շրջան)։

Վաճառւում են ամեն տեսակ Ռուսաստանի ապրանքներ, ամենամատչելի գներով։ Պատուէրները կատարւում են անյապաղ և ամենայն ճշտութեամբ։

ՎՐԻՊԱԿ

„ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ—ՏԱՐԵՑՈՅՑԻ“

Երես	Տպուած է	Պէտք է կարդալ
23	Գրիգորիս վրդ. Տ.-Յակովբեան	Կիւրեղ վրդ. Կիւրեղեան։
26	մօտեցաւ	դիպաւ
42	փշրւում	մաքրւում
60	Տփխիս 2400	Տփխիս 1495

«ԾՈՑԻ» ՕՐԱՑՈՅՑԻ ՄԷՋ

Երես	Տպուած է	Պէտք է կարդալ
4	1863	1866
54	Գրիգորիս վրդ. Տ.-Յակոբեան	Կիւրեղ վրդ. Կիւրեղեան։
56	21-ին յուլիսի	21-ին յունիսի
58	մօտեցաւ	դիպաւ
83	փշրւում	մաքրւում
109	1863 Թ. Մ. Նալբանդ. մահը	1866 Թ. Մ. Նալբ. մահը։
129	հոկտ. 20	հոկտ. 21.

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1) Բաղքի աղաթ (սպառուած) տպ. 1869 թ. 5 կ.
2) «Ծոցի» օրացոյց 1888 թ. . . . . . . 5 »
3) — — 1889 » . . . . . . 5 »
4) — — 1890 » . . . . . . 5 »
5) — — 1891 » . . . . . . 5 »
6) — — 1892 » . . . . . . 5 »
7) — — 1893 » . . . . . . 10 »
8) — — 1894 » . . . . . . 10 »
9) — — 1895 » . . . . . . 15 »
10) — — 1896 » . . . . . . 15 »
11) — — 1897 » . . . . . . 20 »
12) — — 1898 » . . . . . . 20 »
12) «Պատկերազարդ» 1889 » . . . . . . 20 »
13) — — 1891 » . . . . . . 20 »
14) — — 1892 » . . . . . . 20 »
15) — — 1893 » . . . . . . 20 »
16) — — 1894 » . . . . . . 20 »
17) — — 1895 » . . . . . . 20 »
18) — — 1896 » . . . . . . 25 »
19) — — 1897 » . . . . . . 30 »
21) — — 1898 » . . . . . . 30 »
20) Պատի («Ծիածան») օրաց. 1892 թ. . . . 40 »
21) » » » 1896 » . . . 50 »
22) » » » 1897 » . . . 50 »
25) » » » 1898 » . . . 50 »
23) «Կենդանի թաղուած մեռած կարծեցեալների մասին» . . . . 3 »
24) «Աստղալից երկինքը և երկրագունդը» . . 5 »
25) «Սահակ Պարթև» (վարքագրութիւն) . . . 5 »

Վաճառւում է Մ. Ճմշկեանի և Տփխիսի չալանի գրավաճառանոցներում, նոյնպէս և բոլոր թղթեզէնների խանութներում։ Մեծ քանակութեամբ գնողները աւելի զիջում ստանալու համար դիմում են հետևեալ հասցէով— Тифлисъ, Книгопродавцу Чимишкянцу, կամ Tiflis (Kaukas), Libraire Tschimichkian.

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ.

1) «Ժողովրդական հնարքներ և զարմաններ»։
2) «Քրիստոնէի արիւնը հրեաք գործ են ածում թէ ոչ»։
3) «Ազատութեան կրակը կամ Ս. Կարապետի ուխտը»։
4) «Զեփիւռ» (մանկական փնջութիւններից)։

Գինն է 20 կ.

0022432
0022431
0022430
0022429
0022428
0022427
0022411
0022410
0022409

2007

2013

5318-5326

NL0022428
NL0022432
NL0022427
NL0022431
NL0022411
NL0022430
NL0022410
NL0022429
NL0022409